

Příloha 2: Vyjádření krajů k plnění Národního programu přípravy na stárnutí 2008 – 2012

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj ze svého rozpočtu podporuje aktivity zaměřené na cílovou skupinu seniorů v oblasti sociálních a navazujících služeb. V rámci plnění opatření strategické priority Prostředí a komunita vstřícná ke stáří již od roku 2008 vyhlašuje Jihočeský kraj grantový program Podpora služeb nedefinovaných v Zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, kde jsou oprávněnými žadateli i různé nestátní neziskové organizace, např. kluby důchodců. Podpora je zaměřená zejména na dobrovolnickou činnost a svépomocné aktivity osob se zdravotním postižením a seniorů, které doplňují sociální služby dle uvedeného zákona. V roce 2012 bylo v rámci tohoto grantu podpořeno sedm organizací s cílovou skupinou seniorů. Celkově Jihočeský kraj podpořil tyto projekty:

- Obec Řepeč, projekt Podpora svépomocných aktivit seniorů, ve výši 20 tis. Kč;
- Domov pro seniory Kaplice, projekt Vybavení půjčovny pomůcek pro péči, ve výši 150 tis. Kč;
- Oblastní charita Vimperk, projekt Dobrovolníci v Domě klidného stáří Pravětín, ve výši 20 tis. Kč;
- Oblastní charita Vimperk, projekt Aktivně ve stáří, ve výši 30 tis. Kč;
- Svaz důchodců, o. s., městská organizace České Budějovice, projekt Celoroční aktivní práce se seniory, ve výši 50 tis. Kč;
- Územní sdružení Strakonice při SZdP v ČR Praha, projekt Sport a pohyb s přáteli 55+, ve výši 50 tis. Kč;
- KreBul, o. s., projekt Dobrovolná ruka pomoci, ve výši 40 tis. Kč;
- Seniorský dům Písek, a. s., projekt Pomáháme tam, kde můžeme, ve výši 250 tis. Kč;
- Farní charita Týn nad Vltavou, projekt Senior Šance, ve výši 50 tis. Kč;
- Centrum pro zdravotně postižené Jihočeského kraje, o. s., projekt Kurzy trénování paměti pro seniory a osoby se zdravotním postižením, ve výši 25 tis. Kč;
- Informační centrum občanského sektoru Český Krumlov, o. s., projekt Dobrovolnické programy: „Senioři seniorům – Informační centrum pro seniory“ a programy na podporu klientů domovů pro seniory, ve výši 30 tis. Kč;
- TEP, centrum sociálních služeb Veselí nad Lužnicí, projekt Půjčovna kompenzačních pomůcek, ve výši 150 tis. Kč;
- TEP, centrum sociálních služeb Veselí nad Lužnicí, projekt Dobrovolnická služba v domově pro seniory, ve výši 20 tis. Kč;
- Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec, projekt Půjčovna kompenzačních a dalších pomůcek, ve výši 270 tis. Kč;

- Sociální služby města Milevska, příspěvková organizace, projekt Vybavení půjčovny kompenzačních pomůcek na podporu péče o občany v přirozeném prostředí, ve výši 180 tis. Kč;
- Diecézní charita České Budějovice, projekt Dobrovolníci v pobytových zařízeních pro seniory, ve výši 80 tis. Kč;
- Seniorská občanská společnost, o. s., projekt Činnost Seniorské občanské společnosti, ve výši 95 tis. Kč;
- Domy s pečovatelskou službou, o. p. s. Český Krumlov, projekt Dostupnost kompenzačních pomůcek, ve výši 160 tis. Kč;
- Charita Kaplice, projekt Pravidelná setkávání seniorů – „Páteční dýchánky“, ve výši 30 tis. Kč.

Jihočeský kraj také v roce 2012 popáté vyhlásil grantový program Podpora terénních sociálních služeb a příspěvkový program Podpora sociálních služeb s celkovou alokací 6 910 000 Kč. Hlavním cílem těchto programů je podpora péče o seniora v jeho domácím prostředí bez narušení sociálních vazeb, s důrazem na rozvoj pečovatelské služby v regionech obtížně dostupných.

V dubnu 2011 byla oficiálně ustanovena Krajská rada Rady seniorů ČR Jihočeského kraje, která sdružuje seniory z několika organizací působících na území Jihočeského kraje. Pro rok 2012 schválilo Zastupitelstvo Jihočeského kraje finanční prostředky ve výši 140 000 Kč na činnost této organizace.

Jihočeský kraj se podílí na naplňování opatření definovaných v bodech Programu a má zájem v těchto aktivitách pokračovat i v dalším období.

Jihomoravský kraj

Problematika péče o seniory je dlouhodobou prioritou Jihomoravského kraje a je zacílená jak na podporu terénních a ambulantních služeb umožňujícím seniorům život v přirozeném prostředí, tak na zvýšení dostupnosti pobytových zařízení pro nejpotřebnější a zároveň zkvalitnění všech poskytovaných služeb. Uvedené priority jsou významnou součástí strategického dokumentu v oblasti sociálních služeb Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 – 2014 a jsou zohledňovány při rozhodování o financování sociálních služeb. Podpora péče o seniory ze strany Jihomoravského kraje je realizovaná prostřednictvím následujících aktivit.

V rámci Zásad o poskytování dotací z rozpočtu Jihomoravského kraje na podporu činnosti nestátních neziskových organizací je zakotveno 10% zvýhodnění služeb umožňujících uživatelům život v přirozeném prostředí.

Jihomoravský kraj také řeší nedostatečnou kapacitu pobytových zařízení pro seniory výstavbou nových zařízení a rozšířením stávajících domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem. Celkem je plánováno vytvoření 546 nových míst a počítá se s náklady 900 milionů Kč, které kraj pro tento účel zajistil v rámci úvěru z Evropské investiční banky. Koncem roku 2011 byla prostřednictvím těchto finančních prostředků zvýšena kapacita zařízení v Zastávce u Brna o 40 lůžek a v roce 2012

proběhlo navýšení kapacity zařízení Senior centra Blansko a současně byla zahájena přístavba Centra sociálních služeb v Kyjově, jejíž dokončení je plánované na podzim roku 2013.

Od roku 2010 je Jihomoravským krajem realizován projekt „Zajištění gerontologické a organizační supervize v zařízeních pro seniory zřizovaných Jihomoravským krajem.“ Cílem projektu je zvýšení kvality poskytovaných služeb pro seniory v Jihomoravském kraji v souladu s kritérii Gerontologické a geriatrické společnosti ČLS JEP a České Alzheimerovské společnosti. Projekt přispívá k rozšíření znalostí a vybraných dovedností v oblasti práce s lidmi postiženými syndromem demence a podporuje podmínky rozvoje péče o tyto seniory v 16 zařízeních Jihomoravského kraje. V roce 2011 pokračoval trénink lektorských dovedností a příprava zařízení na získání certifikátu kvality Vážka. V roce 2012 byl projekt rozšířen o oblast paliativní péče a zároveň 4 zařízení obdržela certifikát kvality Vážka. Úspěšnost realizace projektu byla potvrzena také oceněním v rámci mezinárodního hodnocení „Život a Alzheimerovou nemocí a jí navzdory“, a to udělením 2. místa v evropské konkurenci 63 projektů z 15 zemí.

Potřeby seniorů jsou zjišťovány a řešeny prostřednictvím procesu komunitního plánování na úrovni 21 obcí s rozšířenou působností s ohledem na podloženou potřebnost a specifika jednotlivých lokalit. Jihomoravský kraj obce v jejich úsilí o nastavení efektivní sítě sociálních služeb podporuje prostřednictvím finanční i metodické pomoci. Jednou ročně jsou pak výstupy z místních plánovacích procesů předány na kraj, kde se stávají součástí akčního plánu rozvoje sociálních služeb na daný rok a jsou provázány s dotačními systémy.

Snaha o zlepšení podmínek pro plnohodnotný život seniorů byla hlavním motivem vedení Jihomoravského kraje také při přípravě projektu Senior pasů, období již fungujících Rodinných pasů. Jižní Morava je prvním regionem v České republice, který od roku 2010 pomáhá lidem po pětapadesátém roce věku systémem slev k pokračování v aktivním způsobu života a Jihomoravský kraj na tento účel vynakládá ročně 5 milionu korun. V roce 2011 pak Jihomoravský kraj podpořil vznik informačních center pro seniory. První Senior Point byl otevřen v září 2011 v Brně a postupně vzniká síť kontaktních míst po celém území kraje. Dlouhodobě také finančně podporujeme aktivity Rady seniorů pro Jihomoravský kraj a jejich členských organizací, zejména aktivity zaměřené na pořádání kulturních akcí, vzdělávání a informovanost seniorů v oblastech právních, sociálně-zdravotních a bezpečnostních.

Statutární město Brno

Dlouhodobým trendem ve vývoji věkové struktury obyvatelstva okresu Brno-město stejně jako obyvatelstva České republiky je stárnutí a klesající zastoupení nejnižších věkových kategorií, přičemž Brno patří z hlediska věku svých obyvatel k nejstarším městům ČR (index stáří k 31. 12. 2010 – 136,5).

Počet obyvatel Brna je v posledních letech stabilizovaný - k 1. 1. 2012 činil dle údajů Českého statistického úřadu 378.965 osob - a ani do budoucna se nepředpokládají příliš velké výkyvy, významně se však mění věková struktura: v současnosti jsou

početně velmi silnou skupinou osoby ve věku 50 – 70 let a do budoucna lze předpokládat další prohlubování demografického stárnutí obyvatelstva města.

Dle Národního programu přípravy na stárnutí na období 2008-2012 je k řešení výzev spojených se stárnutím populace a pro zvýšení kvality života seniorů nezbytné zaměřit se na priority, k nimž patří aktivní stárnutí, prostředí a komunita vstřícná ke stáří, zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří a podpora rodiny a pečovatелů. Ve všech těchto strategických oblastech město Brno plánuje a realizuje řadu iniciativ a aktivit.

Sociální služby pro seniory v Brně a zdravotní péče ve stáří

Současná věková struktura obyvatel projevující se vysokým podílem osob v postproduktivním věku klade zvýšené nároky na zdravotní péči i na rozsah a kvalitu sociálních služeb pro seniory. Současné vývojové tendence v sociální oblasti směřují k transformaci pobytových sociálních služeb v jiné typy služeb, k tzv. deinstitucionalizaci služeb. Vedle rezidenčních služeb jsou proto podporovány zejména služby, které seniorům umožňují setrvat v pro ně přirozeném prostředí, a návaznost služeb tak, aby mohl senior nalézt více druhů služeb na jednom místě.

V Brně existuje relativně široká a pestrá síť sociálních služeb pro seniory. K 31. 12. 2012 zde bylo jedenáct domovů pro seniory, jež jsou příspěvkovými organizacemi města s vlastní právní subjektivitou. Pět z těchto domovů je také zaregistrováno jako poskytovatel služby „domov se zvláštním režimem“ určené osobám s demencí a Alzheimerovou chorobou a čtyři mají zaregistrováno poskytování služby „centrum denních služeb“. Pobytové služby jsou poskytovány seniorům, kteří jsou závislí na pomoci dalších osob při běžných každodenních činnostech a vyžadují komplexní celodenní péči. Domovy pro seniory měly k 31. 12. 2012 celkovou kapacitu 1 914 lůžek. Poptávka po pobytových sociálních službách pro seniory je vysoká. V poslední době vzniká v Brně řada soukromých domů pro seniory.

Variantou rezidenční služby pro seniory jsou domy s pečovatelskou službou. Jedná se o obecní domy s tzv. byty zvláštního určení a bezbariérovými byty. Seznamy žadatelů vede Bytový odbor Magistrátu města Brna, který čtvrtletně sestavuje pořadník. Podmínkou pronájmu bytu v domě s pečovatelskou službou (DPS) je to, že zdravotní stav žadatele umožňuje samostatné bydlení, žadatel je poživitelem starobního nebo invalidního důchodu a nevlastní žádný jiný byt či rodinný dům. Obyvatelé DPS mohou využívat služeb středisek pečovatelské služby při úřadech městských částí. V současnosti je v Brně cca 50 DPS s celkem 950 bytovými jednotkami.

Terénní služby poskytuje v Brně šest středisek městské pečovatelské služby při městských částech, která v roce 2012 poskytla své služby více než sedmi tisícům klientů. Při těchto střediscích funguje také pět center denních služeb a pět středisek provozuje také odlehčovací služby pro seniory. Rezidenční služby pro seniory i pečovatelskou službu nabízí rovněž řada nestátních neziskových organizací, jimž město ze svého rozpočtu přispívá na činnost (celkem 289 lůžek). NNO provozují také odlehčovací služby a denní stacionáře. Odlehčovací služby představují významnou podporu rodin a rodinných příslušníků pečujících o své příbuzné-seniory.

Problematikou domácí péče a podporou pečovatелů se také zabývá např. občanské sdružení Moravskoslezský kruh, které pro pečující laiky připravuje kurzy a setkání, vydává příručky a informační materiály.

Geriatric je v současnosti mezi lékařskými obory spíše na okraji zájmu, i když v posledních letech se situace zlepšuje. Seniorům – zvláště seniorům s více zdravotními obtížemi nebo se specifickými potřebami – tak nebývá poskytnuta péče v potřebné struktuře a kvalitě. V Brně poskytuje komplexní geriatrickou péči Fakultní nemocnice Brno. Kromě toho se také někteří soukromí lékaři věnují geriatrické praxi, nicméně systémově tato péče v Brně poskytována není. Dosud zde nejsou příliš rozvinuty zdravotně sociální služby, tedy kombinovaná ošetrovatelsko-pečovateľská péče, která je důležitá zejména pro seniory. Tento typ péče umožňuje seniorům zůstat ve zdravotnických zařízeních jen po dobu nezbytně nutnou k léčbě; další péče je jim pak již poskytována v domácím prostředí. Dlouhodobý pobyt seniora ve zdravotnickém zařízení totiž téměř vždy znamená výrazné zhoršení jeho celkové schopnosti samostatného života. Další věcí je, že i u chronických nemocí – a právě u nich – by léčení mělo být pokud možno podřízeno sociálním rolím a lidským potřebám pacienta. Právě lepší začlenění zdravotní péče do života se považuje za mimořádně důležitou výhodu domácího pečování oproti ústavní péči.

Důležitou aktivitou podporující zdraví všech věkových skupin obyvatel, tedy i seniorů, je zdravotní prevence, jak primární prevence, tak také prevence sekundární a terciární. U seniorů by zdravotní prevence měla být cílena zejména na tyto oblasti: vysoký krevní tlak, výživa, kouření, deprese, pády, sociální izolace, onkologický screening, osteoporóza, senzorické poruchy, fyzická neaktivita, účelná farmakoterapie, stav chrupu a dutiny ústní. Existuje řada nemocí, které více ohrožují osoby ve vyšším věku, proti kterým je možné se chránit očkováním. Starším lidem a obzvláště těm, kteří trpí určitými typy chronických onemocnění, je potřeba zdůrazňovat význam očkování proti chřipce a pneumokokovým infekcím. Zapomínat by senioři neměli ani na očkování proti klíšťové encefalitidě, neboť těžký akutní průběh onemocnění u nich často přechází do trvalého postižení.

Převážná většina aktivit, které se v Brně realizují, je zaměřena na celou populaci, případně na určité typy nemocných či ohrožených osob (kuřáci, diabetici apod.). Až na výjimky nejsou v Brně pořádány žádné akce, jejichž cílovou skupinou by byli specificky senioři. Vzhledem k tomu, že oblast zdravotní prevence zahrnuje širokou škálu různorodých aktivit, neexistuje žádný celkový přehled shrnující veškeré pořádané preventivní akce.

Komunita vstřícná stáří

V průběhu roku 2012 připravoval Odbor sociální péče Magistrátu města Brna ve spolupráci s desítkami zainteresovaných organizací i jednotlivců již 3. Komunitní plán sociálních služeb pro období 2013-2015 a nově také prováděcí dokument k němu – Akční plán pro rok 2013. Oba dokumenty byly schváleny Zastupitelstvem města Brna v květnu 2013. Jednou z nejpočetnějších cílových skupin, na něž se komunitní plán zaměřuje, jsou již tradičně senioři. Pracovní skupina zaměřená na seniory se pravidelně scházela a působili v ní vedle zástupců města a poskytovatelů sociálních

služeb také uživatelé sociálních služeb a aktivní senioři. Svou účastí na komunitním plánování tak měli všichni možnost ovlivňovat život seniorů ve městě a podobu sociálních služeb.

Při formulaci priorit a opatření v oblasti péče pro osoby dříve narozené se vycházelo ze zjišťování potřeb samotných seniorů. Hlavními prioritami je maximální podpora života seniorů v jejich přirozeném prostředí a zkvalitnění sociálních služeb těm seniorům, kteří z jakýchkoli důvodů samostatný život nezvládají. K naplňování priority podporující setrvání seniorů v přirozeném prostředí byla formulována řada opatření, k nimž patří rozvoj pečovatelské služby (rozšíření služby do večerních hodin a do dnů pracovního volna), rozvoj osobní asistence pro seniory, rozšíření terénní odlehčovací služby, vznik podporovaného bydlení pro seniory.

Dalším významným opatřením je postupná realizace projektu „Zavedení služby tísňové péče pro seniory a zdravotně postižené v Brně“ financovaného z fondů EU. Důležitým opatřením je také rozvoj sociálně aktivizačních programů pro seniory a rozšíření center denních služeb. Významnou prioritou zůstává i nadále zajištění dostatečné nabídky pobytových služeb pro seniory v domovech se zvláštním režimem pro osoby s demencí a Alzheimerovou chorobou.

Velmi důležité je zvyšování informovanosti seniorů o sociálních službách. Odbor sociální péče MMB vydává a aktualizuje brožury s přehledy zařízení sociální péče pro seniory, letáky s nabídkou pečovatelských služeb a další brožury informující o možnostech poradenství pro zdravotně postižené osoby i seniory. V rámci procesu plánování sociálních služeb je pravidelně aktualizován Adresář organizací působících v sociální oblasti v městě Brně.

Současně v budově Magistrátu města Brna funguje Socio-info centrum - poradenské místo, kam se mohou občané obrátit v obtížných životních situacích a které nabízí pomoc při zorientování se a pochopení dané životní situace a poskytuje rady, jak situaci řešit. Pomáhá při podání žádostí o různé dávky, zprostředkuje a zajišťuje kontakt s dalšími organizacemi. Velkou část klientů infocentra tvoří právě senioři. Dotazy se týkají většinou oblasti poskytování sociálních dávek a důchodového zabezpečení. V rámci centra je poskytováno i telefonické a internetové poradenství, funguje rovněž komplexní informační portál o sociální péči v městě Brně www.socialnipece.brno.cz, jehož součástí je databáze všech organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně a široká škála informací týkajících se všech cílových skupin, tedy i seniorů.

K systémovým prioritám patří mj. podpora a další rozvoj stávající komplexní sítě sociálních služeb pro jednotlivé cílové skupiny a jejich udržitelné financování, podpora zvyšování kvality těchto služeb, odstraňování bariér v Brně spočívající v důrazu na aktivity vyrovnávání informačních, komunikačních a architektonických bariér i řešení problematiky pečujících osob.

Problematika bydlení

V souvislosti s deregulací nájmu stále přibývá seniorů, kteří mají problémy financovat své náklady na bydlení. Téměř veškerý bytový fond je v Brně svěřen městským částem, ty jsou tudíž pověřeny výkonem práv a povinností pronajímatele. Nájemce

obecního bytu, který se dostane do obtížné sociální situace vlivem růstu nájemného, může požádat městskou část o poskytnutí menšího bytu nebo se jej pokusit vyměnit za bytovou jednotku přiměřenou jeho sociální situaci. Má možnost také využít dávek státní sociální podpory. Nájemce bytu – starobní důchodce může požádat město o pronájem bytu zvláštního určení, tj. bytové jednotky v domě s pečovatelskou službou, kde se výše nájemného pohybuje v rozmezí od 30 do 65 Kč/m²/měsíc za nově pronajaté byty.

S cílem řešit situaci seniorů, kteří se ocitnou v problému s bydlením, se Odbor sociální péče MMB zapojil do mezinárodního projektu HELPS „Bydlení a domácí péče o seniory a osoby s postižením a lokální partnerské strategie ve městech střední Evropy“, v jehož rámci bude mj. realizován sociologický průzkum zaměřený na inovativní formy bydlení pro starší osoby.

Podpora aktivního stárnutí v městě Brně

V Brně existuje celá řada programů, které podporují posun v životním stylu občanů dříve narozených, který je obvykle označován jako aktivní stárnutí. V Brně funguje 31 Klubů seniorů, které jsou finančně podporovány z rozpočtu města. V těchto klubech si senioři sami organizují nejrůznější osvětové, kulturní a vzdělávací akce.

Významnou aktivitou města Brna z hlediska koncepčního pojetí problematiky seniorů byla tvorba Plánu aktivního stárnutí ve městě Brně, jenž vznikl ve spolupráci Kanceláře strategie města Brna a Kanceláře Brno-Zdravé město. Cílem tohoto dokumentu je zlepšení kvality života seniorů prostřednictvím spolupráce mnoha organizací, které mohou život seniorů pozitivně ovlivňovat. Plán aktivního stárnutí je součástí projektu Rozvojové dokumenty Strategie pro Brno, čímž město Brno deklaruje, že aktivní a zdravého stárnutí je jeho významnou prioritou.

Význam procesu zpracování Plánu aktivního stárnutí spočívá v komunitním přístupu, kdy do jeho tvorby byla zapojena široká škála více než 50 organizací a sdružení. Velmi důležitá je rovněž skutečnost, že problematika stárnutí je v tomto dokumentu pojímána komplexně – zahrnuta je problematika prostředí města, bezbariérovosti, dopravy, bydlení, vzdělávání, dobrovolnictví, ale také oblast podpory zdraví a zdravotně sociálních služeb. Podstatnou součástí dokumentu jsou rovněž výsledky rozsáhlého sociologického průzkumu názorů a potřeb seniorů, kterého se zúčastnilo téměř 800 osob ve věku 60+. Klíčovým výstupem Plánu aktivního stárnutí je ustavení Platformy spolupráce organizací, jejímž hlavním cílem je nastavit a koordinovat proces spolupráce organizací tak, aby bylo možné dlouhodobě přispívat ke zlepšování podmínek pro zdravé a aktivní stárnutí obyvatel ve městě Brně.

Město Brno je v rámci projektu Brno-Zdravé město rovněž členem pracovní skupiny WHO Zdravé stárnutí, kde má možnost podílet se na tvorbě inovativních postupů v oblasti zdravého stárnutí a ty následně využívat při práci se seniory ve městě Brně. Jako součást projektu Brno-Zdravé město jsou pravidelně pořádány tematicky orientované kampaně pro veřejnost (Brněnské dny pro zdraví, Brněnské dny bez úrazů...), které vždy zahrnují program speciálně připravený pro seniory. Seniorská veřejnost je tímto pravidelně informována o důležitých tématech z oblasti podpory zdraví a zdravého životního stylu.

Kancelář Brno-Zdravé město v roce 2012 vydala dvě publikace věnované tematice seniorského věku. Zajistila překlad a vydání brožury Světové zdravotní organizace s názvem Demystifikace mýtů o stárnutí, která bude distribuována organizacím pracujícím se seniory i další odborné veřejnosti. Brožura nejenže vyvrací celou řadu mýtů spojovaných se stářím, ale rovněž obsahuje mnoho užitečných rad, jak zůstat co nejdéle v dobré fyzické, psychické i sociální kondici. Dalším materiálem je brožura Prevence úrazů v seniorském věku, jejímž smyslem je upozorňovat seniory na rizika, která jim hrozí v běžném životě doma, v dopravě apod. a poradit, jak těmto ohrožením účinně předcházet. Pro lepší názornost je publikace doplněna řadou ilustrací.

Pomoci seniorům a osobám se zdravotním postižením při pohybu a orientaci ve městě má Atlas přístupnosti centra města Brna, který vydal a v roce 2012 aktualizoval Odbor zdraví MMB. Atlas obsahuje informace o přístupnosti státních institucí, kulturních památek, muzeí a galerií v plném rozsahu, tzn. jsou v mapě zaneseny i v případě, že jsou tyto objekty bariérové. Objekty občanské vybavenosti např. bankomaty, banky, hotely, lékárny, restaurace, kavárny a nákupní pasáže jsou vyznačeny pouze v případě, že jsou bezbariérové či částečně přístupné. Dále jsou v mapě zobrazena vyhrazená parkovací místa, zastávky a linky městské hromadné dopravy. Atlas je k dispozici buď v tištěné podobě nebo na internetových stránkách města www.brno.cz.

V rámci tříletého mezinárodního projektu LAO - Města pro aktivní začleňování, do něhož se město Brno zapojilo prostřednictvím Odboru sociální péče MMB a který je financován z prostředků Evropské komise, bylo v roce 2012 zvoleno téma „Začleňování seniorů do života komunity“. Na národní konferenci s názvem „Aktivní začleňování seniorů v Brně“ byly představeny příklady dobré praxe jak z Brna, tak z některých dalších měst ČR (Ostrava, Plzeň) a byla zpracována zpráva popisující jeden z nejúspěšnějších brněnských projektů pro seniory – „Senior akademie“ Městské policie Brno. Jedná se o dlouhodobý vzdělávací cyklus přednášek a prezentací pro skupinu aktivních seniorů, kteří se stanou „Asistenty prevence kriminality“. Aktivní senioři spolupracují s Městskou policií Brno na šíření osvěty v oblasti prevence kriminality ve svém přirozeném rodinném a společenském prostředí. Lektoři jsou vybíráni z odborníků Městské policie Brno, Vyšší policejní školy MV ČR Brno, Bílého kruhu bezpečí, Sdružení obrany spotřebitelů Jihomoravského kraje a dalších. V roce 2012 se uskutečnil již 7. ročník.

V rámci Programů prevence kriminality jsou však realizovány i další projekty se specifickým zaměřením na seniory, na zvýšení jejich jistoty a pocitu bezpečí. Jedná se o tyto projekty:

- Senior linka - jejím cílem je zvýšení pocitu bezpečí nejen seniorů, ale i široké veřejnosti formou informačního servisu o tzv. "neobjednaných službách" (odpočty plynoměrů, elektroměrů, vodoměrů apod.).
- Senioři sobě – projekt zaměřený na tzv. šířitele prevence (opinion leader) trestné činnosti a vedle toho na potenciální oběti z řad méně aktivních a imobilních

seniorů. Šiřiteli prevence jsou aktivní senioři, kteří distribuují informační materiály mezi své vrstevníky.

- Řetízek - projekt je určen pro osaměle žijící seniory. Bezplatnou montáží bezpečnostních řetízků na vstupní dveře bytů a domů je technicky zvyšována bezpečnost občanů při kontaktu s cizími osobami. Součástí montáže, kterou provádí strážník Odboru prevence Městské policie Brno, je i poučení seniora o bezpečném postupu při jednání s cizími osobami.

Podporou aktivního stárnutí se zabývají i mnohé nestátní neziskové organizace, k nimž patří například Svaz důchodců ČR o. s. - Městská organizace Brno, BETANIE – křesťanská pomoc, o. s. LOGO či Centrum pro rodinu a sociální péči, které nabízejí sociálně aktivizační služby pro seniory, služby denních center či provozují Klub aktivních seniorů. Město Brno tyto organizace v jejich aktivitách dlouhodobě podporuje.

Vzdělávání na univerzitách třetího věku pro aktivní seniory nabízejí v Brně Masarykova univerzita, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno a Vysoké učení technické v Brně.

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj se při plnění Programu zaměřil prioritně na oblast seniorské generace, a to na opatření, která povedou ke zkvalitnění sociálních služeb určených pro cílovou skupinu seniorů, a dále na společenské aktivity určené zejména pro seniory.

Karlovarský kraj si stanovil jako jednu z hlavních zásad rozvoje sociálních služeb v kraji pro období let 2007 – 2017 podporovat zejména rozvoj takových služeb, které umožní setrvání osob v jejich přirozeném prostředí (domácnosti, rodině, komunitě) a s využitím systému inspekcí kvality sociálních služeb zajišťovat zvyšování kvality sociálních služeb. Cílem je podpořit udržení nezávislosti seniorů a důstojného prožití této fáze jejich života a současně zajistit pomoc rodinám, které pečují o nesoběstačné seniory.

S ohledem na předpokládaný demografický vývoj obyvatelstva, kdy se očekává nárůst počtu a podílu seniorů v populaci, a to především u věkové skupiny nad 80 let věku (kdy v roce 2025 by mělo dojít o nárůst až o 82%), zaznamenáváme zvýšení požadavků na sociální a zdravotní péči i v našem kraji. S tím úzce souvisí nárůst nákladů na sociální služby. Z výše uvedeného důvodu je v Karlovarském kraji v současné době kladen důraz především na rozšíření nabídky terénních služeb sociální péče a na zajištění návaznosti a provázanosti terénních a pobytových služeb.

Pro naplňování aktivit „Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2009 – 2013“ byly v rámci plánu práce vytvořeny v roce 2009 pracovní skupiny ze zástupců poskytovatelů sociálních služeb, které působí v okresech Karlovy Vary, Cheb, Sokolov, z toho tři pracovní skupiny se věnují problematice seniorů.

Obsahem činnosti těchto pracovních skupin bylo detailní zmapování sociálních služeb pro cílovou skupinu seniorů poskytovaných na území Karlovarského kraje, projednání aktuální situace v této oblasti, a zjištění, zda systém sociálních služeb pro seniory funguje na principu provázanosti služeb. Pravidelná setkávání umožnila poskytovatelům předat si vzájemně zkušenosti, příklady dobré praxe. Výstupy činnosti pracovních skupin byly podkladem pro navržení postupu řešení konkrétních problémů vydefinovaných v rámci pracovní skupiny a pro navržení postupu řešení rozvoje sociálních služeb pro seniory s důrazem na vytvoření sítě místně a typově dostupných sociálních služeb založené na principu komplexnosti a vzájemné provázanosti.

Od roku 2012 je aktivita zajištěna v rámci Individuálního projektu Karlovarského kraje „V Karlovarském kraji společně plánujeme sociální služby“. Projekt je zaměřen na aktivity v oblasti plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a zejména obcí s rozšířenou působností na území kraje. Hlavním cílem projektu je tvorba základní krajské sítě sociálních služeb v souladu se zjištěnými potřebami, s důrazem na dostupnost a provázanost sociálních služeb a podpora procesu střednědobého plánování sociálních služeb v obcích na území Karlovarského kraje, přičemž akcent je kladen na podporu takových služeb, které umožní seniorům setrvat co nejdéle v jejich přirozeném prostředí s podporou zejména terénních sociálních služeb.

Významnou aktivitou Karlovarského kraje ve vztahu k občanům seniorského věku je dotační program Karlovarského kraje určený na podporu aktivit v oblasti začleňování seniorů do společnosti. Na tento program je každoročně vyčleněno 200 000,- Kč. Žadatelé o dotaci mohou být zájmová občanská sdružení seniorů, maximální výše požadavku je 50 000,- Kč.

V roce 2012 byly podpořeny tyto konkrétní projekty:

1. Klub seniorů v Nejdku: vzdělávací, kulturní a zájezdová činnost
2. Svaz důchodců ČR, o.s., MO Krásno: poznávací a kulturní zájezdy
3. Svaz důchodců ČR, místní organizace Mariánské Lázně: začleňování seniorů do společnosti
4. Občanské sdružení Zájmová skupina důchodců Ostrov: kulturní, společenská a ozdravná činnost seniorů
5. Svaz důchodců ČR, o.s., Městská organizace K. Vary : poznávání Karlovarského kraje a naší vlasti „Sbližování generací“ – výlety s vnoučaty
6. Městský klub důchodců v Habartově: zařazení spoluobčanů důchodového věku do společnosti
7. Svaz důchodců ČR, o.s., Krajská rada Karlovarského kraje: stárnutí a mezilidské vztahy – zařazení důchodců do společnosti

V rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 Karlovarský kraj uspořádal v Karlových Varech dne 23. 5. 2012 krajskou konferenci pod názvem „Aktivní stárnutí je když...“ věnovanou tématu aktivního stárnutí, která byla určena široké odborné i laické veřejnosti, především pak seniorům z Karlovarského kraje. Smyslem uspořádání konference bylo vytvořit prostor pro zvýšení obecného povědomí o významu aktivního stárnutí a o jeho různých

aspektech, podnítit diskuzi o stárnutí, předávat si informace a rozvíjet vzájemnou výměnu zkušeností. Výstupem konference je sborník, který byl zaslán jak občanským sdružením seniorů, tak také na obecní úřady a mezi poskytovatele sociálních služeb zaměřených na seniory. Konferenci pod záštitou hejtmána Karlovarského kraje připravil odbor sociálních věcí Krajského úřadu Karlovarského kraje.

Další aktivitou věnovanou seniorům byl Den otevřených dveří Krajského úřadu Karlovarského kraje konaný dne 31. 5. 2012. V rámci tohoto dne Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Karlovarského kraje připravil pro seniory prezentaci na téma Sociální služby v péči o seniory v Karlovarském kraji.

Dne 3. 10. 2012 se pod záštitou náměstka hejtmána pro oblasti sociálních věcí a zdravotnictví uskutečnil seminář k problematice osobních a rodinných financí seniorů. Seminář byl připraven ve spolupráci s Asociací občanských poraden a Českou asociací pečovatelské služby. Na semináři zazněly příspěvky na téma problematika zadlužení jedinců, zadlužování seniorů, zadlužování klientů pečovatelské služby a nabízená pomoc poskytovatelů pečovatelské služby a občanských poraden.

Výše uvedených aktivit se účastnili senioři z celého Karlovarského kraje.

Karlovarský kraj si je plně vědom, že stárnutí populace vede ke změně demografické struktury obyvatelstva, a proto věnoval naplňování předemětného Programu zvýšenou pozornost.

Královéhradecký kraj

Základní principy Programu se promítají do relevantních krajských strategických a koncepčních dokumentů (včetně jejich aktualizací či dokumentů realizačních), zejm.:

- Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007 - 2015
- Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb - Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016
- Strategie rozvoje lidských zdrojů Královéhradeckého kraje 2007 - 2015
- Plán podpory rovných příležitostí a sladování pracovního a rodinného života Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (období 2012 - 2014), dílčí cíl č. 1 Zohlednit princip rovných příležitostí žen i mužů ve všech realizovaných a plánovaných aktivitách (Začlenění gender mainstreamingu do aktivit krajského úřadu i Královéhradeckého kraje, Zvýšit informovanost veřejnosti o rovných příležitostech), materiál je dostupný na intranetu, plán podpory je klíčovým výstupem projektu Podpora rovných příležitostí žen a mužů a sladování pracovního a rodinného života na Krajském úřadě Královéhradeckého kraje, který Královéhradecký kraj realizoval v letech 2010 – 2012, dokument vzala Rada Královéhradeckého kraje na vědomí usnesením RK/21/898/2012 a uložila JUDr. Ivaně Křečkové, ředitelce krajského úřadu, zajistit ve spolupráci s vedoucími odborů jeho naplňování.

Aktivní stárnutí

Týden vzdělávání dospělých 2012 v Královéhradeckém kraji, konference „Age Management - zaměstnávání osob 50+ v teorii i praxi“ - všichni zúčastnění se shodli, že téma stárnutí populace, zajištění kvalitního života ve stáří a současně řízení

věkové diverzity zohledňující celý cyklus pracovního života jsou aktuálním tématem pro zaměstnavatele soukromého i veřejného sektoru.

V rámci krajských dotačních programů je podporováno pořádání masových tělovýchovných a sportovních akcí typu „sport pro všechny“.

Prostředí a komunita vstřícná ke stáří

Sociální služby v Královéhradeckém kraji jsou podporovány v rámci každoročně vyhlašovaného dotačního programu Královéhradeckého kraje na podporu poskytování sociálních služeb definovaných v zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Rodina a péče

Sociální služby v Královéhradeckém jsou podporovány v rámci každoročně vyhlašovaného dotačního programu Královéhradeckého kraje na podporu poskytování sociálních služeb definovaných v zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách (níže). V souladu se Strategií Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb je cílem především zvyšovat dostupnost terénních a ambulantních sociálních služeb včetně, které podporují setrvání osob, jimž jsou služby poskytovány, v přirozeném sociálním prostředí (zejm. posílení pečovatelské služby, denních stacionářů a center denních služeb a služeb odlehčovacích).

Služby navazující na služby sociální jsou každoročně podporovány v rámci dotačního programu pro podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby v Královéhradeckém kraji. Podporované činnosti vycházejí z aktuálních koncepčních a strategických dokumentů Královéhradeckého kraje.

V oblasti podpory kvality života ve stáří byly v roce 2012 ve vazbě na Strategii Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb v rámci výše uvedeného dotačního programu podporovatelné činnosti následující:

- aktivity na podporu zvýšení informovanosti seniorů o dostupných službách, odborníků v sociálních službách a veřejnosti o potřebách seniorů a dostupné pomoci
 - aktivity na podporu zvýšení informovanosti osob s postižením o dostupných službách, odborníků v rámci sociálních a souvisejících služeb a veřejnosti o potřebách osob s postižením a dostupné pomoci
 - aktivity na podporu osob pečujících o osobu blízkou, tzv. „pečujících osob“
 - zprostředkování srozumitelných informací o dostupné pomoci
 - vzdělávání pečujících osob k poskytování péče (příp. v dalších tématech dle potřeb)
 - podpora sdílení zkušeností mezi pečujícími osobami.
 - aktivity na podporu zvýšení informovanosti odborníků v rámci sociálních a navazujících služeb o potřebách pečujících osob
- aktivity na podporu zvýšení informovanosti odborníků v sociálních službách a veřejnosti o problémech duševně nemocných a dostupné pomoci
- zajišťování dobrovolníků pro sociální a navazující služby v území kraje

V rámci příslušného dotačního programu byly z výše uvedených činností podpořeny zejména aktivity v oblasti dobrovolnictví.

V roce 2012 v rámci individuálního projektu Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II s cílem zlepšit orientaci seniorů a pečujících osob v nabídce dostupné pomoci byly zpracovány informační brožury a realizovány besedy pro cílové skupiny.

Zpracování informačních brožur: (tištěná + elektronická forma):

- „Nejsem na to sám“ – Informování o pomoci osobám pečujícím o seniora,
- „Nejsem na to sám“ – Informování o pomoci osobám pečujícím o dospělého člena domácnosti,

- „Nejsem na to sám“ – Informování seniorů závislých na pomoci druhé osoby

Rada KHK zřizuje jako svůj poradní orgány Komisi Rady KHK pro řešení problematiky seniorů. Informace o dostupné pomoci je zajišťována také prostřednictvím webových stránek <http://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz>. Služby lze vyhledávat podle cílových skupin, forem, lokality, na webu jsou dostupné další relevantní informace pro cílové skupiny (např. info o službách pro pečující, poradenství, vhodných úpravách bytu, srozumitelné vysvětlení možností podpory a pomoci...).

Participace a lidská práva

Aktivity na podporu dobrovolnictví podpořil v roce 2012 Královéhradecký kraj v rámci dotačního programu pro podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby v Královéhradeckém kraji. Podpořeno bylo celkem 6 projektů, celkový objem dotací na podporu dobrovolnictví činil 180 tis. Kč.

Královéhradecký kraj dlouhodobě finančně podporuje také Radu seniorů České republiky, resp. činnost Krajské rady seniorů Královéhradeckého kraje, její činnost byla Královéhradeckým krajem podpořena rovněž v roce 2012.

V oblasti prevence kriminality se zaměřením na cílovou skupinu seniorů jsou aktivní především obce. V roce 2012 např. realizovalo město Hradec Králové s podporou MVČR projekt „Individuální práce s ohroženými seniory“.

V roce 2012 v rámci individuálního projektu Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II s cílem zlepšit orientaci v nabídce dostupné pomoci byly uskutečněny rovněž semináře pro spolupracující profese, zejm. zdravotnické. Distribuovány jim byly také informační brožury „Nejsem na to sám“.

Individuální projekt Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II také prostřednictvím konzultací pro poskytovatele sociálních služeb přispěl ke zvýšení kvality poskytovaných služeb, k diskutovaným tématům patřila i ochrana práv uživatelů sociálních služeb. Konzultace byly poskytovány v letech 2011 – 2012.

Liberecký kraj

Odbor kancelář hejtmana, oddělení krizového řízení, v rámci Libereckého kraje, podporuje pravidelně preventivní projekty obcí na svém území zaměřené na zvyšování informovanosti seniorů o možnostech ochrany před trestnou činností a to

především za pomoci Programu prevence kriminality ministerstva vnitra. Pomáhá obcím na svém území se zpracováním žádostí o dotaci, pořádá metodické porady a konzultace. Z tohoto programu jsou každoročně na území kraje podpořeny projekty obcí zaměřené na rizikovou skupinu seniorů.

Skutečnost, že senioři jsou rizikovou skupinou, si Liberecký kraj uvědomuje a jako jednu z cílových skupin ji definoval již ve své první „Konceptci prevence kriminality Libereckého kraje na období 2009 – 2011“. Navazující koncepce, která je na období 2012 až 2016 skupinu seniorů také neopomíná.

V roce 2012 se uskutečnil společný preventivní projekt Libereckého kraje a Krajského ředitelství policie Libereckého kraje, který byl zaměřen na seniory. Cílem projektu bylo, zajistit seniorům prostřednictvím přednášek potřebné informace k tomu, aby se nestali obětí trestného činu nebo přestupku a aby vlastní opatření předcházeli nebezpečným situacím.

Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů pořizuje základní strategické dokumenty Libereckého kraje – Strategii rozvoje kraje a Program rozvoje kraje. V obou těchto dokumentech, které jsou obecným rámcem pro ostatní krajské koncepční dokumenty a připravované záměry a projekty jsou uplatňovány jak principy přístupu ke starším osobám, tak priority uvedené v Programu:

1. Aktivní stárnutí
2. Prostředí a komunita vstřícná ke stáří
3. Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří
4. Podpora rodiny a pečovateli
5. Podpora participace na životě společnosti a ochrana lidských práv.

V rámci Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 -2020 schválené zastupitelstvem Libereckého kraje usnesení č. 336/12/ZK je dané téma konkrétně řešeno v Pilíři B Kvalitní a zdravé lidské zdroje. Celý dokument je zde: <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page4345>.

Odbor zdravotnictví naplňoval v uplynulém období cíle a opatření v rámci Zdravotní politiky Libereckého kraje jako dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatel Libereckého kraje plně s prioritou věnovat zvýšenou pozornost kvalitě života ve stáří. V září 2011 byla přijata Zastupitelstvem Libereckého kraje Deklarace Projektu Zdravý Liberecký kraj, která je základním dokumentem pro účast Libereckého kraje v mezinárodním projektu, který probíhá pod patronací Organizace spojených národů a její Světové zdravotní organizace a ve spolupráci s mnoha dalšími význačnými odbornými partnery (v České republice jsou to zejména ministerstva, Univerzita Karlova a další). Tím je potvrzen zájem kraje být členem asociace Národní síť Zdravých měst, obcí a regionů ČR a mohou tak být naplňovány zásady a cíle základních dokumentů EU a OSN, které se zabývají oblastmi udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života, zejména: Agenda 21, Zdraví 21 (Health 21), Athénská a Záhřebská deklarace Zdravých měst, Národní akční plán zdraví a životního prostředí (NRHAP).

V roce 2003 bylo založeno a zahájilo provoz (za podpory dotace z Grantového fondu

Libereckého kraje) Kontaktní místo pobočky České alzheimerovské společnosti se sídlem v Liberci. Centrum vede klinická psycholožka a odborný garant – geriatr (MUDr. A. Jiroudková), ročně se na kontaktní místo obrátí o pomoc okolo 356 klientů a jejich rodinných pečujících. V tomto kontaktním místě od června 2008 pokračuje každoročně celostátní projekt Dny paměti, kdy se v kontaktním místě Liberec vyšetřuje paměť co největšímu počtu zájemců z LK a zároveň upozorňuje na výhody včasné diagnostiky Alzheimerovy nemoci.

Odbor zdravotnictví se podílel na realizaci programu diskusního pořadu pro seniory „Zábavně o stáří? Ale ano!“ Tento pořad se uskutečnil ve Vratislavicích nad Nisou v Kulturním centru 101010 a uváděli ho známí moderátoři Aleš Cibulka a Vladimír Hron. Cílem programu byl zábavnou formou odpovídat na dotazy účastníků pořadu – seniorů z oblasti sociální, zdravotnické i bezpečnostní. Za resort zdravotnictví se pořadu účastnili odborníci na oblast geriatric, gerontologie, následné a dlouhodobé péče. Přednášky s geriatrickou problematikou zajišťovala MUDr. A. Jiroudková v Kontaktním centru pro seniory, Domově důchodců Velké Hamry i do médií – např. RTV, Evropa 2.

Ve spolupráci s Oddělením geriatric a následné péče při Krajské nemocnici Liberec, a.s. inicioval odbor zdravotnictví KÚ LK koncem roku 2009 vznik lůžkového „hospicového pokoje“ pokoje pro pacienty v terminálním stavu s možností přítomnosti rodiny po 24 hodin. Tyto pokoje byly následně vybudovány v Nemocnici Jablonec nad Nisou, v Nemocnici v Semilech a v Nemocnici s poliklinikou Česká Lípa, a to při odděleních následné péče. V těchto pokojích je poskytována paliativní péče za spoluúčasti zaměstnanců poskytovatele hospicové péče Sv. Zdislavy.

Odbor zdravotnictví KÚ LK má svého zástupce v pracovní skupině pro vznik kamenného Hospice, předpokládané otevření a zahájení provozu koncem roku 2014. Bylo proškoleny 50 asistentek agentury REVA, p. o. v základech geriatric a ošetřovatelství MUDr. A. Jiroudkovou.

Odbor zdravotnictví KÚ LK podporuje ve všech zdravotnických zařízeních kraje aktivity směřující k externímu hodnocení kvality a bezpečí při poskytování zdravotních služeb, a to nejen v akutní péči, ale i následné, dlouhodobé, a dále poradenství rodinám při propouštění pacientů.

Liberecký kraj podporuje pravidelně ze svého grantového fondu projekty na podporu ozdravných, rehabilitačních a edukačních pobytů pro seniory. Cílem pobytů je podpořit, zlepšit kondici seniorů, popřípadě je navrátit z dekompenzace, a tím jim umožnit co nejdelší setrvání v jejich přirozených sociálních podmínkách.

Pracovní skupina pro realizaci Zdravotní politiky LK vydala ve spolupráci s Krajskou hygienickou stanicí Libereckého kraje a Krajskou nemocnicí Liberec, a.s. odborné letáky „Prevence nádorů tlustého střeva“, „Výživa pro seniory“, „Prevence nádorů ženských orgánů“, „Prevence osteoporózy“ a „Cukrovka – Diabetes mellitus“, které distribuovala do ordinací ambulantních specialistů – gynekologů, diabetologů, ordinací praktických lékařů pro dospělé a do nemocnic v celém Libereckém kraji v celkovém počtu 21 500 kusů.

Odbor zdravotnictví apelovat na preventivní chování obyvatel formou celokrajské kampaně o prevenci rakoviny tlustého střeva a konečníku (kolorektální karcinom). Občané měli možnost získat informace v dopravních prostředcích městské hromadné dopravy v Liberci, Jablonci n/N., Turnově, České Lípě a Tanvaldu a také v autobusech regionální dopravy po celém Libereckém kraji, dále u svých praktických lékařů a v ambulancích lékařů specialistů – gastroenterologů.

Ve spolupráci s Oddělením geriatrické a následné péče při Krajské nemocnici Liberec, a.s. inicioval odbor zdravotnictví KÚ LK koncem roku 2009 vznik lůžkového „hospicového pokoje“ pokoje pro pacienty v terminálním stavu s možností přítomnosti rodiny po 24 hodin. Tyto pokoje byly následně vybudovány v Nemocnici Jablonec nad Nisou, v Nemocnici v Semilech a v Nemocnici s poliklinikou Česká Lípa, a to při odděleních následné péče. V těchto pokojích je poskytována paliativní péče za spoluúčasti zaměstnanců poskytovatele hospicové péče Sv. Zdislavy.

Podpora HOME CARE – odbor zdravotnictví KÚ LK vyhledává (v přenesené působnosti) a organizuje výběrová řízení před uzavřením smlouvy mezi zdravotní pojišťovnou a poskytovatelem zdravotní péče o poskytování a úhradě hrazených služeb. Ve výsledku je nápomocen k vytváření sítě poskytovatelů zdravotních služeb seniorům ve vlastním sociálním prostředí.

Krajská nemocnice Liberec provozuje zdravotně-sociální lůžka na oddělení LDN KNL, a.s. pro pacienty, kteří ze zdravotních důvodů ve stabilizovaném stavu nemohou být propuštěni do domácího prostředí.

Odbor zdravotnictví se aktivně podílel a podílí na novelizaci zákonů a vyhlášek formou meziresortního připomínkového řízení tak, aby poskytovatelé zdravotních služeb poskytovali služby sociální a naopak, aby poskytovatelé sociálních služeb mohli poskytovat ošetrovatelské zdravotní služby, fungovala povinnost předávání informací o zdravotním stavu pacienta z důvodu návaznosti poskytování dalších potřebných služeb.

Odbor zdravotnictví KÚ LK se podílel prostřednictvím zástupce z Výboru České gerontologické a geriatrické společnosti JEP na vytváření koncepce péče o nemocné s Alzheimerovou nemocí a dalšími neurodegenerativními onemocněními - „Návrh koncepce řešení problematiky Alzheimerovy nemoci a obdobných onemocnění v ČR“.

Pracovní skupina pro realizaci Zdravotní politiky LK vydala ve spolupráci s Krajskou hygienickou stanicí Libereckého kraje a Krajskou nemocnicí Liberec, a.s. odborné letáky „Prevence osteoporózy“, „Výživa pro seniory“ a „Cukrovka – Diabetes mellitus“, které distribuovala do ordinací ambulantních specialistů – diabetologů, diabetologických center nemocnic, ordinací praktických lékařů pro dospělé v Libereckém kraji v celkovém počtu 9500 kusů.

Vedle realizace jednotlivých dílčích cílů ze zásadního politického a strategického dokumentu – Zdravotní politiky Libereckého kraje se odbor zdravotnictví KÚ LK aktivně podílí při novelizaci zákonů a vyhlášek formou meziresortních připomínkových řízení, kde se mimo jiné posuzují dopady navrhovaných dokumentů z hlediska všech znevýhodněných skupin, tedy i seniorů (např. zásadní zákon č.

372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o Zdravotních službách), kde je, mimo jiné, stanoven rovný přístup ke zdravotním službám pro všechny pacienty a jsou stanovena konkrétní vymahatelná práva pacientů. Je tak zabráněno diskriminaci v přístupu ke zdravotním službám na základě věku.

Odbor životního prostředí a zemědělství spolupracuje delší dobu s Krajskou hygienickou stanicí na každoročním vyhodnocování Zdravotní politiky Libereckého kraje. Politika Libereckého kraje v této oblasti vycházela z potřeby území uplatňovat ekonomické nástroje pro využívání ekologičtějších zdrojů výroby tepla a soustředit pozornost na snižování emisí ze zdrojů, tak aby bylo zabezpečeno zdravé a bezpečné životní prostředí. Průběžně se realizují priority stanovené Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací v jednotlivých obcích Libereckého kraje, tak aby byly v souladu se směrnicí EU. Dosud pokračuje podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury.

Usnesením č. 198/11/ZK zastupitelstva kraje ze dne 31.5.2011 vstoupil Liberecký kraj do Národní sítě Zdravých měst České republiky. Zavádění principů udržitelného rozvoje do praxe je jednou z cest, která vede k větší zodpovědnosti občanů za jejich životy a životy ostatních.

Liberecký kraj zajišťuje prostřednictvím objednávky veřejných služeb v regionální železniční a autobusové dopravě komplexní a rovnoměrně rozloženou dopravní obslužnost území celého kraje, v souladu s platným „Plánem dopravní obslužnosti Libereckého kraje pro období let 2012 – 2016“.

Resort dopravy pořádal „Týden bezpečnosti“ v termínu 19.-24.9.2011 na téma „Senioři“. V rámci druhého týdne bezpečnosti se uskutečnily mimo jiné následující akce: program pro seniory v domově důchodců v Semilech, Turnově, Liberci a Jablonci nad Nisou (ve spolupráci s městskou policií a Českým červeným křížem). V programu byli senioři seznámeni s problematikou správného přecházení přes pozemní komunikace, používáním reflexních materiálů za snížené viditelnosti a další aspekty bezpečnosti silničního provozu.

V období 2008 – 2012 byl v rámci grantového programu podporované projekty zaměřené na zvýšení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a na snížení nehodovosti na pozemních komunikacích. Předmětem podpory byly jednak výchovné programy, výstavy a presentace, které jsou většinou zaměřeny na dopravní výchovu dětí předškolního a školního věku. Dále byly podporovány drobné stavební úpravy na pozemních komunikacích jako např. opravy a vybudování chodníků, přechodů pro chodce a jejich nasvícení, výstavba zábradlí, opravy a přemístění autobusových zastávek, osazení dopravních zrcadel a umístění dopravního značení. Finanční podporu bylo možno získat i na vypracování projektových dokumentací, studií k opatřením na ochranu zranitelných účastníků provozu na pozemních komunikacích. Více informací na webu LK <http://doprava.krajlbz.cz/Dokumenty-odboru-dopravy/analyza-stavu-dopravy-na-uzemi-libereckeho-kraje-aktualizace-2013>.

Liberecký kraj v rámci objednávky veřejných služeb v regionální železniční a autobusové dopravě usiluje o postupné zvyšování přístupnosti veřejné dopravy osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, včetně podmínek ve vypisovaných zadávacích řízeních na zajištění dopravní obslužnosti.

Od prosince roku 2010 díky tomu jezdí 100% moderních nízkopodlažních vozidel (jednotky Desiro) na osobních vlacích Trilex v úseku Liberec – Hrádek n.N. státní hranice (s přesahem do Saska a Ústeckého kraje), od prosince 2011 je pak bezbariérovými vlaky (jednotky Stadler RS1 a Regionova) zajištěn provoz všech vlaků na tratích tzv. Jizerskohorské železnice (tratě 034, 036, 037, 038 a 039), bezbariérová vozidla, či vozidla se zdvihací plošinou pro imobilní cestující se postupně zavádí do provozu i na dalších tratích v Libereckém kraji.

V rámci autobusové dopravy jsou také postupně zaváděny bezbariérové (low entry) autobusy, vč. garantovaných spojů, v aktuálně probíhajícím zadávacím řízení pro celé území Libereckého kraje je dán požadavek na minimálně 20% bezbariérových autobusů od 1. 1. 2015, s postupným navyšováním jejich podílu až na 35% (2020).

V rámci rekonstrukcí a novostaveb železničních stanic a zastávek Liberecký kraj standardně požaduje zřízení bezbariérových přístupů a zvýšení nástupišť tak, aby je mohla moderní drážní vozidla využívat k plně bezstupňovému vstupu do vozidel (stejná výška nástupní hrany a podlahy nástupních prostorů vozidel), proto Liberecký kraj aktivně podporuje mj. přeshraniční projekt Lubahn, který právě přinese vybudování moderního zvýšeného nástupiště v žst. Liberec, které budou využívat výše zmíněné vlaky Trilex a Jizerskohorské železnice.

V autobusové dopravě Liberecký kraj ve spolupráci s obcemi a správci silničních komunikací podporuje rekonstrukce a novostavby autobusových zastávek tak, aby byly prováděny v souladu s požadavky vyhlášky č. 398/2009 Sb., O Obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, v rámci oddělení cestovního ruchu definuje ve svých strategických dokumentech skupinu „prázdné hnízdo“ jako jednu z cílových skupin návštěvníků Libereckého kraje. V rámci této definice pro ně připravuje vhodné turistické produkty. Produkty jsou prezentovány v rámci mediální propagace (tisk, online, rozhlas, TV), veletrzích cestovního ruchu a turistického portálu www.liberecky-kraj.cz

V roce 2012 byly v Libereckém kraji, resortu sociálních věcí, implementovány ze služeb asistovaného života, napomáhající seniorům v delším setrvání v jejich přirozeném prostředí a zároveň zvyšující kvalitu jejich života, služby tísňové péče. Tyto služby doplňuje telefonická krizová pomoc Linka důvěry.

V roce 2011 byl vytvořen v rámci činností odboru sociálních věcí Katalog poskytovatelů sociálních služeb v Libereckém kraji v tištěné i elektronické podobě, který přehledným způsobem informuje všechny generace o dostupných sociálních službách v rámci celého Libereckého kraje. Elektronická verze Katalogu je přístupná na webovém portále odboru sociálních věcí Libereckého kraje, viz <http://www.datovecentrum.info> , a na webových stránkách obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje. Liberecký kraj aktivně podporuje služby, které se

zabývají podporou rodiny a mezigeneračním soužitím, služby, které napomáhají k odstranění diskriminace na základě věku a dále služby, které ochraňují seniory v rizikových situacích (intervenční centra proti domácímu násilí, poradny pro oběti trestných činů, občanské a rodinné poradny, linku důvěry, sociálně aktivizační služby pro seniory a lidi se zdravotním postižením, tísňovou péči).

Opatření a cíle jsou plněna na základě karet aktivit v rámci realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb a to v těchto konkrétních hlavních a dílčích cílech:

DC 01 – Zvyšování podpory sociální integrace osob se zdravotním postižením s vazbou na hlavní cíl HC1 – dosažení sociální integrace v komunitách a snížení počtu osob ohrožených sociálním vyloučením a s vazbou na HC2 – Rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb. Dále má tento cíl úzkou vazbu na Program rozvoje Libereckého kraje a to na B.3b.8 – Podpora sociální integrace v komunitách a v obcích a na B.3b.9 – Transformace zařízení sociální péče a deinstitucionalizace sociálních služeb. Termín tohoto opatření je plněn průběžně a obsahoval v roce 2012 7 rozvojových aktivit.

DC 04 Transformace zařízení sociální péče a deinstitucionalizace sociálních služeb pro cílovou skupinu seniorů s vazbou na HC2 - Rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb. Dále má tento cíl úzkou vazbu na Program rozvoje Libereckého kraje a to na B.3b.8 – Podpora sociální integrace v komunitách a v obcích a na B.3b.9 – Transformace zařízení sociální péče a deinstitucionalizace sociálních služeb a na B.3b.12 – Rozvoj a podpora služeb sociální péče poskytované v přirozeném prostředí uživatele. Termín tohoto opatření je plněn průběžně a obsahoval v roce 2012 3 rozvojové aktivity.

Jednotlivé naplňované aktivity v roce v roce 2012 k výše uvedeným cílům:

K DC01:

A01-01 Zmapování počtu oprávněných uživatelů sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením

A01-02 Podpora přechodu uživatelů z rezidenčních služeb do alternativních forem bydlení

A01-03 Vytvoření nových odpovídajících ubytovacích kapacit pro osoby se zdravotním postižením

A01-04 Podpora asistenčních služeb a podporovaného zaměstnávání

A01-05 Podpora sociálně aktivizačních, průvodcovských a předčitatelských služeb

A01-06 Podpora služeb pro chronicky duševně nemocné

A01-07 Podpora a rozvoj odlehčovacích služeb

A01-08 Vytvoření zařízení pro osoby se zdravotním postižením – centrum denních služeb Turnov

K DC 02:

A04-01 Analýza skutečné potřeby služeb pro cílovou skupinu seniorů v území

A04-02 Podpora terénních pečovatelských služeb, služeb osobní asistence a odlehčovacích služeb

A04-03 Koncepční řešení všech lůžkových služeb pro seniory

Moravskoslezský kraj

Hlavní priority v oblasti sociální péče, včetně sociální péče o seniory, jež byly obsaženy v Programovém prohlášení rady Moravskoslezského kraje na volební období 2008 – 2012, a byly i v roce 2012 nadále naplňovány. Zejména docházelo k akcentaci zvyšování kvality sociálních služeb, kdy hlavní snahou zůstává zlepšování komfortu poskytovaných služeb a postupné změně zařízení pro seniory s velkou kapacitou na zařízení menší, komunitního typu, kdy pokoje jsou jednolůžkové, maximálně dvoulůžkové se sociálním zařízením. Dochází tak k rušení tří a vícelůžkových pokojů či společných sociálních zařízení na chodbách pro většinu uživatelů.

V tomto ohledu je rovněž důležité říci, že dochází k odstraňování nevyhovujících provozních a materiálních podmínek, opouštění dispozičně nevyhovujících objektů. Cílem jsou kvalitní sociální služby poskytované na základě individuálně určených potřeb osob, zachovávající důstojnost a zajišťující dodržování lidských práv. Hlavním cílem je dosáhnout, aby v Moravskoslezském kraji fungovala síť sociálních služeb, která bude efektivně vzájemně propojená a bude poskytovat všechny formy sociální péče.

Mnohé z realizovaných aktivit Moravskoslezského kraje zaměřených na seniory jsou rovněž charakterizovány jako opatření jednotlivých koncepcí a strategických materiálů kraje.

V minulém roce docházelo nadále k posilování vytvoření sítě typově, místě dostupných a kvalitních sociálních služeb. Cílem je, aby lidé, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, měli možnost využívat místní instituce poskytující služby, přirozené sociální vazby a zůstali součástí svého přirozeného místního společenství. Tyto poskytované sociální služby, které jsou uživateli k dispozici, tak adekvátně reagují na jeho potřeby.

V úzké součinnosti s obcemi kraj pokračoval ve zpracovávání plánu rozvoje sociálních služeb. Podpora nových služeb směřuje zejména k rozvoji terénních a ambulantních služeb, které lidem umožňují co nejdéle setrvat

v jejich přirozeném prostředí. U příspěvkových organizací kraje, které poskytují službu domov pro seniory, probíhala jednání s obcemi o převodu zřizovatelských funkcí na obce tak, aby tyto mohly lépe a efektivně reagovat na potřeby svých občanů. Zásada podpory rozvoje terénních a ambulantních typů služeb je mimo jiné zakotvena ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 – 2014.

Co se týká dostupnosti sociálních služeb v kraji, Moravskoslezský kraj podporuje obce v procesu střednědobého plánování, např. formou dotací na vyhlášené dotační programy, vzděláváním obcí či spoluprací s obcemi v rámci procesu střednědobého

plánování rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji. Zařízení pro seniory zřizuje kraj, obce i nestátní neziskové organizace.

Moravskoslezský kraj je zřizovatelem celkem 24 příspěvkových organizací v sociální oblasti, přičemž 14 z nich se zaměřuje na cílovou skupinu seniorů. Příspěvkovým organizacím jsou každoročně ukládány radou kraje úkoly, které jsou směřovány ke zvyšování kvality sociálních služeb.

Moravskoslezský kraj dlouhodobě poskytuje ze svého rozpočtu žadatelům ze sociální oblasti (přičemž služba mnohých z nich je zaměřena na uživatele ve věku seniorů) finanční prostředky formou dotací na vyhlášené dotační programy. Těmito dotačními programy kraj podporuje rozvoj v sociální oblasti se zaměřením na potřeby kraje v souladu se svými koncepčními a strategickými materiály. Podpora je zejména určena na zabezpečení rozvojových aktivit směřujících ke zkvalitnění poskytovaných služeb, případně k podpoře služeb, které řeší rozvoj či absenci potřebných druhů služeb. Cílem je také vytvořit systém spolupráce mezi všemi dotčenými subjekty, podporovat proces zkvalitňování životních podmínek obyvatel stávajících pobytových sociálních služeb a naplňování jejich práva na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevníky žijícími v přirozeném prostředí.

Podpora seniorských aktivit v rámci dotačního řízení Moravskoslezského kraje, např. v roce 2012 byly podpořeny tyto seniorské aktivity:

- 1) Dotační program na podporu neinvestičních aktivit z oblasti prevence kriminality na rok 2012 podpořil dva projekty v částce 96 000 Kč, které se zaměřovaly na dluhovou problematiku, projednávání finančních problémů, pomoc při rozhodování o konkrétním finančním kroku,
- 2) Dotační program rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na rok 2012 podpořil projekt v částce 50 000 Kč, který se zaměřoval na dobrovolnictví v zařízeních sociálních služeb pro seniory,
- 3) Dotační program realizace specifických opatření Moravskoslezského krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením na rok 2012 podpořil dva projekty v částce 280 000 Kč, zaměřené například na doplňkovou dopravu pro seniory, která jim umožní svoz do centra denních služeb, ale také dle individuálních potřeb k lékaři, na úřady apod.

V rámci poskytnutí individuální dotace z rozpočtu Moravskoslezského kraje byla podpořena také realizace Dne seniorů, a to částkou 45 000 Kč.

Činnost Krajské rady seniorů Moravskoslezského kraje byla v roce 2012 podpořena individuální dotací z rozpočtu Moravskoslezského kraje ve výši 50 000 Kč.

Stejně jako v minulých letech nadále probíhají pravidelná jednání mezi zástupci Moravskoslezského kraje a zástupci seniorů, za přítomnosti hejtmána Moravskoslezského kraje nebo náměstka hejtmána za sociální oblast a kulturu.

Naplňováním opatření Moravskoslezského krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením na léta 2009 - 2013 dochází mimo jiné také k podpoře kvalitnějšího života spoluobčanů v seniorském věku, např. Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, příspěvková organizace kraje vedena snahou poskytovat komplexní knihovnické a informační služby všem svým

uživatelům začala již v roce 2007 budovat speciální fond pro lidi s postižením, zejména pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením, který mohou využívat také senioři s různým stupněm zdravotního omezení. Krajská muzea a galerie poskytují vstupy do zpřístupněných expozic a výstavních síní pro seniory za snížené vstupné, případně umožňují vstup zdarma.

Moravskoslezským krajem byla v roce 2012 občanskému sdružení Rada seniorů České republiky poskytnuta finanční dotace ve výši 100.000,-- Kč na úhradu nákladů souvisejících s realizací kulturní akce - návštěva divadelního představení pro seniory Moravskoslezského kraje v Těšínském divadle Český Těšín, příspěvkové organizaci. Tato akce se stejně jako v roce předešlém setkala s velmi pozitivními ohlasy.

Jednu z aktivit v oblasti kultury cílených pouze na seniory nabízí Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, příspěvková organizace, a tou je možnost studia v Seniorském gymnáziu. Tento projekt již 20 let umožňuje aktivní využití volného času seniorů, a to zajištěním dalšího vzdělávání v široké škále oborů. Školní rok 2011/2012 navštěvovalo Seniorské gymnázium a Seniorský klub celkem 180 stálých posluchačů. Muzeum pro ně uspořádalo 105 akcí (odborné přednášky, populárně naučné přednášky a besedy, návštěvy výstav s výkladem), které navštívilo celkem 4.035 účastníků z řad seniorů. Také ostatní muzea organizují akce a programy zaměřené na danou věkovou skupinu.

Moravskoslezský kraj spolufinancuje řadu kulturních akcí, např. divadelní aktivity, koncerty vážné hudby, folklorní vystoupení, které senioři rádi a poměrně ve velkém počtu navštěvují, a také někteří pořadatelé myslí na seniory zvýhodněným vstupným. Do aktivit zaměřených na spolupráci s občany staršího věku se zapojují také střední školy působící v Moravskoslezském kraji. S domovy pro seniory, zejména prostřednictvím zapojení do různých projektů zaměřených na pomoc lidem ve stáří, např. již osmým rokem spolupracuje Střední zdravotnická škola, Frýdek-Místek, příspěvková organizace. Konkrétně se jedná o spolupráci s Domovem pro seniory ve Frýdku Místku (projekt „Podej ruku stáří“), dále škola spolupracuje s HOSPICem ve Frýdku-Místku, Domem pokojného stáří Panny Marie Frýdecké a Domovem pro seniory ve Frýdlantu nad Ostravicí. Tyto činnosti přinášejí jak do života žáků tak i seniorů nové, obohacující poznatky a zážitky. Tato škola pořádá každoročně také setkání pro rodinné příslušníky seniorů, kteří pečující o své blízké v rodinném prostředí, s cílem doplnit informace o péči o seniory. Při zajišťování obsahu setkání se vždy vychází z potřeb a zájmu účastníků a individuálních potřeb lidí s postižením. Aktivitám ve prospěch seniorů se věnují prostřednictvím spolupráce s domovy pro seniory také další školy v Moravskoslezském kraji, jako příklad lze uvést spolupráci Domova U Jezera a organizace Odborné učiliště a Praktická škola, Hlučín, příspěvková organizace; Střední škola prof. Matějčka, Ostrava-Poruba, 17. listopadu 1123, příspěvková organizace, spolupracuje s Domovem pro seniory Slunečnice především v rámci praktického vyučování oborů vzdělání zaměřených na pečovatelské a pravidelně se účastní Gerontologických dnů v Ostravě. K dalším školám spolupracujícím na organizaci společenských aktivit pro seniory patří Gymnázium Vítkov, příspěvková organizace (spolupráce s Domovem Vítkov,

příspěvková organizace) a Střední škola a Základní škola, Havířov-Šumbark, příspěvková organizace, která svou činnost zacílila na domovy pro seniory v Havířově a stacionář v Karviné v rámci oborů vzdělání zaměřených na pečovatelství.

Úspěšnou a více než desetiletou spoluprací s Charitou Ostrava, poskytovatelem sociálních a zdravotních služeb pro lidi v nouzi, má také Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Ostrava, příspěvková organizace, spolupráce spočívá v dobrovolnické činnosti ve prospěch seniorů a občanů s různým druhem postižení. Tato škola se podílí rovněž na organizaci Gerontologických dnů Ostrava - v roce 2012 byla odborným garantem konference; v rámci Univerzity volného času pořádá také přednášky pro seniory.

V roce 2012 se konala odborná konference v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 s názvem Aktivizace seniorů v kontextu vzdělávání sociálních pracovníků, na které se podílela Obchodní akademie a Vyšší odborná škola sociální, Ostrava, příspěvková organizace, jejíž studenti vykonávají dobrovolnickou činnost v Domově pro seniory ve Frýdku-Místku a v Ostravě.

Pravidelné kurzy pro seniory zaměřené na různé oblasti (např. jazykové kurzy, kurzy práce s PC, kurzy aranžování, paličkování, korálkování, výroba šperků) zajišťují Střední škola Odry, příspěvková organizace, a Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola Krnov, příspěvková organizace.

Smysluplné trávení volného času pro seniory nabízejí také střediska volného času, která organizují různé zájmové činnosti – PC kroužky, tvořivé a keramické dílny, pohybové či taneční kroužky a také pobytové akce a zájezdy, mnohdy společně pro seniory s dětmi.

Kurzy počítačové gramotnosti, jazykové kurzy, odpolední aktivity a kroužky pro veřejnost, včetně seniorů, organizují také komunitní vzdělávací centra vytvořená v některých školách Moravskoslezského kraje.

Vysoké školy působící na území Moravskoslezského kraje - Vysoká škola báňská – Technická univerzita, Ostravská univerzita v Ostravě a Slezská univerzita v Opavě, dále také Vysoká škola podnikání, a. s. se v rámci celoživotního učení zabývají organizováním tzv. univerzit třetího věku. Tyto aktivity se konají nejen v prostorách vysokých škol, ale vysoké školy se snaží akceptovat požadavky seniorů a výuka probíhá přímo v některých obcích – např. Vysoká škola podnikání, a. s., pořádá kurzy univerzity třetího věku také v Bohumíně a Rychvaldě a Ostravská univerzita v Ostravě realizuje výuku pro seniory v Třinci.

Realizována je řada aktivit prostřednictvím Moravskoslezského krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením.

Moravskoslezský kraj se zasazuje o rozvoj primární zdravotní péče a úzkou spoluprací mezi službami zdravotními a službami sociální péče například poskytováním účelových dotací z rozpočtu Moravskoslezského kraje na podporu projektů v odvětví zdravotnictví prostřednictvím vyhlášených dotačních programů. Tyto dotace jsou určeny nestátním neziskovým organizacím, tj. občanským sdružením, církevním organizacím a obecně prospěšným společnostem.

Témata jsou pravidelně zaměřována na podporu organizací, které svou činností zkvalitňují život seniorů a zdravotně postižených občanů. V roce 2012 byly podpořeny projekty na podporu zdraví, zdravotnické osvěty a prevence, které byly určeny na podporu projektů organizací, jejichž pravidelná a různorodá činnost zlepšuje kvalitu života zdravotně postižených občanů, podporuje jejich individuální potřeby a umožňuje jim vést běžný život v jejich přirozeném prostředí. Celková výše poskytnutých finančních prostředků na tyto projekty činila 734,8 tis. Kč.

Rovněž byly podpořeny projekty zaměřené na zvyšování kvality poskytované ošetrovatelské péče, podporu projektů organizací zaměřujících se na poskytování hospicové péče a poskytování specifických forem léčebné rehabilitace (např. hipoterapie, canisterapie apod.) Celková výše poskytnutých finančních prostředků na tyto projekty činila 756,2 tis. Kč.

Péče o chronicky nemocné, ošetrovatelsky náročné pacienty a seniory, včetně rehabilitace, je poskytována na oddělení následné péče a v léčebnách dlouhodobě nemocných, které jsou součástí zdravotnických zařízení zřizovaných Moravskoslezským krajem. V odvětví zdravotnictví je problematice seniorů a zdravotně postižených věnována pozornost také při rekonstrukcích a opravách zdravotnických zařízení, vždy je pamatováno na skutečnost, že je nezbytné, aby všechny objekty byly přístupny i těmto skupinám občanů.

Statutární město Ostrava

Ve městě Ostrava působí 2 vysoké školy, technického a humanitního zaměření (Vysoká škola báňská - Technická univerzita v Ostravě a Ostravská univerzita v Ostravě). Obě vysoké školy realizují vzdělávací programy v rámci projektu „Univerzita 3. věku“ pro širokou veřejnost důchodového věku (55+), a to včetně její virtuální formy (Virtuální univerzita třetího věku, OU – přírodovědecká fakulta). Na půdě VŠB-TU probíhá vzdělávání na celkem 4 fakultách školy: hornicko-geologické, ekonomické, metalurgie a materiálního inženýrství, bezpečnostního inženýrství.

Na území města Ostravy je rozvíjena a dlouhodobě podporována klubová činnost pro seniory a činnost příspěvkových a neziskových organizací v oblasti kultury a volného času. Celkem 40 klubů pro seniory využilo v roce 2012 cca 2560 účastníků.

Součástí programů jsou mimo turistickou a tvůrčí činnost také neformální formy vzdělávání, například besedy s odborníky a výuka počítačové gramotnosti. V roce 2012 zahájilo svou činnost nové občanské sdružení „Ostravský debatní klub 50+“, který svou činností směřuje k podpoře občanské angažovanosti a diskusí s odborníky. K neméně významným poskytovatelům neformální formy vzdělávání patří také z prostředků města dotované městské knihovny, vědecká knihovna v Ostravě a Muzeum města Ostravy.

Ke zvyšování finanční gramotnosti občanů města se svou nabídkou služeb hlásí poradenské služby, například Rada seniorů České republiky, pobočka v Ostravě a Poradenské a informační centrum Diecézní charity ostravsko-opavské, jež nabízí mimo jiné programy na oddlužení.

Neziskové organizace (Armáda spásy, Charita Ostrava) pod záštitou města a ve spolupráci s Ostravskou univerzitou pořádají každoročně v rámci Týdne chudoby semináře a doprovodné programy, upozorňující na problematiku osob s nízkými příjmy, např. v roce 2012 seminář na téma „Zneužívaná chudoba“.

Informovanost o nabídce služeb, včetně kontaktů zajišťují v rámci základního sociálního poradenství jednotlivé úřady městských obvodů a poskytovatelé sociálních služeb na území města. V roce 2012 se uskutečnil v centru Ostravy již V. ročník přehlídky sociálních služeb a souvisejících aktivit pod názvem „Lidé lidem“.

V roce 2012 jsme mimo Katalogu sociálních služeb a souvisejících aktivit pro občany města zřídili nový webový portál „Sociální služby Ostrava“, kde si občané mohou podle svých individuálních potřeb vyhledat odpovídající nabídku.

V oblasti bezpečného bydlení a prostředí podporující mobilitu a sociální vztahy pracuje město Ostrava od konce roku 2010 na koncepci bydlení, jež se mimo jiné zabývá analýzou podmínek pro bydlení seniorů. Cílem je vytvoření nabídky pro různé formy bydlení: malometrážní byty, bezbariérové, bydlení v domech s pečovatelskou službou a zajištění kvality bydlení v pobytových sociálních službách.

V gesci útvaru hlavního architekta města je dlouhodobě brán zřetel na splnění podmínky bezbariérovosti bydlení, flexibility a dostupnosti souvisejících služeb. Nová výstavba a rekonstrukce zohledňují potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením.

Jedním z pilotních programů je úprava a modernizace bytového fondu pro seniory v rámci městské části Ostrava – Jih. Kapacita v domech s pečovatelskou službou činí na území města v rámci 6 městských obvodů celkem 1121 bytů, z toho 38 bezbariérových. V rámci pobytových sociálních služeb město Ostrava evidovalo k 31. 12. 2012 celkem 1881 míst (13 registrovaných služeb jako domovy pro seniory a 6 registrovaných služeb jako domovy se zvláštním režimem), z uvedeného počtu 285 míst bylo zajišťováno nestátními neziskovými organizacemi a podporováno městem Ostrava v rámci dotačního řízení v oblasti sociální péče.

Komplexní nabídku jednotlivých druhů sociálních služeb s jejich kapacitami a využitím, včetně předpokládané výše nákladů lze vyčíst z Akčních plánů realizace cílů a opatření 3.KP, pro rok 2011 a pro rok 2012, část Senioři). Jedním z cílů komunitního plánování sociálních služeb je vytváření nabídky potřebných služeb s různou mírou a variabilitou pomoci s důrazem na maximální možnost zachování aktivity, soběstačnosti a podpory sociální integrace. V případě příspěvkových organizací v oblasti sociální péče usilujeme v rámci humanizace a individualizace sociálních služeb o systematické vytváření podmínek pro soukromí uživatelů a jejich přiblížení se běžnému způsobu života vrstevníků.

Vstřícnější dopravní služby jsou v Ostravě rovněž dlouhodobě rozvíjeny, důraz je zde kladen na bezpečnost, dostupnost, bezbariérovost a podporu mobility. V současné době ze 647 vozidel bylo 40%, tj. 264 nízkopodlažních. Městská hromadná doprava je dlouhodobě zdarma pro seniory od 70 let a pro osoby se zdravotním postižením již od 60 let. Ke stěžejním projektům, které realizuje odbor dopravy, patří zlevněná

přeprava a nabídka Senior Pasu, bezbariérové řešení zastávek MHD a informační kampaň o bezpečnosti silničního provozu.

Pokud se týká zvyšování bezpečí, nabízí Městská Policie Ostrava občanům města cyklus besed například na téma „Stáří beze strachu“, „Chování člověka při mimořádných situacích“, „Poskytování první pomoci“. Senioři jsou rovněž zařazeni jako cílová skupina v projektu „Bezpečnější Ostrava“ se zaměřením na prevenci kriminality. Využívání informačních technologií a bezdrátové signalizace pro zvýšení bezpečí seniorů v jejich domácnosti nabízí mimo Městské Police také sociální služba Tísňová péče Dorkas, kterou v roce 2012 využilo 119 klientů.

Dokladem vytváření vstřícného prostředí pro seniory je také nabídka slev (50% - 30%) na kulturní programy, koncerty, divadelní a filmová představení, do nichž je trvale zapojeno 8 příspěvkových organizací města a výhody na vstupném v ZOO Ostrava a sportovních zařízení Sareza Ostrava.

Městská nemocnice Ostrava, příspěvková organizace disponuje oddělením geriatric a interny s kapacitou 93 míst, léčebnou dlouhodobě nemocných se 124 lůžky a registrovanou sociální službou ve zdravotnickém zařízení, Dům sociálních služeb s kapacitou 66 míst Specifikem výše uváděných služeb, včetně geriatrického oddělení je prolínání zdravotní a sociální problematiky a péče o křehké seniory.

V rámci komunitního plánování sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava je cíleně řešena problematika zdraví v rámci projektů pracovní skupiny „Občané s civilizačním onemocněním“, a to formou pomoci pro dospělé diabetiky (90 klientů), poskytování poradentství (2 413 klientů), programů podpory a prevence zdraví (14 025 účastníků) a prostřednictvím půjčovny rehabilitačních a kompenzačních pomůcek, kterou v roce 2012 využilo 584 klientů.

Do plánu činnosti PS Senioři na období let 2011-2014 jsou zařazena opatření, podporující hospicovou a paliativní péči a činnost svépomocných skupin se zaměřením na paliativní

péči a péči o seniory s Alzheimerovou demencí. V roce 2012 využilo služeb Mobilního hospice Ondrášek 343 klientů, Charitní hospicové poradny 866 klientů a odlehčovací služba Hospice sv.Lukáše přijala 80 uživatelů.

Ve službách Slezské diakonie v Ostravě - Nové Vsi je kontaktní místo České Alzheimerovské společnosti, určené široké veřejnosti pro možnost vyšetření funkčnosti paměti a získání kontaktu na odborné lékaře a trenéry paměti. Lekce trénování paměti pro veřejnost probíhají dlouhodobě pravidelně v Ostravě - Nové Vsi, v Domě s pečovatelskou službou Gajdošova a v pobytových sociálních službách v rámci aktivizačních činností. V pobytových sociálních službách a nemocničních zařízeních se stravování řídí pravidly nutriční péče.

Diskuzi odborníků za účasti široké veřejnosti v oblasti prevence zdraví i výměny zkušeností dobré praxe je tradičně věnován mezinárodní kongres Gerontologické dny Ostrava. V roce 2012 proběhl již jeho XVI. ročník tematicky zaměřený na vyhlášený Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

K hlavním bodům programu mimo oblasti „Stárnoucí populace z pohledu současného

zdravotnictví“ patřila problematika „Aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“ a „Transformace sociálních služeb z hlediska lidských zdrojů“.

Na území města působí celkem 10 poskytovatelů pečovatelské služby s celkovou okamžitou kapacitou 194 míst, 2 poskytovatelé osobní asistence s kapacitou 51 míst a 5 poskytovatelů odlehčovací služby, kteří nabízejí 49 míst. V roce 2012 využilo tyto služby: 2145 klientů pečovatelskou službu, 121 klientů služby osobní asistence a 306 klientů odlehčovací služby. K dalším druhům ze strany města finančně podporovaných služeb, které můžeme v uvedeném kontextu uvést, a jež také vytvářejí podmínky pro setrvání občanů v jejich domácím prostředí, patří centra denních služeb (4 poskytovatelé, kapacita 45 míst, využilo 84 klientů) a denní a týdenní stacionář s celkovou kapacitou 16 míst, jež v roce 2012 využilo 27 klientů.

K oceňování seniorů a pamětníků přistupujeme mimo jiné prostřednictvím Ankety Senior roku, vyhlašované každoročně pod záštitou primátora města. V roce 2012 jsme realizovaly již její VI. ročník. Navrhovateli kandidátů jsou bývalí profesní kolegové, pracovníci sociálních služeb, ale velmi často také rodinní příslušníci, děti a vnuci.

V roce 2012 u příležitosti EY 2012 jsme anketu obohatili o vyhlášení vítězů literární soutěže pro žáky základních škol na téma: „Jak vnímám svou babičku, svého dědečka“ (zapojilo se 14 ZŠ, hodnoceno bylo 63 slohových prací). Slavnostní setkání bylo pro obě generace vzájemně obohacující a inspirativní, budeme v něm proto pokračovat v rámci dalších ročníků ankety. V roce 2012 byla také anketa Dobrovolník roku rozšířena o kategorii – Dobrovolník roku – senior.

K prezentaci osvětové nebo edukační činnosti a výstupů z výzkumů, využíváme jednání na konferencích a besedy se seniory a spolupráce s výzkumnými společnostmi a vysokými školami. V roce 2012 na regionální konferenci v Ostravě „EU a MY 50+ zazněl velmi zajímavý příspěvek „Možnosti života seniorů v Ostravě z pohledu sociodemografické a ekonomické perspektivy“.

Koordinační centrum seniorů Ostrava, jež zastřešuje činnost seniorských zájmových, klubových a vědeckých organizací realizovalo s podporou města „Celoměstský aktiv seniorských organizací“ za účasti primátora města Ostravy.

Pozornost věnuje město Ostrava projektům na prevenci kriminality a zvyšování bezpečí seniorů a přijetí opatření na zvyšování důstojnosti seniorů ve zdravotnických a sociálních službách.

Konkretizace naplňování citovaných opatření je uvedena rovněž v rámci komentářů k prioritám „aktivní stárnutí“ a „prostředí a komunita vstřícná ke stáří“ (viz.výše).

Pokud se týká dobrovolnické činnosti, působila na území města do konce roku 2012 dvě občanská sdružení s vazbou na seniorskou populaci, a to Občanské sdružení Adra a Senior Servis. Sami senioři se stávají společníky dětí či osamělých seniorů. V roce 2012 poskytlo 307 dobrovolníků celkem 6908 hodin dobrovolné činnosti ze svého volného času.

Pro zajištění dostupnosti veřejných služeb a odstraňování bariér, smyslového či tělesného charakteru působí v Ostravě celá řada neziskových organizací, které prostřednictvím odborného sociálního poradenství a půjčoven kompenzačních

pomůcek, umožňují občanům se znevýhodněním uplatňovat svá práva a žít plnohodnotný život.

Jako příklady můžeme uvést tyto společnosti, jejichž činnost je podporována v rámci dotačního řízení města: TyfloCentrum Ostrava, o.p.s, SONS ČR, oblastní pobočka Ostrava, Moravskoslezská unie neslyšících, Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje, a.s.

Olomoucký kraj

V rámci programu významných projektů byl Zastupitelstvem Olomouckého kraje podpořen projekt „Senior pasy“. Cílem tohoto projektu je podpora seniorů a jejich aktivního života. Jedná se o slevový systém určený pro držitele karty Senior pas, držitelem může být osoba nad 55 let věku s bydlištěm v Olomouckém kraji. Z poskytnutého příspěvku byly zhotoveny a distribuovány slevové karty pro 5000 osob a vytištěn katalog poskytovatelů slev.

Formou neinvestičních příspěvků do 30 000,- Kč podpořil Olomoucký kraj v roce 2012 řadu projektů, jež si klady za cíl podporu kvalitního života seniorů, spočívající v omezení osamělosti, aktivním podílu na společenském životě, integraci a mezigenerační solidaritě. Byly podpořeny tyto organizace: Regionální unie seniorů (podpora kvalitního života ve vysokém věku a omezení osamělosti), Klub seniorů Rouské – Všechovice (aktivní podíl na společenském životě), LUKA (integrace osamělých seniorů a dětí ze sociálně slabých rodin a dětí s postižením prostřednictvím společně stráveného kulturně-spoločenského víkendů), Senior klub Moravský Beroun (podpora integrace a mezigenerační solidarity), Rada seniorů (rozvoj aktivit seniorské populace v Olomouckém kraji), v celkové výši 87 000,- Kč.

Zastupitelstvo Olomouckého kraje svým usnesením č. UZ/22/36/2011 ze dne 16. 12. 2011 schválilo příspěvkový program "Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování pro rok 2012". Oprávněnými žadateli o příspěvek v tomto programu jsou poskytovatelé sociálních služeb registrovaní Krajským úřadem Olomouckého kraje, kteří poskytují sociální služby na území Olomouckého kraje, nebo poskytovatelé sociálních služeb registrovaní jiným krajským úřadem, kteří mají adresu místa poskytování sociální služby na území Olomouckého kraje a zároveň mají pro danou sociální službu a pro toto místo poskytování přidělený identifikátor sociální služby. Sociální služby musí být poskytovány občanům Olomouckého kraje. Organizace poskytující služby seniorům byly z tohoto programu podpořeny ve výši 1 237 400,- Kč.

Olomoucký kraj, jako vlastník nemovitostí, ve kterých jsou provozovány sociální služby, investuje do oprav a modernizace zařízení sociálních služeb. Cílem postupné modernizace zařízení je zvyšování kvality sociálních služeb poskytovaných seniorům a osobám se zdravotním postižením a zvýšení úrovně bydlení při současném respektování specifických potřeb cílových skupin. V roce 2012 proběhly investiční akce a opravy, které zkvalitní poskytované služby seniorům v domovech pro seniory, prostřednictvím rekonstrukcí sociálních zařízení, řešení bezbariérových vstupů a plošin, instalací zvedacích zařízení pro nepohyblivé klienty, transportních plošin,

opravou výtahů, pořízením sedacích van nebo koupí minibusu s úpravou pro převoz vozíčkářů.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 je zohledněn ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011 – 2014. Cíle a opatření byly sestaveny s ohledem na aktuální situaci seniorů v Olomouckém kraji, která byla mapována prostřednictvím veřejné zakázky „Zjišťování potřeb uživatelů, poskytovatelů v jednotlivých oblastech sociálních služeb v Olomouckém kraji“: V rámci střednědobého plánu sociálních služeb působí sedm pracovních skupin. Pracovní skupina č. 3, která se zabývá problematikou seniorské populace, si na základě výstupů ze SWOT analýzy stanovila tyto cíle:

Zachování a rozvoj stávající sítě sociálních služeb pro seniory v Olomouckém kraji (podpora projektů zvyšujících kvalitu sociálních služeb pro seniory).

Podpora a rozvoj terénních a ambulantních služeb pro seniory (zajištění místní a časové dostupnosti služeb pro seniory).

Podpora služeb pro seniory vyžadujících specializovanou péči (domovy se zvláštním režimem).

Rozvoj služeb sociální péče podporujících zachování života v přirozeném prostředí (rozvoj stávajících a podpora vzniku nových odlehčovacích služeb).

V roce 2012 se dle potřeby a uvážení manažera pracovní skupiny scházela pracovní skupina č. 3 „senioři“, která průběžně plní opatření a cíle stanovené ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011 – 2014.

Dobrovolnické možnosti podpory seniorů a sociálně vyloučených občanů v EU

Ve dnech 17. – 20. 4. 2012 se v chorvatském Zadaru uskutečnila druhá konference v rámci projektu s názvem „Dobrovolnické možnosti podpory seniorů a sociálně vyloučených občanů v EU“, v rámci programu „Evropa pro občany“ 2007 – 2013, na který poskytla v červenci 2011 grant Evropská komise. Konference se zúčastnilo 46 zahraničních hostů z 11 evropských zemí a také z amerického státu Kentucky – regionu GRADD, a to na pozvání Olomouckého kraje (jako partnerského regionu). Další v pořadí je konference v litevském regionu Kaunas, jež proběhne ve dnech 17. – 20. 9. 2012. Hlavními tezemi projektu a jednotlivých seminářů je zaměření na prevenci bezdomovectví, speciálně u seniorů, a sociální exkluze u různých věkových skupin (senioři, nezaměstnaní, osoby ohrožené sociálně-patologickými procesy), podpora dobrovolnictví (získávání dobrovolníků, jejich koordinace, finanční, morální a materiální podpora), identifikace hlavních problémů, nalézání lokálních řešení, metod řešení a jejich rozvoj, výměna zkušeností a dobré praxe. Konference v Zadaru se z cílových skupin zaměřila zejména na práci obtížně zaměstnatelných žen, sociální rehabilitaci, zkušenosti s dobrovolnictvím a možnosti jeho rozvoje, spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru, a sociálně vyloučené osoby v geograficky izolovaných oblastech. V rámci konference byly realizovány prezentace, návštěvy zařízení, workshop, panelové diskuse a mezikulturní dialog. Tématy diskuzí jsou zejména obdobné projekty v dané oblasti, jsou prezentovány produkty a služby

pro cílové skupiny, probrány dopady a okolnosti současné ekonomiky a politiky země. Účelem je také zvyšování povědomí o této oblasti, nové technologie, prostředky a praktické postupy spojené s cílovými skupinami a život bez bariér. Výstup z projektu, v podobě publikace s názvem „Příručka dobré praxe“, která vyšla v prosinci 2012, jsou v průběhu tohoto roku distribuovány na domovy pro seniory, instituce sociální péče či školy zaměřené na tuto problematiku.

Třetí a poslední konference v rámci projektu s názvem „Dobrovolnické možnosti podpory seniorů a sociálně vyloučených občanů v EU“, v rámci programu „Evropa pro občany“ 2007 – 2013, na který poskytla v červenci 2011 grant Evropská komise, se konala v litevském Kaunasu ve dnech 17. – 20. 9. 2012. Tato konference se týkala zejména informování účastníků semináře o dobrovolnictví a aktivním stárnutí se zaměřením na onemocnění demencí a Alzheimerovou chorobou, zkušenosti s dobrovolnictvím a možnosti jeho rozvoje. Tohoto semináře se zúčastnili zástupci stávajících partnerských zemí - Rumunsko, Německo, Chorvatsko, Finsko, nově přistoupivší Polsko, Lotyšsko, Francie, neoficiálně se účastnilo opět Nizozemí, maďarská delegace se tentokrát zúčastnit nemohla. Účastníky konference byla v jejím závěru rovněž odsouhlasena budoucí navazující spolupráce, která by měla být zaměřena na aktivní stárnutí, vzdělávání, solidaritu a spolupráci mezi generacemi.

Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity

Olomoucký kraj se zapojil do Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Politika aktivního stárnutí nabývá na významu i v našem kraji. Senioři i ostatní občané jsou prostřednictvím měsíčníku Olomouckého kraje a webových stránek Olomouckého kraje informováni o aktivitách pořádaných Olomouckým krajem a organizace poskytující sociální služby pro seniory zde prezentují příklady dobré praxe.

Jednou z akcí, které v loňském roce v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 pořádal Olomoucký kraj, bylo „Zábavně-naučné odpoledne pro seniory“, které se konalo v pondělí 1. 10. 2012 v prostorách RCO Olomouc.

Zaměstnanci Krajského úřadu Olomouckého kraje se aktivně podíleli na programu tzv. senior symposií. Jedná se o preventivní, osvětové, výchovně vzdělávací akce Odboru sociálních věcí a školství Magistrátu města Přerova, které byly pořádané v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

Společný projekt Arak o.p.s. Olomouc a Kliniky zubního lékařství LFUP a FN Olomouc/Donasy s. r. o. Brno „Vychutnejte si seniorská léta“ byl zařazen mezi „Významné projekty Olomouckého kraje“ a byl finančně podpořen. Záměrem projektu je smysluplné propojení několika oblastí péče o seniory, které s ohledem na systém zdravotní péče, budoucí demografický vývoj, stav veřejných rozpočtů a vývoj důchodového systému z dlouhodobého hlediska napomůže ke zlepšení orálního zdraví a posilování kognitivní kondice seniorů.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje

Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 je v souladu

s prioritami základního strategického dokumentu Olomouckého kraje pro oblast školství, Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje (dále jen DZ OK), který schválilo Zastupitelstvo Olomouckého kraje dne 27. 4. 2012. Do něj byly rovněž zapracovány priority zohledňující cíle výše uvedeného strategického materiálu. Naplňováním DZ OK tak dochází k realizaci priorit Národního programu přípravy na stárnutí. Plnění všech priorit stanovených v DZ OK je uvedeno ve Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji.

K naplňování cílů Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 přispívá také realizace globálních grantů Olomouckého kraje při operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, zejména oblast podpory 3.2 Podpora nabídky dalšího vzdělávání.

Odbor školství se také aktivně podílel na zapojení škol zřizovaných Olomouckým krajem do projektu UNIV II - Kraje, jehož aktivity jsou zaměřeny na vznik a podporu činností center celoživotního vzdělávání.

Celkové zhodnocení stavu plnění úkolů uvedených v Národním programu přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012

V průběhu let 2008 – 2012 byla na území Olomouckého kraje naplánována a realizována celá řada činností a akcí, které svým charakterem naplňovaly opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012.

Oblast základních principů „Programu“ - Důstojnost

„Právo na seberealizaci a svobodnou volbu je třeba zajistit všem, nejen zdravým a soběstačným. Důstojnost vyžaduje zabránění protektivnímu přístupu a redukci potřeb starších lidí a stáří na sociální a zdravotní problematiku. Vyžaduje uspokojení duchovních a kulturních potřeb, „zplnomocnění“ a podporu aktivní nezávislosti“.

K plnění tohoto opatření přispívali především poskytovatelé sociálních služeb, kteří neustále pracují na zvyšování kvality jimi poskytovaných služeb, například tvorbou individuálních plánů, rozšiřováním aktivizačních programů, pořádáním společenských a kulturních akcí, odstraňováním bariér v prostředí, které znemožňují samostatný pohyb osobám s omezením pohybu, instalací signalizačních zařízení na pokoje uživatelů, instalací madel, výtahů a nájezdních plošin, zaváděním internetu do zařízení sociálních služeb, aj.

Oblast aktivního stárnutí „Programu“

„Vzdělávací politika hraje zásadní roli v reakci na stárnutí populace, a to nejen vzhledem k zajištění žádoucí kvalifikace a flexibility pracovní síly a předpokladů pro celoživotní učení, ale také zvýšením zdravotních a finančních kompetencí populace. To předpokládá přijetí celoživotního přístupu k práci a zaměstnatelnosti a vytvoření rovných příležitostí pro zvyšování znalostí a dovedností v průběhu života.“

Významným zdrojem aktivního života jsou vzdělávací, zájmové a volnočasové aktivity. Vzdělávání zvyšuje adaptabilitu a přispívá ke zvládnutí sociálních a společenských změn, včetně zavádění moderních komunikačních a informačních technologií. Vzdělávání nabízí možnost orientace na nové perspektivy a hodnoty, stimuluje občanské aktivity, má pozitivní vliv na zdraví a zabraňuje sociálnímu

vyločení. Těchto cílů se snažila dosáhnout občanská sdružení, humanitární organizace a jiné právnické a fyzické osoby, které provozují veřejně prospěšnou činnost na území Olomouckého kraje.

Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 je v souladu s prioritami základního strategického dokumentu Olomouckého kraje pro oblast školství, Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje (dále jen DZ OK), který schválilo Zastupitelstvo Olomouckého kraje dne 27. 4. 2012. Do něj byly rovněž zapracovány priority zohledňující cíle výše uvedeného strategického materiálu. Naplňováním DZ OK tak dochází k realizaci priorit Národního programu přípravy na stárnutí. Plnění všech priorit stanovených v DZ OK je uvedeno ve Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji. Naplňování cílů Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 přispívá také realizace globálních grantů Olomouckého kraje při operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, zejména oblast podpory 3.2 Podpora nabídky dalšího vzdělávání.

Odbor školství se také aktivně podílí na zapojení škol zřizovaných Olomouckým krajem do projektu UNIV II - Kraje, jehož aktivity jsou zaměřeny na vznik a podporu činností center celoživotního vzdělávání.

Oblast prostředí a komunity vstřícné ke stáří „Programu“

„Pro aktivní a zdravý život je nezbytný nejen dostatečný příjem, ale také mobilita. Dostupnost a bezbariérovost veřejné osobní dopravy, její kvalita, kultura a bezpečnost jsou významné pro dostupnost základních služeb a pro participaci na kulturních a sociálních aktivitách, včetně prostého navštěvování se.“

Plnění této oblasti „Programu“ je možno tematicky propojit s aktivitami vytvářenými v souvislosti s naplňováním jiných programů (např. Vládního plánu financování Národního rozvojového programu mobility pro všechny, Národního plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014).

Je zde možno tedy zmínit aktivity jako je realizace projektu „Euroklíč“, jehož cílem je zajistit přístup osobám se zdravotním postižením ke kompenzačním technickým zařízením (výtahy, schodišťové plošiny) na WC, případně do dalších prostor. Schválením Krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 24. 10. 2010, se daří naplňovat aktivity vedoucí k bezbariérovosti okolního prostředí, posilování dopravy ve smyslu navyšování počtu bezbariérových dopravních prostředků, orientaci a informovanost novou podobou vyhledávače bezbariérových zdravotnických zařízení a půjčoven kompenzačních pomůcek, umístěného na webových stránkách Olomouckého kraje.

Odbor zdravotnictví v návaznosti na Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením aktualizoval „Seznam zdravotnických zařízení s bezbariérovým přístupem v Olomouckém kraji“. Dále odbor zdravotnictví sleduje narůstající věkovou křivku zejména praktických lékařů, a proto přispívá na financování rezidenčních míst pro absolventy lékařských fakult.

„Pro tvorbu prostředí a rozvoj služeb vstřícných k potřebám a preferencím starších osob je nezbytné, aby ti, kdo tyto služby a prostředí koncipují a poskytují, věděli o

potřebách a omezeních starších osob a aby do jejich plánování, tvorby a poskytování zapojili starší osoby a jejich rodiny jako jejich potenciální uživatele.“

Cíle a opatření Střednědobého plánu sociálních služeb pro cílovou skupinu seniorů byly sestaveny s ohledem na aktuální situaci seniorů v Olomouckém kraji, která byla mapována prostřednictvím veřejné zakázky „Zjišťování potřeb uživatelů, poskytovatelů v jednotlivých oblastech sociálních služeb v Olomouckém kraji“: V rámci střednědobého plánu sociálních služeb působí sedm pracovních skupin. Pracovní skupina č. 3, která se zabývá problematikou seniorské populace, si na základě výstupů ze SWOT analýzy stanovila tyto cíle:

- Zachování a rozvoj stávající sítě sociálních služeb pro seniory v Olomouckém kraji (podpora projektů zvyšujících kvalitu sociálních služeb pro seniory).
- Podpora a rozvoj terénních a ambulantních služeb pro seniory (zajištění místní a časové dostupnosti služeb pro seniory).
- Podpora služeb pro seniory vyžadujících specializovanou péči (domovy se zvláštním režimem).
- Rozvoj služeb sociální péče podporujících zachování života v přirozeném prostředí (rozvoj stávajících a podpora vzniku nových odlehčovacích služeb).

Průběžné plnění cílů zabezpečuje pracovní skupina č. 3 „senioři“, která se pravidelně za tímto účelem schází.

Oblast zdraví a zdravého stárnutí „Programu“

„Čím širší je spektrum služeb poskytovaných jedním poskytovatelem, tím větší je jeho flexibilita. Zdravotní, sociální a další služby by měly být pokud možno integrovány a poskytovány jedním poskytovatelem na jednom místě“.

Olomoucký kraj je zřizovatelem 32 příspěvkových organizací poskytujících sociální služby. Organizace zpravidla poskytují několik druhů služeb, které na sebe navazují. Zvláště služba „domovy pro seniory“ musí mnohdy reagovat na měnící se zdravotní stav a schopnosti uživatelů zřízením návazných služeb („domovy se zvláštním režimem“). Pro cílovou skupinu seniorů je na území Olomouckého kraje celkem 369 míst v domovech se zvláštním režimem, z toho v uplynulém období let 2008 – 2012 vzniklo nově 91 míst.

Propojení zdravotních a sociálních služeb v praxi stále více komplikuje přístup zdravotních pojišťoven, které se zdráhají proplácet zdravotnickou péči poskytnutou kvalifikovaným zdravotnickým personálem v zařízeních sociálních služeb. Zdravotní pojišťovny odmítají nasmlouvat se zdravotnickými zařízeními výkony týkající se např. Alzheimerovy nemoci. Péči o pacienty s demencí se věnují specialisté v neurologické a psychiatrické ambulanci Odborného léčebného ústavu v Moravském Berouně, konkrétně v prostorách občanského sdružení Pamatováček, které provozuje stacionář pro rodiny pečující o nemocné s demencí.

„Koncepte rozvoje systému dlouhodobé péče by měla vycházet z priorit stanovených v „Konceptu podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporujících sociální začlenění uživatele do společnosti“, která vymezuje rizika a bariéry deinstitucionalizace sociálních služeb“.

Možnost setrvat co nejdéle v přirozeném prostředí dávají seniorům terénní služby. Jsou poskytovány přímo v domácnostech seniorů a často nabízejí uspokojení potřeb jak v oblasti sociální (pečovatelská služba), tak zdravotní (domácí zdravotní péče). Podpora terénních služeb je zakomponována ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji, jako jedny z prioritních služeb byly terénní služby stanoveny také v dotačních řízeních MPSV ČR v oblasti poskytování sociálních služeb.

Oblast rodiny a péče „Programu“

„Mezigenerační vztahy jsou přínosem pro rozvoj jedince a společnosti. Poskytování péče je významná sociální událost, která přináší značnou zátěž i změnu ve způsobu života jedince a rodiny. Rodina a jedinec poskytující péči potřebuje sociální ochranu. Poskytování kvalitní péče je podmíněno dostupností profesionální a odborné podpory, emoční podpory a respitních sociálních služeb, včetně sociální podpory.“

Odlehčovací služby podporují pečovatele, kteří pečují o osoby se sníženou soběstačností v domácím prostředí, s cílem umožnit jim nezbytný odpočinek. Podpora odlehčovacích služeb je zakomponována ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji. Je zde zaregistrováno 7 poskytovatelů odlehčovacích služeb, z toho 5 pro cílovou skupinu seniorů, s celkovou kapacitou 41 lůžek pro pobytovou formu, 2 pro ambulantní formu a 9 pro terénní formu.

Oblast participace a lidská práva „Programu“

„Podporovat zapojení starších osob do dobrovolnických aktivit a vytvářet podmínky pro zapojení dobrovolníků do aktivit určených pro seniory; podpořit medializaci dobrovolnictví.“

Olomoucký kraj se zapojil do mezinárodní spolupráce s několika zeměmi v Evropě na projektu s názvem „Dobrovolnické možnosti podpory seniorů a sociálně vyloučených občanů v EU“, v rámci programu „Evropa pro občany“ 2007 – 2013 je zaměřením se na prevenci bezdomovectví, speciálně u seniorů, a sociální exkluze u různých věkových skupin (senioři, nezaměstnaní, osoby ohrožené sociálně-patologickými procesy), podpora dobrovolnictví (získávání dobrovolníků, jejich koordinace, finanční, morální a materiální podpora), identifikace hlavních problémů, nalézání lokálních řešení, metod řešení a jejich rozvoj, výměna zkušeností – podobnosti a rozdíly, budou uskutečněny prezentace, návštěvy zařízení, workshop, panelové diskuse, mezikulturní dialog, práce ve skupinách, bude hovory o projektech v dané oblasti, prezentace produktů pro seniory a handicapované osoby za účasti veřejnosti, diskuse nad dopady a okolnostmi současné ekonomiky a politiky země, účelem je také zvyšování povědomí o této oblasti; dalším předmětem projektu jsou technologie, prostředky a praktické postupy spojené s cílovými skupinami a život bez bariér. Výstup v podobě „Příručky dobré praxe je k dispozici i domovům pro seniory, institucím sociální péče či školám zaměřeným na tuto problematiku. Do příručky je možné nahlédnout na odkaze:

http://www.elderly-care.eu/doc/publications/best_practice_guide_cesky.pdf

Pardubický kraj

Krajský úřad Pardubického kraje prostřednictvím oddělení personálních věcí a vzdělávání zajišťuje rovný přístup ke všem zaměstnancům a všem uchazečům o zaměstnání. Je kladen velký důraz, aby žádný ze zaměstnanců či uchazečů o zaměstnání nebyl diskriminován ze žádného důvodu, tedy ani z důvodu věku. Politika nediskriminace je nedílnou součástí všech postupů a vnitřních norem krajského úřadu.

Pardubický kraj se zároveň snaží aktivně přispívat k zlepšení životní situace seniorů na území kraje. Do Evropského roku aktivního stárnutí se zapojil mimo jiné tím, že připravil spolu s Koalicí nevládek Pardubicka, o. s. (dále KONEP) celoroční projekt zaměřený jak na seniory v rámci Evropského roku 2012, tak na udržení aktivit na podporu dobrovolnictví vůči veřejnosti a neziskového sektoru. V rámci projektu proběhly následující akce, které byly zaměřeny na 4 oblasti: volný čas seniorů, vzdělávání, dobrovolnictví a překonávání mezigeneračních bariér.

- 14. Krajská konference NNO Pardubického kraje

Dne 22. března 2012 se v Pardubicích konala v pořadí již 14. Krajská konference NNO Pardubického kraje. Konference nesla název „Spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru“, byla pořádána v rámci Týdnů pro neziskový sektor a také v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Konference měla tři nabité programové bloky - Spolupráce NNO a Pardubického kraje; Aktivní stárnutí a mezigenerační solidarita; Burza filantropie.

Konference se celkem zúčastnilo cca 90 posluchačů z neziskových organizací. Svě příspěvky v bloku Aktivní stárnutí a solidarita přednesli 4 řečníci - PaedDr. Monika Žumárová, Ph.D., Univerzita Hradec Králové, prorektorka pro strategii a rozvoj; Mgr. Leoš Šebela, Univerzita Hradec Králové; Petr Anderle, spisovatel, vydavatel a publicista, předseda o. s. Vlastenecký poutník a Ivana Dvořáková z MC Krůček. Z hostů se konference zúčastnili: radní Pardubického kraje pan Pavel Šotola, radní Pardubického kraje pan Jiří Brýdl, náměstek primátorky města Pardubic Jindřich Tauber a senátorka Parlamentu ČR Miluše Horská. Konference se konala v Integračním centru sociálních aktivit Kosatec a asi její neúspěšnější část byla první ostrá burza filantropie, kterou přijela natáčet i Česká televize. Do burzy filantropie zasedlo v roli „porotců“ celkem 10 osob, z toho 8 osob zastupovalo podnikatelský sektor a 2 osoby veřejný sektor. Na burze filantropie se prezentovalo celkem 6 projektů, kterým se nakonec podařilo získat podporu na jejich realizaci ve výši celkem 400 000,- Kč. Některé projekty získaly podporu nefinanční - např. celoroční mediální partnerství, divokou kartu získala Oblastní charita Pardubice, kterou se rozhodl přítomný podnikatel podpořit bez prezentace před dalšími donátory.

- Den Země v Pardubicích

Dne 17. 4. 2012 uspořádal KONEP ve spolupráci s Pardubickým krajem Den Země v Pardubicích na Pernštýnském náměstí. Do dopolední části se podařilo zapojit téměř 700 žáků základních a mateřských škol z Pardubic a okolí (např. ZŠ Spořilov, ZŠ Ohrazenice, ZŠ Benešovo nám., ZŠ Opatovice nad Labem, ZŠ Štefánikova, ZŠ Dubina, MŠ Choceň, ZŠ a PŠ Svítání, atd.), z nich se více než 600 dětí zúčastnilo

ekologických, ale i tvořivých soutěží, děti získávaly razítka do hracích karet a soutěžily

o malé odměny. S organizací soutěže pomáhali dobrovolníci ze Střední školy zemědělské a VOŠ Chrudim, tematicky zaměřené stanoviště připravily neziskové organizace působící v oblasti ochrany přírody, ekovýchovy a environmentální oblasti, ale i v oblastech jiných (mateřská centra, sociální služby) např. Krajské sdružení Českého svazu ochránců přírody, Záchraná stanice a ekocentrum Pasíčka, Ekocentrum Paleta, Ekocentrum Renata, Ekocentrum Zelený dům Chrudim, ZO ČSOP Nasavrky, Česká abilympijská asociace, Rodinné integrační centrum, RC Kašpárek, o. s. Apolenka; Tyfloservis, o. p. s.; Lesy ČR, atd.

- Dny dětí s dobrovolníky v kraji

Dny dětí s dobrovolníky uspořádal KONEP v celkem 3 městech Pardubického kraje.

25. 5. 2012 se konal Den dětí s dobrovolníky v Holicích. Program doplnilo bubnování Základní školy a Praktické školy Svítání, pohádka o Zlatovlásce, taneční vystoupení Tančklubu Hany Flekové, taneční vystoupení DDM Alfa Pardubice, agility Holice - vystoupení s pejskem. Návštěvníci mohli vidět hasičský vůz. Soutěžní stanoviště připravilo asi 7 NNO a pomáhat přišli dobrovolníci, i z řad seniorů. Dětského dne se zúčastnilo více než 700 dětí a jejich rodičů a prarodičů.

9. 6. 2012 se konal Den dětí s dobrovolníky v Chrudimi, v klášterních zahradách (od 10:00 do 15:00 hodin). Do dětského dne v Chrudimi se podařilo zapojit více než 15 neziskových organizací, řadu dobrovolníků a soutěžit přišlo více než 450 dětí. Celkem se dětského dne zúčastnilo asi 1 200 návštěvníků. S organizací celé akce pomohlo Mateřské centrum Chrudim (Mama klub).

27. 6. 2012 se konal Den dětí s dobrovolníky v Žamberku. Zámecký park v Žamberku navštívilo 300 dětí a s nimi přišlo asi 500 rodičů. Zábavný program pro ně připravilo asi 10 neziskových organizací

a plno dobrovolníků. Návštěvníci tleskali vystoupením taneční skupiny Neon, tanci se psy

a vystoupením orientálních tanců Amarilis. S koordinací dětského dne pomohlo občanské sdružení CEMA Žamberk.

- Soutěž „Aktivní stáří očima dětí“

V květnu vyhlásil KONEP soutěž pro mládež do 15 let z Pardubického kraje s názvem „Aktivní stáří očima dětí“. Soutěž probíhala od poloviny května 2012 do poloviny září 2012 a pořadatelům se sešlo více než 70 prací.

Oceněno bylo asi 18 vybraných prací ve 3 kategoriích, uděleny byly i speciální ceny. Výstava prací byla zahájena 3. 10. 2012 slavnostní vernisáží spojenou s předáváním cen výhercům v pardubickém centru Europe direct pod Zelenou bránou. Výstava byla přístupná veřejnosti až do neděle 14. 10. 2012 a shlédlo ji včetně účastníků vernisáže celkem asi 150 návštěvníků Europe direct.

V hodnotící komisi zasedli: Pavel Šotola (radní Pardubického kraje), Radka Horská (studentka), Jitka Rychlíková (ředitelka muzea v Pardubicích), František Zálabský (akademický malíř), Dana Krouželová (bývalá ředitelka muzea v Chrudimi) a Renáta

Jirásková (ředitelka pobočky Komerční banky). Vernisáž zahájil seniorský pěvecký sbor Návrat.

- Burzy filantropie

V září a říjnu 2012 KONEP ve spolupráci s Pardubickým krajem zorganizoval celkem 3 burzy filantropie pro neziskové organizace z Pardubického kraje. Burzy filantropie se konaly ve Svitavách, v Chrudimi, Ústí nad Orlicí a zmiňovaná první ostrá burza filantropie se konala v Pardubicích v rámci 14. Krajské konference NNO Pardubického kraje.

Burza filantropie ve Svitavách se konala dne 18. 9. 2012 od 14:00 hodin v budově Městského úřadu. Zúčastnilo se jí celkem 18 posluchačů z řad NNO, dále starosta města Svitavy pan David Šimek, dále radní Pardubického kraje zodpovědný za neziskový sektor pan Pavel Šotola. Z řad podnikatelů se burzy filantropie zúčastnily 4 firmy - Medesa; OR-CZ; Saint Gobain Edfors; ERP Praha s. r. o. Své projekty v burze filantropie představilo 5 nestátních neziskových organizací, které celkem získaly na realizaci svých projektů asi 130 tisíc korun a další materiální pomoc.

Burza filantropie v Chrudimi se konala dne 25. 9. 2012 a zúčastnilo se jí celkem 16 posluchačů z řad neziskových organizací. Uspěly celkově 4 projekty a získaly celkem 120 tisíc korun a další materiální pomoc. Z řad podnikatelů se burzy filantropie zúčastnily 3 firmy - COMPAK s. r. o.; Vodárenská Chrudim a Veolia Transport. Kromě toho do pomyslné komise zasedl starosta města Chrudim pan Petr Řezníček a radní Pardubického kraje pan Pavel Šotola.

Poslední burza filantropie v roce 2012 se konala v Ústí nad Orlicí dne 2. 10. 2012 a zde si pět neziskových organizací přišlo díky podpoře donátorů na 230 tisíc korun.

Všem burzám filantropie předcházela krátký seminář na téma: „Jak napsat a dobře obhájit projekt v burze filantropie“, který dle zkušeností z pilotních i ostrých burz filantropie školila Jana Machová z KONEP.

- Přednášky na SŠ o NNO a dobrovolnictví

Přednášky o neziskovém sektoru a dobrovolnictví probíhaly v dubnu, listopadu a prosinci 2012. Přednášky se vždy zúčastnila koordinátorka KONEP, která udělala krátký úvod o neziskovém sektoru, o dobrovolnictví přednášely koordinátorky dobrovolnických center. Koordinátorka KONEP oslovovala střídavě paní Lenku Mikoláškovou z Dobrovolnického centra Pardubice, slečnu Kateřinu Chocholovou z Dobrovolnického centra při o. s. Amalthea a slečnu Michaelu Maškovou - koordinátorku dobrovolníků z Magistrátu města Pardubic.

Příjemce dotace uspořádal přednášku pro studenty Gymnázia Přelouč dne 27. 4. 2012, postupně ve 2 třídách, zúčastnilo se jí 37 studentů.

Další přednášky byly uspořádány 5. 11. 2012 v několika třídách Hotelové školy Bohemia a zúčastnilo se jich 60 studentů.

8. 11. 2012 byla upořádána přednáška pro studenty Hotelové školy Bohemia s účastí 20 studentů.

14. 11. 2012 navštívil KONEP s přednáškou o dobrovolnictví SOŠ cestovního ruchu. Přednášky se zúčastnilo 23 studentů.

7. 12. 2012 byly zorganizovány přednášky o dobrovolnictví na Deltě - střední škole informatiky s účastí celkem 49 studentů.

Další přednáška proběhla 13. 12. 2012 na VOŠ Pardubice a zúčastnilo se jí 39 studentů.

Poslední přednáška byla zorganizována na Obchodní akademii Pardubice (17. 12. 2012) a zúčastnilo se jí 22 studentů.

Během dubna, listopadu a prosince 2012 se přednášek zúčastnilo celkem 250 studentů.

- Vyhlášení cen dobrovolníka

V rámci Evropského roku aktivního stárnutí oceňoval Pardubický kraj ve spolupráci s realizátorem projektu dobrovolníky, nestátní neziskové organizace a společensky odpovědné firmy.

Nominace mohly být zasílány od 22. května do 10. září 2012. Realizátorovi projektu se sešlo 24 nominací dobrovolníků, 11 nominací společensky odpovědných firem a 2 nominace nevládních neziskových organizací. Některé nominace přišly vícekrát na stejnou firmu nebo i jednotlivce (dublovaly se). Celkově tedy přišlo do KONEP více nominací, než je uvedeno.

Na akci spolupracoval Pardubický kraj, Koalice nevládek Pardubicka, o. s., Europe direct, Český rozhlas Pardubice a Pardubický deník.

20. září 2012 zasedla v sídle Pardubického kraje výběrová komise, která vybrala 10 dobrovolníků + udělila zvláštní ceny 6 dalším dobrovolníkům (cena radního Pardubického kraje, cena KONEP, cena médií, apod.), 2 nestátní neziskové organizace a 11 společensky odpovědných firem.

Vybraní dobrovolníci, nestátní neziskové organizace a společensky odpovědné firmy byly oceněny na slavnostním galavečeru dne 1. 10. 2012 ve Společenském sále Magistrátu města Pardubic.

- Přednášky pro aktivní seniory

KONEP během roku 2012 pomohl uspořádat několik vzdělávacích akcí pro seniory. V Hlinsku se konal s velkým zájmem a úspěchem počítačový kurz pro seniory v termínu 24. 9. - 29. 10. 2012, v Žamberku se uskutečnily celkem 3 běhy počítačových kurzů doplněných vždy o přednášku mediální či finanční gramotnosti (nebo obojího). Termín kurzů v Žamberku: květen, září a listopad 2012, celkem se kurzů v Žamberku zúčastnilo 30 seniorů. Další kurzy pro seniory probíhaly v MC Kamínek, kde senioři měli možnost navštěvovat tzv. Univerzitu 3. věku. Na konci roku se také počítačový kurz uskutečnil v Litomyšli ve spolupráci s Mateřským centrem Litomyšl a Městskou knihovnou.

- Hravé odpoledne na farmě

Hravé odpoledne na farmě provázala v září 2012 smůla. Termín se musel dvakrát přesouvat kvůli nepřízní počasí, nakonec se akce uskutečnila v datu 27. 9. 2012.. Program byl i tak hodně pestrý - taneční vystoupení, křtění mláďat, břišní tanečnice, vystoupení MŠ Závodu Míru s představením „Ať žijí duchové“ a také se slavnostně otevíralo nové hřiště pořízené z prostředků burzy filantropie. Na návštěvníky čekaly také ukázky mezinárodní kuchyně, projížďky na koních nebo ukázka výcviku jízdy na

koních, spousta soutěží Akce se konala celý den od 9:30 do 18:00 a vydařila se. Z hostů se akce zúčastnil pan radní Pavel Šotola, náměstek primátorky Jindřich Tauber, starosta obce Spojil Jan Křivka. Akce měla návštěvnost cca 200 dětí a jejich rodičů.

- Spolupráce na projektu s mateřskými centry Pardubického kraje

Mateřská centra se do projektu zapojila velmi aktivně a vymýšlela spousta aktivit na propojení generací - ve Svitavách například MC Krůček 13. 5. 2012 oslavil netradiční plakátovací akcí Den matek, babiček. V mateřském a rodinném centru Krůček chtěli připomenout, že je důležité nezapomínat ani na babičky (matky matek a otců). Po městě se objevily plakáty s hesly, které kolemjdoucím připomenuly a poradily, jak lze maminkám a babičkám poděkovat.

V Rodinném a vzdělávacím centru Holoubek propojili před vánocemi babičky s dětmi z dětských domovů z Holicka při společném čaji a povídání o vánočních zvycích.

V Mateřském centru v Litomyšli se v rámci Evropského roku aktivního stárnutí uskutečnila řada přednášek - „Tradice a zvyky adventního období“, „Pes, přítel seniora“, „Digitální fotografie“, „Chápat se“, „Zdraví, výživa, vitalita ve vyšším věku“, atd.

Mnoho dalších mateřských center se do projektu zapojilo bez nároku na finanční odměnu nebo finanční pomoc. Některým poskytl KONEP materiální pomoc ve formě odměn pro děti, tvrdých papírů, špejlí, nebo jen nákupem čajů a sušenek, apod.

- Výlety pro seniory ve spolupráci s Klubem českých turistů

Pod hlavičkou Evropského roku aktivního stárnutí proběhly v průběhu roku 2012 čtyři akce ve spolupráci Klubu českých turistů, KONEP a Pardubického kraje. Zde je přehled všech akcí, které se uskutečnily a na které KONEP vždy připravil pro účastníky pamětní listy a zakoupil vždy pro nejstaršího účastníka a nejstarší účastníci akce turistické batohy:

8. 5. 2012 - „Pochod sloupenskými lesy“

19. 5. 2012 - „Giro de Vysočina“

9. 6. 2012 - „Děvčata zvou seniory na výšlap“

6. 10. 2012 - „Pochod generací“

Asi největší účast měla již tradiční akce „Pochod sloupenskými lesy“ nebo cyklovyjíždka „Giro de Vysočina“, které se zúčastnil i pan radní Pavel Šotola a následně předal diplomy a batohy nejstarší účastníci a účastníkovi cyklovyjíždky.

Pardubický kraj se problematice dopadů reforem zejména v oblasti sociálních služeb věnuje průběžně, aktivně komunikuje a spolupracuje s poskytovateli služeb určené pro seniory v kraji. Těm nabízí vedle finanční podpory také metodickou pomoc. Situaci starších osob také reflektuje při tvorbě strategických dokumentů, oblast péče o seniory je jednou z kapitol Střednědobého plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015, v němž je ze strany obcí i Pardubického kraje považována péče o seniory za prioritní. K této cílové skupině proto směřuje také největší podpora. Obce zpravidla poskytují finanční (příp. jinou nemateriální) podporu službám poskytujícím péči seniorům a osobám se zdravotním postižením. Trendem je posilovat zejména kapacitu a dostupnost terénních služeb.

Za nedostatečné lze v některých lokalitách považovat služby pro seniory s duševním onemocněním a různými typy demence a rovněž odlehčovací služby poskytované pobytovou formou. S ohledem na demografický vývoj a absenci některých služeb v konkrétních územích Pardubický kraj podporuje rozvoj služeb pro seniory, včetně služeb v pobytových zařízeních. Rozšíření kapacit služeb v domovech se zvláštním režimem vychází z opatření střednědobého plánu a reaguje na rostoucí počet seniorů i osob v produktivním věku s duševním onemocněním nebo s různými typy demencí.

Podporu odpovědného přístupu ke zdraví a zabezpečení Pardubický kraj naplňuje prostřednictvím Koalice nevládek Pardubicka (KONEP), kterou finančně podporuje. KONEP během roku 2012 pomohl uspořádat několik vzdělávacích akcí pro seniory. Kurzy se v průběhu roku uskutečnily v Hlinsku, Žamberku, Litomyšli či Chocni. Kurzy se týkaly zejména počítačové, finanční a mediální gramotnosti. V některých obcích kraje také probíhaly preventivní semináře pořádané městskou policií, jejichž cílem bylo zvýšit povědomí seniorů

o domácím násilí či praktikách podomních prodejců.

Veškeré aktivity směřující k cílové skupině seniorů Pardubický kraj uveřejňuje pravidelně na svém webu www.pardubickykraj.cz, v regionálním tisku, rozhlasových a televizních médiích.

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, kraj

zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Pardubický kraj má v současné době zpracován Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb 2012 – 2015 a Akční plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na rok 2013. V období roku 2013 budou v souladu s akčním plánem rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na rok 2013 prioritně podpořeny terénní služby sociální péče (pečovatelská služba, osobní asistence). Rozsah služeb bude zachován minimálně na úrovni roku 2012. Pozitivním trendem je, že vzrůstá poptávka po terénních službách sociální péče a úměrně tomu se zvyšuje objem poskytované péče, a to i v územích nepokrytých žádnou sociální službou. Stávající kapacity ambulantních služeb je nutné zachovat.

Pardubický kraj podpoří vznik nových kapacit služeb domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. V území obce s rozšířenou působností Chrudim jsou do sítě sociálních služeb nově zařazeny nové kapacity služeb domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Další kapacity zařízení nad stávající stav nebudou rozvíjeny, nicméně průběžně dochází u některých zařízení k nahrazování části kapacity služby domovy pro seniory službou domov se zvláštním režimem.

Pardubický kraj reflektuje rozdílnou situaci a potřeby žen a mužů zejména při implementaci sociální politiky a podpoře specifických programů a služeb. Zároveň však, v rámci pracovních - právních vztahů zaměstnanců Krajského úřadu pardubického kraje, důsledně dbá na rovné příležitosti mužů i žen.

Pardubický kraj od roku 2006 zřizuje příspěvkovou organizaci Centrum celoživotního vzdělávání Pardubického kraje (dále CCV Pk). Toto zařízení slouží zejména pro další

vzdělávání pedagogických pracovníků Pardubického kraje, ale i dalších profesních skupin.

CCV Pk byla zřízena za účelem poskytování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků škol

a školských zařízení podle § 115 Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a celoživotního vzdělávání – pořádání odborných kurzů, školení, vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti. Hlavním cílem CCV Pk je organizovat a poskytovat především v rámci Pardubického kraje systematickou, komplexní a vzájemně koordinovanou nabídku celoživotního vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. CCV Pk pomáhá školám a školským zařízením v regionu Pardubického kraje plnit výchovně vzdělávací úkoly a současně podporuje a rozšiřuje příležitosti občanům Pk pro získávání znalostí a dovedností, podporuje rozvoj celoživotního vzdělávání a přispívá tak nejenom k rozvoji vzdělávání, ale i ke zvýšení zaměstnatelnosti obyvatel kraje. Ve své činnosti spolupracuje se sociálními partnery a všemi zainteresovanými orgány a organizacemi. Vzdělávací potřeby v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a celoživotního vzdělávání jsou nabízeny ve všech částech a místech kraje.

Hlavní směry činnosti CCV Pk:

- Oblast dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a koncepce.
- Oblast Evropského sociálního fondu (dále jen ESF)
- Regionální konzultační centrum Pardubice

V rámci Pardubického kraje jsou na druhém stupni základních škol realizovány ze stran sociálních pracovníků obcí s rozšířenou působností přednášky a semináře vztahující se k finanční gramotnosti. Potřeba zvyšování finanční gramotnosti žáků v základním vzdělávání je také reflektována

v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2012–2016).

V Pardubickém kraji mohou tyto informace senioři čerpat prostřednictvím neziskových organizací, seniorcenter a klubů seniorů. Vlastní projekt směřující k zvýšení informovanosti seniorů o možnostech pracovního uplatnění v tuto chvíli kraj nerealizuje.

Pardubický kraj v souvislosti s obtížněji uplatnitelnými osobami na trhu práce dlouhodobě podporuje vznik sociálních firem a sociálního podnikání. Při tvorbě sociálních politik kraj reflektuje potřeby zejména ekonomicky neaktivních seniorů.

Pardubický kraj není přímo členem Národní sítě Zdravých měst ČR, své zastoupení má prostřednictvím měst Chrudim, Hlinsko a Moravská Třebová. Povědomí o projektu WHO „Města přátelská seniorům“ mají zejména výše uvedená města.

V některých městech Pardubického kraje funguje tísňová péče (sociální služba), která je určena ohroženým seniorům. V Chrudimi tuto službu provozuje Centrum sociálních služeb Chrudim, v Ústí nad Orlicí organizace ŽIVOT 90 a v Pardubicích Městská policie Pardubice.

Během průzkumu potřeb u pečujících osob realizovaným Pardubickým krajem byly ve venkovských oblastech identifikovány potřeby vzniku terénních a ambulantních služeb podporujících sdílenou péči. Pardubický kraj podporuje poskytovatele terénních a ambulantních sociálních služeb, neboť terénní služby udržují a prodlužují život starších osob, mimo jiné i ve venkovských oblastech.

Pardubický kraj podporuje vznik nových kapacit služeb domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. V území obce s rozšířenou působností Chrudim jsou do sítě sociálních služeb nově zařazeny nové kapacity služeb domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Další kapacity zařízení nad stávající stav nebudou rozvíjeny, nicméně průběžně dochází u některých zařízení k nahrazování části kapacity služby domovy pro seniory službou domov se zvláštním režimem.

Pardubický kraj v současné době transformuje svoji příspěvkovou organizaci Domov u Fontány v Přelouči, kde dochází ke snižování kapacity a zlepšení životních podmínek klientů.

Pardubický kraj v tomto směru podporuje ambulantní a terénní služby, ale také poradny, v nichž mohou klienti bez rozdílu věku (tedy i senioři) dostat odborné poradenství. Tyto služby jsou pro klienty bezplatné, senioři jich využívají zejména při řešení dluhové problematiky a při řešení spotřebitelských práv. Organizace poskytující tyto služby se mohou hlásit o finanční podporu do grantových řízení, které Pardubický kraj každoročně vyhlašuje.

Zaměstnanci Krajského úřadu Pardubického kraje, do jejichž agendy problematika seniorů spadá, se průběžně účastní vzdělávacích programů vztahujícím se k problematice seniorů.

Poznatky z oblasti gerontologie do svých osnov také zahrnuje Centrum celoživotního vzdělávání Pardubického kraje.

Všechna pracoviště Krajského úřadu Pardubického kraje jsou bezbariérová a řešená tak, aby osoby s omezenou schopností pohybu či orientace nebyly při návštěvě úřadu limitovány.

Pardubický kraj dlouhodobě podporuje zvyšování přístupnosti veřejné dopravy osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Příkladem může být sociální doprava, kterou v Pardubickém kraji od roku 2006 provozuje Český červený kříž pod názvem Senior doprava. Senior dopravu provozuje Český červený kříž na Orlickoústecku, Českořtebovsku a Lanškrounsku a v blízkém okolí a je finančně podporována Pardubickým krajem.

Bezbariérovost v kraji si řeší ve své kompetenci obce, nicméně aktivity v tomto směru vyvíjí také Pardubický kraj, který řeší například bezbariérovou veřejnou dopravu. Detailně se touto problematikou zabývá Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2012 – 2015, konkrétně cíle 3.1, 3.2, a 3.3.

Pardubický kraj momentálně není členem Národní sítě zdravých měst, zastoupení má prostřednictvím obcí Chrudim, Hlinsko a Moravská Třebová.

Součástí Akčního plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na rok 2013 je také podpora služeb a projektů, které zlepšují podmínky pro poskytování a rozvoj

sdílené péče. Podporovány budou zejména poradenství, vzdělávací aktivity a předávání zkušeností mezi profesionálními poskytovateli služeb a pečujícími osobami.

Otázkou dlouhodobé péče se zabývá jedna z aktivit Individuálního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí „Podpora procesů v sociálních službách.“

V Pardubickém kraji vznikly v roce 2012 dvě nové služby sociální rehabilitace s kapacitou 42 uživatelů a došlo k dalšímu navýšení služby o 25 uživatelů u jedné stávající služby. Celkem kapacita služby v kraji narostla o 67 uživatelů.

Pardubický kraj je seznámen s koncepcí geriatrické z roku 2001, udržení a rozvojem sociálních služeb v kraji se zabývá Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015.

Pardubický kraj plní opatření vedoucí k prevenci institucionalizace a závislosti na dlouhodobé péči zejména podporou ambulantních a terénních služeb (cíle B. 2 a B. 3 Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015).

Dostupnost pečovatelské služby (jediné jmenované sociální služby) je řešena v rámci krajského strategického plánování. Pardubický kraj realizoval průzkum zaměřený na zjišťování potřeb pečujících osob, které jsou nepostradatelným partnerem sociálních služeb, neboť zajišťují neformální péči o člena rodiny. Péče těchto osob je nezbytná, aby mohl člověk vyžadující podporu žít v přirozeném prostředí. Tato aktivita byla realizována v rámci individuálního projektu na plánování sociálních služeb. Respondenty průzkumu byly osoby pečující o dítě se zdravotním postižením, o seniora a o těžce zdravotně postiženého. Průzkum byl realizován ve vybraných venkovských a městských regionech Pardubického kraje. Byla zvolena kvalitativní výzkumná metoda, sběr dat probíhal prostřednictvím polostandardizovaných rozhovorů a skupinových diskusí.

Obecné výstupy průzkumu:

- Ve venkovských oblastech byly identifikovány potřeby vzniku terénních a ambulantních služeb podporujících sdílenou péči.
- V městských oblastech byly potřeby orientovány zejména na rozvoj kvality a dostupnosti stávajících služeb.
- Zásadními problémy jsou nedostatečná informovanost o možnostech pomoci, neprovázanost sociální a zdravotní oblasti a finanční náročnost některých druhů sociální péče (odlehčovací služby, osobní asistence).
- Pečující osoby rovněž vyjádřili nespokojenost se systémem přidělování příspěvku na péči, považují jej za nespravedlivý a kritizují unifikaci hodnocení stupně závislosti bez ohledu na specifické potřeby žadatele/příjemce příspěvku na péči.
- Pečující osoby si mnohdy neví rady s psychickou a fyzickou zátěží a uvítaly by spolupráci s profesionálními pečovateli v oblasti poradenství, kurzů a přednášek.

- Respondenty trápí negativní postoj společnosti k jejich práci, domnívají se, že jsou „příživníky“ společnosti (jejich práce není finančně ohodnocena, nemají statut zaměstnanců, žijí z příspěvku na péči, nemohou si vzít dovolenou, jít na nemocenskou, současně mají statut nezaměstnaných).

Na základě získaných výstupů a porovnáním se skutečným využíváním terénních a ambulantních služeb byl definován základní rozpor – pečující osoby na jedné straně požadují dostupnost sociálních služeb a na druhé straně nejsou ochotny platit úhradu za služby ve stanovené výši (příspěvek na péči je často jediným příjmem pečující osoby). Tento trend se může měnit jednak s rozvojem dostupnosti podpůrných služeb a dále v souvislosti s vývojem na trhu práce a změnami v legislativě.

Pečující osoby zajišťují významnou část péče zejména o seniory, osoby se zdravotním postižením a chronickým onemocněním. Bez jejich péče by vzrostla poptávka po institucionální péči a úměrně tomu by se zvýšil tlak na financování sociálních služeb z veřejných rozpočtů. Pro uplatnění principu sdílené péče je nezbytné vytvořit síť podpůrných služeb, které umožní život v přirozeném prostředí a zároveň poskytnou pečující osobě poradenství, podporu i čas pro nezbytný odpočinek a vyřizování osobních záležitostí.

Pardubický kraj se snaží zejména prostřednictvím Koalice nevládek Pardubicka (KONEP) podporovat aktivity směřující k prohloubení mezigeneračních vztahů. Například v květnu roku 2012 vyhlásil KONEP soutěž pro mládež do 15 let z Pardubického kraje s názvem „Aktivní stáří očima dětí“. Soutěž probíhala od poloviny května 2012 do poloviny září 2012 a pořadatelům se sešlo více než 70 prací.

Dalším důležitým partnerem při realizaci mezigeneračních aktivit byla mateřská centra v kraji. Mateřská centra v uplynulém roce vymýšlela a realizovala spoustu aktivit na propojení generací. Ve Svitavách například MC Krůček 13. 5. 2012 oslavil netradiční plakátovací akcí Den matek, babiček. V mateřském a rodinném centru Krůček chtěli připomenout, že je důležité nezapomínat ani na babičky (matky matek a otců). Po městě se objevily plakáty s hesly, které kolemjdoucím připomenuly a poradily, jak lze maminkám a babičkám poděkovat.

V Rodinném a vzdělávacím centru Holoubek propojili před vánocemi babičky s dětmi z dětských domovů z Holicka při společném čaji a povídání o vánočních zvycích.

V Mateřském centru v Litomyšli se v rámci Evropského roku aktivního stárnutí uskutečnila řada přednášek - „Tradice a zvyky adventního období“, „Pes, přítel seniora“, „Digitální fotografie“, „Chápat se“, „Zdraví, výživa, vitalita ve vyšším věku“, atd.

Mnoho dalších mateřských center se do projektu zapojilo bez nároku na finanční odměnu nebo finanční pomoc. Některým poskytl KONEP materiální pomoc ve formě odměn pro děti, tvrdých papírů, špejlí, nebo jen nákupem čajů a sušenek, apod.

Potřeba podpory pečujících osob je ze strany Pardubického kraje reflektována a ukotvena ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015, konkrétně v cílech H. 1. 1 a H. 1. 2.

Za účelem zjišťování potřeb a zvýšení podpory pečujících osob realizoval Pardubický kraj výzkum zaměřený na tuto problematiku (viz bod 6. L.).

Pardubický kraj při dotační podpoře poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb ve vyhlášených dotačních řízeních (Program podpory sociálních služeb poskytovaných v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, Program podpory prarodinných aktivit) preferuje zejména takové služby, které svoji povahou podporují život ve vlastním sociálním prostředí).

Podpora vzdělávacích programů pro pečovatele je jedním z cílů Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015. Jedná se o opatření H. 1. 3. – Podporovat vzdělávání a svépomocné aktivity pečujících osob pro sdílení zkušeností.

V roce 2012 byla schválena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nově profesní kvalifikace Poradce pro pozůstalé a tím završena i celá koncepce odborné přípravy na toto nové povolání, které má dlouhodobě vytvářet podmínky pro zvýšení kvality života pozůstalých. V Pardubickém kraji není dosud škola, která by výuku oboru Poradce pro pozůstalé nabízela.

V Pardubickém kraji se zapojují senioři do aktuálních otázek této problematiky zejména prostřednictvím senior klubů, komisí (např. Rada seniorů v Pardubicích) či komunitního plánování jednotlivých obcí. Kraj zapojení seniorů a jejich potřeby reflektuje při tvorbě vlastních strategických dokumentů (např. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje 2012 – 2015, Akční plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na rok 2013).

V rámci Evropského roku aktivního stárnutí oceňoval i v roce 2012 Pardubický kraj dobrovolníky, nestátní neziskové organizace a společensky odpovědné firmy. Na akci spolupracoval Pardubický kraj, Koalice nevládek Pardubicka, o. s., Europe direct, Český rozhlas Pardubice a Pardubický deník.

Výběrová komise vybrala 10 dobrovolníků + udělila zvláštní ceny 6 dalším dobrovolníkům (cena radního Pardubického kraje, cena KONEP, cena médií, apod.), 2 nestátní neziskové organizace a 11 společensky odpovědných firem. Vybraní dobrovolníci, nestátní neziskové organizace a společensky odpovědné firmy byly oceněny na slavnostním galavečeru dne 1. 10. 2012 ve Společenském sále Magistrátu města Pardubic.

O zapojení starších osob do kulturních aktivit a podporu dostupnosti kulturních událostí a památek v kraji pro tyto osoby usiluje kraj dlouhodobě (viz opatření 2. A či 7. A). Součástí tohoto úsilí je i cenová politika vstupného na kulturních, společenských či sportovních akcích, kde jsou realizovány slevy formou rodinného vstupného, zlevněného vstupného pro seniory, zdravotně postižené, studenty a děti. V Pardubickém kraji momentálně fungují čtyři univerzity třetího věku, konkrétně Univerzita třetího věku Pardubice, Univerzita třetího věku Polička, Univerzita třetího věku V. O. Ottendorfera ve Svitavách a Univerzita třetího věku Moravská Třebová.

Narůstajícímu zneužívání starších osob a kriminalitě páchané na seniorech se věnují zejména preventisté městských policí v jednotlivých obcích kraje. Aktivitu vyvíjí

v tomto směru také Policie ČR. Preventivní aktivity se týkají zejména přednášek a seminářů, distribuce informačních letáků či samolepek.

Výzkum, který by se věnoval přímo diskriminaci seniorů, nebyl v uplynulém roce na území kraje realizován. Pro rok 2013 však Pardubický kraj připravil projekt Prevence násilí v rodinách, jehož cílovou skupinou jsou i senioři. Projekt je hrazen z Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra.

Organizace a obce v Pardubickém kraji mohou v rámci prevence kriminality seniorů a na seniorech předkládat krajskému úřadu projekty do Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky. Tyto projekty mohou konzultovat s krajskou manažerkou prevence kriminality.

Pardubický kraj podporuje zvyšování informovanosti sociálních pracovníků obcí s rozšířenou působností v kraji o prevenci, rozpoznávání a možnostech řešení zneužívání a týrání starých osob při metodických setkáních sociálních pracovníků. Součástí metodických setkání a vzdělávacích kurzů je také problematika zneužívání, týrání a diskriminace seniorů.

Pardubický kraj disponuje Pracovní skupinou pro prevenci kriminality, v níž jsou zástupci Ministerstva vnitra České republiky, Policie ČR, krajského úřadu, NNO či obcí. Komunikace a výměna informací mezi dotčenými subjekty je nastavena velmi dobře, na obecní úrovni jsou pak osvědčenou platformou setkání v rámci komunitního plánování.

V některých městech Pardubického kraje funguje tísňová péče (sociální služba), která je určena ohroženým seniorům. V Chrudimi tuto službu provozuje Centrum sociálních služeb Chrudim, v Ústí nad Orlicí organizace ŽIVOT 90 a v Pardubicích Městská policie Pardubice. V Pardubicích zároveň působí Intervenční centrum či Bílý kruh bezpečí, organizace věnující se problematice domácího násilí a obětem trestných činů.

Informovanost a kompetence starších osob v oblasti spotřebitelských práv zajišťují v Pardubickém kraji zejména seniorcentra a kluby seniorů ve spolupráci s preventisty obecních policí a neziskovým sektorem. Významná úlohu v této problematice v minulosti patřila Sdružení obrany spotřebitelů, které je však od července roku 2012 v insolvenčním řízení a nevyvíjí činnost.

Pardubický kraj dlouhodobě podporuje aktivity seniorských a proseniorských organizací. Občané se do hodnocení či plnění Programu zapojují zejména prostřednictvím seniorských center a klubů. Například největší krajské město Pardubice zřizuje vedle Rady seniorů také 27 klubů seniorů.

Plzeňský kraj

Plzeňský kraj vnímá potřebu zvýšené pozornosti kvalitě života ve stáří. Ve svých aktivitách klade důraz na zabránění diskriminace na základě věku a na ochranu lidských práv. Podporuje také odpovědný přístup ke zdraví a hmotnému zabezpečení ve stáří a zvyšuje zdravotní a finanční znalosti a kompetence občanů. Zvyšujeme informovanost starších osob o způsobech řešení obtížných životních situací v různých oblastech života.

Plzeňský kraj připravil a realizuje společný preventivní projekt s krajským ředitelstvím Policie ČR s názvem „Bezpečí pro seniory“. Projekt je zaměřen na aktivní starší spoluobčany a jeho cílem je upozornit na takové případy, kterým mohou senioři předejít vlastní opatření. V celém Plzeňském kraji proto probíhají besedy se seniory, kde jsou policisty prezentována jednoduchá opatření, jejichž dodržování může seniorům pomoci zajistit zvýšené osobní bezpečí. Při besedách obdrží někteří účastníci malé praktické dárky, například osobní alarm, předměty s reflexními prvky nebo trhačky se základním desaterem preventivních rad. Do současné doby proběhlo v Plzeňském kraji 70 besed, kterých se zúčastnilo 2 626 seniorů.

Dále byla zajištěna realizace celovečerního programu „Zábavně o stáří“, kterého se zúčastnilo asi 600 seniorů z Plzeňska. Realizován je také projekt kraje „Informovaný senior“, který má působit preventivně proti trestné činnosti páchané na seniorech.

Spoluobčany seniorského věku Plzeňský kraj podporuje také formou dotačních řízení. Rada seniorů ČR v Plzeňském kraji pořádá různé přednášky a společensko-kulturní akce.

Dále usilujeme o podporu pozitivního pohledu veřejnosti na stáří a stárnutí. V prosinci 2012 se hejtman kraje, Milan Chovanec, již tradičně v předvánočním čase sešel se seniory sdruženými v Radě seniorů Plzeňského kraje a ve Svazu důchodců. Společně s panem hejtmanem se tohoto setkání zúčastnil i Zdeněk Honz, člen Rady Plzeňského kraje pro oblast sociálních věcí.

Statutární město Plzeň

Odbor sociálních služeb Magistrátu města Plzně připravil ve spolupráci se Západočeskou univerzitou, Fakultou zdravotnických studií aktivitu s názvem „Aktivní senior“. Projekt byl realizován v měsíci červnu formou dvoudenního soustředění ve sportovně rekreačním středisku Žinkovy. Do projektu bylo zařazeno 50 seniorů všech věkových kategorií. Cílem projektu byla podpora zdravého aktivního stárnutí ve všech jeho složkách, které jsou ovlivněné i samotným seniorem.

Projekt byl složen ze tří modulů:

1. Modul teoretický: odborné přednášky na témata týkající se zdravého životního stylu seniorů (např. Psychohygiena pro seniory, Kvalitní stáří...)
2. Modul praktický: cvičení s fyzioterapeuty (cvičení pro vertebropaty, škola zad, atd.)
3. Modul výchovně naučný: prezentace zdravotnických pomůcek a nových trendů ve výchově ke zdraví.

Odborné přednášky, cvičení i celý doprovodný program byl zajištěn kvalifikovanými pracovníky Fakulty zdravotnických studií ZČU a zaměstnanci Odboru sociálních služeb MMP.

Po realizaci úspěšného projektu Šance stáří (2009-2010), kterou realizoval TOTEM-RDC s partnerskou organizací Kifas GmbH Waldmünchen, i v roce 2012 navázali senioři projektem podporujícím aktivní zapojení seniorů do problémů místní komunity. Projekt Impuls se v roce 2012 zaměřil na vzdělávání vedoucích seniorských klubů a skupin na vytvoření prostoru pro sdílení a výměny česko-

německých zkušeností. Vytvořila se tak velmi cenná síť kontaktů v česko-německém pohraničí, na které je možné stavět spolupráci i v dalších letech. Projektu se zúčastnilo 28 vedoucích českých seniorských organizací z okresů Plzeň-jih, Plzeň-sever, Plzeň-město, Klatovy, Domažlice, Prachatice, Strakonice a Rokycany a 10 vedoucích německých seniorských organizací z okresů Cham, Regen, Regensburg, Straubing, Freyung-Grafenau, Passau, Deggendorf, Rottal-Inn.

Odbor sociálních služeb MMP se na akci přímo podílel a s prezentacemi se účastnil setkání jak na české straně (Plzeň – hotel IBIS), tak v německém Regenu, kde účastníky seznámil se sociálními službami a aktivitami OSS v oblasti péče o seniory. Pro seniory byla tato akce přínosná v získání nových informací v oblasti sociálních služeb jak v České republice, tak ve Spolkové republice Německo.

Senioři navázali nová přátelství a vyměnili si zkušenosti v oblasti aktivního způsobu života seniorů v obou zemích.

Odbor sociálních služeb MMP v loňském roce zorganizoval Cyklus tematických tanečních večerů pro dříve narozené - v rámci roku vyhlášeného Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Akce byla určena pro seniory a Odborem sociálních služeb MMP byla pořádána poprvé s cílem podpořit aktivní způsob života osob vyššího věku. Současně lze akci považovat za „terapii“, místo pro setkávání se a v neposlední řadě seznamku. „Seniorské tanečky“ se v roce 2012 konaly 1x za měsíc a každý taneční podvečer měl svoje téma.

Taneční večery zdobily takové podtituly jako např. „I muži mají své dny“, „To bejvávaly časy“ aneb „Zavřete oči, odcházím“ nebo „Tuhle rundu platím já“. Závěr letošního roku byl sváteční, s podtitulem „Trocha poezie nikoho nezabije“ a zahájen byl přednesem klasických básní v podání paní Ludmily Ševčíkové, která je každoroční účinkující festivalu vitality „Senioři baví seniory“ (viz níže).

Další aktivitou Odboru sociálních služeb MMP byl již 3. ročník akce „Senioři opět baví seniory a nejen je...“. Cílem akce je podpora aktivního života seniorů a schopnosti a dovednosti osob vyššího věku.

Snahou projektu je ukázat, že i v seniorském věku jsou lidé aktivní, s chutí se podělit se svým okolím o své dovednosti, umění a současně s tím pobavit i své okolí.

Program je postaven do dvou rovin. První je osobitý projev (zpěv, tanec, recitace, hudební produkce) a druhá jako prezentace ručních prací a výtvarného umění.

Součástí akce byla i dotazníkové šetření zaměřené na volný čas seniorů, spokojenost se sociálními službami a jejich případnými náměty na zlepšení služeb pro seniory.

Tato akce je seniory velmi vyhledávána ať již účinkujícími, tak i pasivními diváky. Celodenní akce je zdrojem zábavy, získáním nových poznatků a zkušeností a v neposlední řadě naplňuje účel navázání nových přátelství.

Odbor sociálních služeb MMP realizoval další akci pro celou rodinu „Hodíme se do pohody, špacírujem kolem vody aneb Lékař praví - tužme zdraví“, která se uskutečnila v okolí Šídlovského a Kamenného rybníka v Plzni Bolevci. Právě po hrázích uvedených plzeňských vodních ploch vedl pohádkovo-naučný pochod, jehož 3. ročník připravil jako aktivitu na podporu společně stráveného času rodin s dětmi.

Aktivita vhodná a zacílená na celou rodinu včetně babiček a dědečků, tedy seniorů. Velký zájem projevili senioři o možnost vyzkoušet si chůzi s hůlkami, tzv. nordic walking, s podrobnou instruktáží, kterou zajistila Fakulta zdravotnických studií ZČU současně s ukázkou cvičení tai-chi, též vhodnou pro seniory. V rámci další akce „Veletrh pro rodinu“ se bylo možné seznámit s pestrou nabídkou služeb a rozličných aktivit, které jsou rodinám v Plzni k dispozici.

Veletrh byl doplněn o nabídku služeb pro seniory – tématu dříve narozených a problematice seniora v rodině. Přednáška připravená Mgr. Hajšmanovou „Senior v rodině“ byla velmi kvalitně připravená a i z následné diskuze a dotazů vyplynulo, že splnila účel. Druhá přednáška na téma „Nemocný Alzheimerovou nemocí v rodině“ připravená Bc. Průchovou z Městské Charity Plzeň byla navštívena posluchači, kteří mají ve svém okolí pacienta s Alzheimerovou nemocí a hledali zde návod a doporučení, jak se s touto chorobou u svých blízkých vyrovnat a kde hledat pomoc.

Gerontologický den uspořádal Městský ústav sociálních služeb, plzeňský Svaz důchodců a Odbor sociálních služeb Magistrátu města Plzně v pátek 26. října 2012 v Malém sále Měšťanské besedy. Odborníci se ve svých přednáškách pro seniory zaměřili na užívání léků, poruchy sluchu, onemocnění páteře nebo na význam pohybové aktivity v pokročilém věku. Ředitel Městského ústavu sociálních služeb svůj příspěvek věnoval S-kartě, platební kartě sociálních systémů, která je určena příjemcům sociálních dávek. Ve své prezentaci „Plzeň na seniory nezapomíná“ vedoucí Odboru sociálních služeb MMP seznámila přítomné s aktivitami směřovanými k seniorům.

„Musí být okradeni, musí se ztratit, abychom si jich všimli? – prázdná kabelka a v peněžence pár drobných, opuštěná vycházková hůl, dioptrické brýle na podlaze. Tímto způsobem Diakonie ČCE u příležitosti Mezinárodního dne seniorů (1.října) upozornila na skutečnost, že si ve většině případů všímáme seniorů až tehdy, když se jim něco přihodí. Cílem kampaně, která odstartovala 1. března 2012 v Černínském paláci v rámci oficiálního zahájení Evropského roku podpory aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity je důsledná změna pohledu veřejnosti na seniory. Artefakt „Kabelka“, který byl vybrán pro tento účel, byl umístěn i v prostorách Magistrátu města Plzně, např. nám. Republiky 16 a Škroupova 5 – akce ve spolupráci s OSS MMP.

Anděl 2012 – Oceňování dobrovolníků

Oceňování dobrovolníků v sociálních službách je každoročním svátkem plzeňských dobrovolníků a pracovníků v sociálních službách. Tato akce je poděkování všem, kteří bez nároku na odměnu a ve svém volném čase se věnují těm, kteří jejich pomoc potřebují, zejména pak seniorům a zdravotně postiženým.

Akce je pravidelně pořádána Odborem sociálních služeb MMP společně s Kanceláří primátora města Plzně. Jednou za rok slavnostní formou Plzeň děkuje svým dobrovolníkům za jejich nezištnou obětavost při pomoci potřebným.

Důležitým nástrojem pro komunikaci s uživateli, poskytovateli sociálních služeb a veřejností jsou webové stránky pod názvem „Sociální služby města Plzně“

(<http://socialnisluzby.plzen.eu>; www.plzen.eu/socialnisluzby), které vytvořil a administruje Odbor sociálních služeb MMP.

Nejvíce navštěvovanou sekcí jsou Služby pro seniory, což koresponduje s demografickým vývojem stárnutí populace a zároveň potvrzuje skutečnost (doložitelnou v číslech), že internet je partnerem i dříve narozeným. Průměrná doba, kterou na stránkách návštěvník stráví je cca 3 minuty. Tato skutečnost svědčí o velmi dobré struktuře a přehlednosti stránek.

Duševní zdraví a kvalita sociálních vztahů zvyšuje pevnost celkového zdraví, odolnost a adaptabilitu člověka. Deprese zvyšuje riziko zneužívání alkoholu a drog, riziko sebezanedbávání, ztěžuje zvládání změn ve stáří a je rizikovým faktorem sociálního vyloučení. Změny ve stáří, například penzionování či ztráta blízkých, vyžadují věnovat zvýšenou pozornost starším lidem ohroženým izolací. Zvláštní pozornost je nezbytné věnovat problematice deprese a demence, zejména Alzheimerově chorobě. Zlepšení a podpora duševního zdraví je zásadní pro zvýšení kvality života ve stáří. Události v předchozích fázích života, zejména v období dětství, mají významný vliv na kvalitu duševního zdraví ve stáří. Ke zlepšení duševního zdraví je proto nezbytné využít celoživotní a preventivní přístup.

V Plzni byl vybudován „Týdenní stacionář a domov pro seniory se zvláštním režimem“. Zařízení vzniklo po rekonstrukci bývalé hygienické stanice v Hradištské 30 a je provozováno Městskou Charitou Plzeň a je určeno občanům se sníženou soběstačností, kteří potřebují pomoc druhé osoby. Jedná se zejména o osoby postižené Parkinsonovou chorobou a Alzheimerovou či jinou demencí. Provoz tohoto domova je stejně jako u dalších zařízení tohoto typu významně dotován z rozpočtu města Plzně prostřednictvím Odboru sociálních služeb MMP.

Denní stacionář Domovinka Mgr. Bohumily Hajšmanové, který zahájil provoz 1. dubna 2011, je určen seniorům, kteří potřebují pro svůj vysoký věk, dezorientaci nebo kvůli zdravotnímu či psychickému stavu pomoc s obsluhou. Z kapacitních důvodů poskytuje služby především těm, kteří rozumí jednoduché verbální komunikaci, mají zájem o sociální kontakt a aktivní využití času.

Týdenní stacionář poskytuje péči o klienta v rozsahu 24 hodin denně po přechodnou dobu. Jedná se o případy, kdy pečující osoba například odjíždí do lázní nebo na dovolenou. Dlouhodobá péče o osobu s postižením vede časem k naprostému fyzickému a psychickému vyčerpání pečující osoby, proto je pro ni důležitý odpočinek a jiné aktivity, které patří k plnohodnotnému životu.

Významným zdrojem aktivního života jsou vzdělávací, zájmové a volnočasové aktivity. Vzdělávání zvyšuje adaptabilitu a přispívá ke zvládnutí sociálních a společenských změn, včetně zavádění moderních komunikačních a informačních technologií. Vzdělávání nabízí možnost orientace na nové perspektivy a hodnoty, stimuluje občanské aktivity, má pozitivní vliv na zdraví a zabraňuje sociálnímu vyloučení.

OS Totem – RDC v Plzni nabízí seniorům od dubna 2009 ojedinělý projekt - Akademii třetího věku. Jedná se o systém celoživotního vzdělávání a rozvoje dovedností v různorodých oblastech lidského života (historie a místopis, zdravý

životní styl, právní poradna, tanec, divadlo a další) Absolvování seminářů, dílen, praktických aktivit, výletů a seminářů je založeno na principu dobrovolnosti, radostného prožitku a vzájemného obohacování. Tímto projektem o. s. TOTEM - RDC přispívá k eliminaci společenské izolace seniorů a nabízenými aktivitami předchází úbytku duševních schopností v okamžiku odchodu z produktivního věku. Fakulta zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni uspořádala v červnu 2012 společně s Odborem sociálních služeb MMP sportovně-vzdělávací akci pro dříve narozené s názvem „Aktivní senior“. Tradice projektu Aktivní senior sahá do roku 2010, kdy na něj Fakulta zdravotnických studií získala finanční prostředky z rozvojových projektů ZČU. V letech 2010 a 2011 se tak uskutečnilo pět běhů této sportovně-vzdělávací akce, na které se přihlásilo více než 200 seniorů. I letos přivítají organizátoři účastníky v rekreačním středisku Žinkovy, kde je během dvoudenního programu čeká rozvíjení těla i ducha prostřednictvím nejrůznějších typů cvičení a odborných přednášek. Vyzkoušejí si cvičení s overballem nebo nácvik nordic walking, seznámí se s psychohygienou seniora či se základy finanční gramotnosti a budou i příjemně relaxovat při večerním programu arteterapie. Série cvičení a přednášek se zdravotnickou a sociální tematikou má jeden cíl - podporu zdravého stárnutí ve všech jeho složkách, které jsou schopni senioři sami ovlivnit. Projektem „Aktivní senior“ zahajuje OSS MMP spolupráci s Fakultou zdravotnických studií a Ústavem celoživotního vzdělávání ZČU, která vhodnou formou doplňuje aktivity a obohátí projektové záměry obou zúčastněných stran. Celoměstskou soutěž „Příkladná spolupráce MŠ a ZŠ se seniory“ vyhlásilo loni už počtvrté Statutární město Plzeň v souvislosti s požadavkem, který iniciovala pracovní skupina „Senioři“ v rámci projektu Komunitní plánování sociálních služeb v Plzni. Tradicí se tak v našem městě stává oceňovat každoročně nejlepší projekty plzeňských základních a mateřských škol a aktivity vedoucí ke zlepšení mnohdy neradostných mezigeneračních vazeb a nápravě vztahu mezi mladou a stárnoucí generací. Hodnotí se originalita pojetí, počet oslovených seniorů, kategorie oslovených seniorů, počet a způsob zapojení dětí, oboustranný přínos, dlouhodobá udržitelnost. Městu se tím dostávají do rukou originální doklady toho, jak nenásilně vést děti ke slušnosti, ohleduplnosti a úctě; množství příkladů oboustranně obohacující spolupráce postavené na pěstování funkčních mezigeneračních vztahů i mimo rodinu. Jsou potvrzením, že plzeňské školy leckdy dorovnávají nad rámec svých povinností to, v čem rodinná výchova pochybila nebo dlouhodobě selhává. Kultura a kulturní aktivity nabízejí hodnotné využití volného času a jsou zdrojem naplnění a sociálních kontaktů. Kulturní aktivity přispívají k prevenci sociálního vyloučení a izolace. Více volného času ve stáří je možno využít pro kulturní život. Kulturní aktivity jsou příležitostí pro posílení mezigeneračních kontaktů a sounáležitosti. Je třeba věnovat pozornost kulturním a duchovním potřebám starší generace a zejména osamělých a sociálním vyloučením ohrožených starších lidí. Uvedenými aktivitami se zabývá ve městě Plzni vedle Odboru sociálních služeb MMP i o. s. TOTEM – RDC a Centrum pro zdravotně postižené Plzeňského kraje.

Internet se postupně stává klíčovým zdrojem informací, včetně informací o řešení nejrůznějších životních situací, a klíčovým prostředkem komunikace. Technologický rozvoj a změny v prostředí probíhají rychle a jsou důležitou součástí našeho každodenního života. V kontextu přibývajících počtu starších osob, rychlého rozvoje informačních a komunikačních technologií a „internetizace“ společnosti je důležité zajistit rovný přístup k novým informačním a komunikačním technologiím a jejich využívání a podpořit rozvoj takových informačních a komunikačních technologií, které vyhovují potřebám osob s různými zdravotními a jinými omezeními.

Starší lidé představují specifickou skupinu spotřebitelů. Někteří senioři si mohou idealizovaně spojovat zabezpečenost ve stáří s životem v residenčním zařízení. Neinformovaná a nekompetentní rozhodnutí při spotřebě služeb a produktů v oblasti bydlení, zdraví a dalších mohou mít dlouhodobé důsledky a mít negativní vliv na bezpečnost a nezávislost starších osob a na respektování jejich práv.

V dubnu 2010 vydal OSS MMP nový informační materiál pro seniory - útlá brožurka je pomocníkem především starším občanům města Plzně, kteří se obtížně orientují ve spletné síti informací sociálního charakteru. *Průvodce světem sociálních služeb pro seniory (a nejen pro ně) ve městě Plzni* je materiálem, který by se měl seniorům stát první pomocí v bludišti sociálních služeb. Jde o přehledný návodník, který obsahuje jednak informace o službách, které senioři uvítají, ať již se týkají pobytových, pečovatelských nebo úklidových služeb, ale i kontakty na konkrétní pracovníky městských obvodů, kteří se zabývají vyřizováním žádostí o příspěvek na péči. Nechybí ani nabídka stravování v plzeňských školních jídelnách nebo rozvozu obědů z restauračních zařízení za přijatelné ceny.

Všem, kteří hledají službu, radu nebo třeba dlouhodobou péči (ale nejen jim), přichází na pomoc nový *Katalog sociálních služeb v Plzni*, jehož aktualizovanou verzi vydal v počtu 20 000 kusů v červenci 2011 Odbor sociálních služeb MMP.

Jde již o třetí katalog organizací, které na území města Plzně poskytují a nabízejí své služby sociálního charakteru a které město Plzeň ve většině štědře podporuje. Za dobu pěti let se tato městem vydávaná a pravidelně aktualizovaná publikace stala nepostradatelným pomocníkem nejedné instituci pracující s lidmi, ale především Plzeňanům, kteří odpovídající sociální službu pro sebe či své blízké právě hledají.

Po dohodě se Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, o.s. nechal Odbor sociálních služeb MMP vytisknout materiály pro jednání s osobami se ztíženou komunikací „*I my jsme občané*“ – seniory, ZP, cizince. Distribuováno v rámci celého úřadu, městské policie i spolupracujících a neziskových organizací.

V prosinci roku 2011 vydal Odbor sociálních služeb MMP unikátního průvodce s názvem „*Kudy, kam a jak v Plzni o berlích a na vozíku 2011*“. Informační publikace je určena především osobám se sníženou pohyblivostí, seniorům a osobám upoutaných na invalidní vozík. Obsah informací je zaměřen především na dopravu, vzdělávání, zdravotnictví, poradenské, správní a informační instituce, kulturní a sportovní zařízení, restaurace a zábavní podniky, které mají možnost lidé se sníženou mobilitou v Plzni navštívit. Náklad 10 000 ks byl hrazen z rozpočtu

města a všem zájemcům byl k dispozici zdarma. Autorem uvedeného detailně zpracovaného a žádaného materiálu je PhDr. Miroslav Valina.

Podporovat zapojení starších osob do kulturních aktivit a projekty, které umožňují prezentaci těchto aktivit. Podporovat dostupnost kulturních událostí, památek a dalších kulturních a duchovních hodnot starším osobám ohroženým izolací a sociálním vyloučením.

Nezměrná aktivita, nadšení seniorů, neutuchající elán, společně strávený čas a příležitost pro seberealizaci. O tom je každoročně festival „Senioři baví (nejen) seniory“, který je jasným dokladem, že pokročilejší věk není na překážku chuti se bavit a pobavit svým uměním ostatní. Celý program festivalu – jehož iniciátorem a organizátorem je Odbor sociálních služeb (v roce 2012 proběhl již třetí ročník) - je výhradně v režii samotných seniorů. Na stovku účinkujících v rolích zpěváků, vypravěčů, tanečníků, recitátorů nebo zdatných hudebníků předvádí jednou za rok v květnu plzeňské veřejnosti své umění. Festival vitality a obdivuhodného elánu dříve narozených „Senioři opět baví seniory...a nejen je“ je dokladem, že v aktivních seniorech má Plzeň obrovský potenciál, který se snažíme zúročit a podporovat.

Odbor sociálních služeb Magistrátu města Plzně připravil pro dříve narozené cyklus tematických tanečních večerů v duchu roku 2012 – Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Večery byly určeny pro seniory a zdravotně postižené jako sociálněkulturní aktivita s cílem podpořit aktivní způsob života osob vyššího věku. Taneční podvečery se konaly 1x do měsíce v malém sále Měšťanské besedy, vždy od 18,00 do 21,00 hod.

První taneční večer v režii OSS MMP se konal 2. března 2012 a byl zaměřený na Mezinárodní den žen s podtitulem „Dámská volenka aneb Smím prosit?“, dále 6. dubna 2012 byl večer věnovaný Světovému dnu zdraví „Lékař praví - tužme zdraví!“ a 4. května 2012 nesl podtitul „Byl večer krásný májový...“ (každý měsíc jiný titul). O taneční večery je ze strany seniorů maximální zájem.

V souladu s prioritami města Plzně v oblasti zkvalitňování sociálních služeb zahájila 5. 5. 2010 dopravní firma *Mezado Jan Pešek* ve spolupráci s Odborem sociálních služeb Magistrátu města Plzně provoz asistované přepravy imobilních osob na objednávku – službu „Od dveří ke dveřím“. Plzeň tak zajistila zdravotně postiženým občanům dotovanou dopravu k lékaři, na úřad, za sportem, na kulturní akce, za zábavou, turistikou, zkrátka pro běžný život. A co je podstatné - výraz *od dveří ke dveřím* znamená, že řidič kromě samotné přepravy zároveň pomáhá klientovi při přesunech z místa bydliště do auta, při nastupování a také při vystupování z auta a při přesunu na místo určení. Dopraví klienta skutečně od dveří jeho bytu ke dveřím ordinace, úřadu, divadelního sálu apod. Stejným způsobem ho potom dopravuje zpět – opět až ke dveřím jeho bytu. Otevírá se tak možnost cestovat i lidem, kterým to zdravotní stav dosud nedovoloval.

Cenu pro držitele průkazů TP, ZTP a ZTP/P s trvalým pobytem na území města Plzně dotuje plzeňský magistrát – což představuje, včetně DPH, 11,20 Kč za ujetý kilometr. Nedotovaná cena pro všechny výše neuvedené je 16,- Kč/km. Je ale třeba zdůraznit, že jde o cenu za automobil, nikoli o cenu pro jednotlivé cestující. Pokud

tedy v mikrobuse pojezdou pasažéři dva, zaplatí každý z nich za ujetý kilometr 5,60 Kč, pokud pojezdou čtyři, cena za kilometr se pro každého z nich sníží na 2,80 Kč. Kromě toho existuje možnost smluvních cen pro celodenní, nebo i vícedenní pronájem vozu, včetně řidiče. Informaci o těchto cenách i další podrobnosti lze získat na dispečinku PTP (přeprava tělesně postižených), který funguje od pondělí do pátku od 7 do 20 hodin na telefonním čísle 603 466 123, popř. na e-mailové adrese ptp@mezado.cz. Vlastní přeprava po objednávce – v případě volné kapacity vozu – může být realizována kterýkoli den a kteroukoli denní či noční hodinu v týdnu.

Podporou vzdělávání seniorů se zabývá ve městě Plzni o. s. TOTEM – RDC, Centrum pro zdravotně postižené Plzeňského kraje a Ústav celoživotního vzdělávání ZČU – Univerzita 3. věku.

Zvláštní význam má zvyšování povědomí a zájmu veřejnosti a médií o priority, problémy a otázky formulované v tomto Programu. Potřebujeme veřejnou a odbornou diskusi o tématech a problémech formulovaných v Programu, která povede ke konsensu v názorech na jejich optimální a efektivní řešení.

Každoročně v měsíci květnu se koná jednání pracovní skupiny Komunitního plánu v oblasti péče o seniory. Pracovní skupiny se účastní na základě výzvy i široká veřejnost města.

Odbor sociálních služeb MMP má svoje pravidelné „okénko“ ve zpravodaji „Radniční listy“, který vydává město Plzeň. V něm se dostávají k občanům informace z oblasti sociálních služeb, o novinkách a akcích, které Odbor sociálních služeb připravuje a pořádá pro širokou veřejnost.

Díky úzké spolupráci „odboru“ s kluby seniorů a svazy často vznikají nové nápady a podněty, jak klubovou činnost zpestřit a zlepšit.

Již několikátým rokem OSS MMP ve spolupráci s Kanceláří primátora a radních města Plzně organizují v předvánočním čase tzv. „spanilou jízdu“. V rámci této akce navštěvují zástupci města společně s pracovníky OSS MMP zařízení sociálních služeb, kde mohou jejich obyvatelé konzultovat s představiteli města svoje názory, náměty a problémy k řešení.

Systematický PR a kampaň pod názvem: „*Zajímá nás Vaše (ne)spokojenost*“ podporuje filozofii „open office“, tedy úřadu přístupného veřejnosti i mimo úřední hodiny (podstatou je přiblížení úřadu široké veřejnosti, dostat potřebné informace mezi lidi, aniž bychom je nutili navštěvovat „kamenný úřad“, a to navíc výhradně v úředních hodinách). Zohledňován je fakt, že 1) ne všichni jsme plně mobilní; 2) ne všichni máme možnost dostavit se a schopnost dojednat si, co potřebujeme; 3) život si nevybírá a člověk leckdy potřebuje pomoc, intervenci, radu nebo podporu i mimo úřední dny, úřední hodiny....

OSS iniciuje pravidelná každoroční setkání pracovních skupin, zformovaných už v rámci projektu Komunitní plánování sociálních služeb, při nichž účastníci vznášejí své připomínky a postřehy k problematice a budoucnosti osob se zdravotním postižením, osob ohrožených sociálním vyloučením, seniorů, cizinců, matek s malými dětmi či k oblasti péče o děti a mladistvé – a to v souvislosti s hodnocením uplynulého období a zároveň přípravou Realizačního plánu pro nadcházející období.

Snahou a záměrem Města je za spoluúčasti široké veřejnosti realizovat takové kroky, opatření a aktivity, které povedou ke zlepšení a zkvalitnění stávající sítě sociálních služeb ve městě. Jde o formu otevřeného hodnocení práce OSS ze strany veřejnosti. Pohled veřejnosti, ať již stávajících nebo potenciálních uživatelů služeb, je hnacím motorem veškerých sociálních opatření, které je na úrovni samosprávy nutno v nejbližší době realizovat.

Plzeň prostřednictvím OSS MMP má jako jedno z mála měst své zastoupení v pracovních skupinách MPSV, které vytváří nový *Národní program přípravy na stárnutí na období let 2013 – 2017*.

Od září 2009 Odbor sociálních služeb MMP zajišťuje praxe studentů sociální práce, zejména z Vyšší odborné školy zdravotnické, managementu a veřejnosprávních studií, s.r.o., ZČU Plzeň.

Během uplynulého roku absolvovali praxi na OSS MMP i studenti z vysokých škol, nejen plzeňských. Podle evaluací studentů jsou praxe a systém jejich vedení velmi dobře hodnoceny.

Středočeský kraj

Středočeský kraj plní povinnosti, které mu ukládá zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tyto povinnosti se týkají plánování rozvoje sociálních služeb [§ 3 písm. h), § 95 a § 101] výše zmíněného zákona. V rámci tohoto procesu, který Středočeský kraj započal již v roce 2005, bylo sestaveno 8 pracovních skupin, z nichž se jedna zabývá oblastí seniorů a jejich potřeb. Nyní je stále v platnosti Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012-2013, který schválilo Zastupitelstvo kraje Usnesením č. 21-19/2011ZK, dne 11. 11. 2011. V současné době připravuje Odbor sociálních věcí projekt ve výzvě OP LZZ, týkající se plánování sociálních služeb: projekt je již schválený Radou Středočeského kraje a je podaný na MPSV – „Podpora procesů směřujících k poskytování sociálních služeb a sociální práce s důrazem na jednotnou strategii ve Středočeském kraji“ (realizace září 2013 - červen 2015).

Při zpracovávání Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na léta 2010-2011 a také aktuálního Střednědobého plánu na období 2012-2013 se pracovní skupina zaměřená na rozvoj sociálních služeb pro seniory shodla na tom, že je nutné podporovat stávající sociální služby pro tuto cílovou skupinu s tím, že by se měl Středočeský kraj dále zaměřit na rozšiřování již vytvořené sítě sociálních služeb na svém území. Důraz by měl být kladen na podporu terénních a ambulantních služeb zejména u péče poskytované v domácím prostředí a na rozvoj specializovaných služeb pro seniory (zejména péče o osoby s demencemi a dalšími degenerativními onemocněními). Při stanovování jednotlivých cílů a opatření Střednědobého plánu vycházela pracovní skupina z potřeb samotných seniorů s ohledem na demografický vývoj na území kraje a čerpala i ze strategických koncepčních dokumentů jako Národní program přípravy na stárnutí.

Z Analýzy sociálních služeb pro seniory ve Středočeském kraji realizované v roce 2009 vyplývá, že pokud by např. pečovatelská služba byla dostupná rovněž

o víkendech či nabízela také 24 hodinovou péči a pestrou nabídku úkonů, řada osob by nebyla nucena podávat s předstihem jako pojistku žádost do domova pro seniory. Z Analýzy dále vyplývá, že pobytové sociální služby využívají zejména osoby nad 80 let a především ženy. Proto je třeba se zaměřit na tuto cílovou skupinu a vytvořit strategii informování těchto osob a jejich rodinných příslušníků o poskytovaných pobytových službách, včetně odborného proškolení personálu. V rámci Analýzy rovněž byla zjištěna skutečnost, že chybí v domovech pro seniory možnost bydlení manželských párů na společném pokoji. Kapacita pobytových sociálních služeb neodpovídá téměř ve všech regionech kraje vysoké poptávce, a proto Středočeský kraj realizuje kroky vedoucí k nárůstu kapacit zejména příspěvkových organizací kraje.

Řada příspěvkových organizací Středočeského kraje již nabízí pečovatelskou službu, která je seniory jednoznačně preferována, dále pak odlehčovací služby či denní stacionář. Nabídka by se měla dále rozšiřovat tak, aby byla zajištěna např. dostupnost pečovatelské služby také v menších obcích. Z poznatků vzešlých z Analýzy vyplývá, že je vhodné zaměřit pozornost na rozšíření stávajících domovů pro seniory a budovat tam, kde je to možné oddělení specializovaná a přizpůsobená uživatelům s demencemi (poskytované služby se tak rozšiřují o další registrovanou sociální službu – domov se zvláštním režimem).

Středočeský kraj dále oblast sociálních služeb podporuje formou příspěvku zřizovatele pro příspěvkové organizace a formou dotačního řízení pro poskytovatele sociálních služeb v rámci Humanitárního fondu Středočeského kraje (HF). V roce 2008 bylo z HF pro tuto oblast z rozpočtu kraje vyčleněno 29,7 mil. Kč, v roce 2009 33,7 mil. Kč, v roce 2010 39,3 mil. Kč, v roce 2011 42,5 mil. Kč a v roce 2012 43,6 mil. Kč. Na základě výstupů z Analýzy sociálních služeb pro seniory ve Středočeském kraji provedené v roce 2009 a v souladu s Programovým prohlášením Rady Středočeského kraje pro období 2008 -2012 vyčlenila Rada Středočeského kraje (SK) cca 369 milionů korun pro rok 2010 na výstavbu nových domovů pro seniory.

V roce 2011 byl dokončen domov pro seniory TGM v Berouně a přístavba domova pro seniory ve Zdicích. V Novém Strašecí bude přístavěna budova domova se zvláštním režimem pro osoby s Alzheimerovou chorobou. O výstavbě denních stacionářů pro seniory a rozšíření pečovatelské služby se nejen v daném období 2008 – 2012 uvažuje v několika dalších okresech Středočeského kraje. Průběžně dochází také ke vzniku nových odlehčovacích služeb určených pro seniory. Z oblastí sociální péče jsou aktuálně nejdůležitějšími projekty dostavba domova pro seniory v Uhlířských Janovicích a rekonstrukce domova pro seniory v Rakovníku. Cílem Středočeského kraje je v budoucnu také stavba nového domova pro seniory v Lysé nad Labem, která bude splňovat požadavky kladené standardy kvality sociálních služeb.

Jak z výše uvedeného vyplývá, je snahou Středočeského kraje realizovat opatření vycházející z Národního programu přípravy na stárnutí spolu s naplňováním aktivit vyjádřených ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji

na období 2012-2013 a tím podporovat zlepšování kvality života seniorů ve svém regionu.

Hlavní město Praha

Již historicky je řešení problematiky osob staršího věku a zejména zajišťování sociálních služeb doménou městských částí v Praze. Výjimku tvoří pouze pobytové sociální služby (zejména domovy pro seniory), jejich (velkokapacitní) výstavba byla v minulém období soustředěna do okrajových sídlištních oblastí.

V začátku 3. tisíciletí jde hl. m. Praha cestou demografického vývoje velkých evropských městských aglomerací, avšak vědomí obyvatel Prahy není na tento vývoj připraveno.

Aktivní odpověď k řešení situace je partnerství hl. m. Prahy při realizaci projektů financovaných s podporou ESF.

Rada HMP usnesením č. 1271 ze dne 8. 9. 2009 souhlasila s účastí hl. města Prahy jako partnera v projektu Management změn: Dopady demografického stárnutí města – aktivní politiky stárnutí, rovnosti žen a mužů a zaměstnanosti (Active A. G. E). Účast hl. města Prahy v projektu schválilo následně usnesením č. 29/75 ze dne 17. 9. 2009 i Zastupitelstvo hl. města Prahy.

Do projektu, který byl realizován v období leden 2009 – červen 2011 bylo zapojeno 9 měst z členských států EU (Praha, Maribor, Edinburgh, Soluň, Dobrich, Sevilla, Starograd Gdanski a Wolverhampton). Projekt se zabýval výměnou zkušeností v oblasti demografického stárnutí a přípravou politik a akčních plánů, které napomohou zmírnit negativní dopady aktuálních demografických změn ve významných evropských městech.

Projekt byl zaměřen na tři hlavní témata:

1. Věk a ekonomika – zapojení osob ve věku 45+ na trh práce
2. Věk a péče – zdravotní problémy související se stárnutím populace
3. Věk a bezpečí – sociální začleňování a přístup k sociálním službám

Dne 11. 5. 2010 Rada hl. města Prahy schválila Memorandum o spolupráci mezi hl. m. Prahou a občanským sdružením Život 90 při přípravě a organizaci XI. Světové konference International Federation on Ageing „Ageig connects“

Aktivní účast na přípravě a průběhu jednání XI. globální konference IFA (Mezinárodní federace pro stárnutí) byla pro hl. město Prahu z mnoha pohledů přínosem. Hlavním tématem konference, která se v Praze uskutečnila ve dnech 28. 5. – 1. 6. 2012 bylo „Stáří spojuje“.

„Aktivní stárnutí jako odpověď na nadcházející sociální krizi v Evropě a v České republice“, který realizovala Evropská rozvojová agentura, je dalším projektem, do jehož realizace hlavní město Praha vstoupilo jako partner (smlouvu o uzavření partnerství schválila Rada hl. města Prahy dne 8. 3. 2011, usnesením č. 257).

Hlavním cílem je vytvoření, administrace a udržení tématické sítě s mezinárodními partnery projektu, předání know-how a praktik v oblasti přístupu k osobám starším 50

let, jejich udržení na trhu práce, dále pak výměna informací o nástrojích využívaných partnery v oblasti sociální péče o osoby v předdůchodovém věku a seniory obecně.

Potřebnost projektu určuje několik důležitých faktorů:

- aktuálnost otázky, kterou se projekt zabývá,
- její pozice v současném politickém a socioekonomickém diskurzu v České republice a v EU
- celospolečensky vzato je odborná i laická debata na téma aktivního stárnutí nedostatečná, v médiích se jí nevěnuje dostatečná pozornost,
- mezi oběti nezaměstnanosti patří zejména lidé nad 50 let věku.

Od roku 2003 se hl. město Praha aktivně podílí na zpracování a plnění Národního programu přípravy na stárnutí. Tyto programy stanovují cíle a opatření v oblasti sociálních služeb, zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a dalších. Např. podporu rozšiřování a dostupnosti nabídky vzdělávání pro seniory. Podporu mezigenerační formy vzdělání. Podporu vzniku internetových pointů ve školách přístupných veřejnosti.

Mezi další strategické materiály patří Strategický plán hl. města Prahy, dlouhodobý koncepční dokument, který stanovuje cíle, priority a cesty při řešení klíčových otázek rozvoje města, který byl schválen usnesením Zastupitelstva hl. města Prahy č. 19/03 ze dne 25. 5. 2000. Každoročně je zpracovávána a předkládána k projednání Zastupitelstvem hl. m. Prahy monitorovací zpráva o naplňování strategické koncepce hl. města Prahy. Nedílnou součástí strategických dokumentů je i zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy.

Od roku 2013 jsou do plánu zahrnuty tvorby koncepcí služeb pro jednotlivé cílové skupiny obyvatel, včetně podpory transformačních a deinstitucionalizačních prvků vzhledem ve stávající síti sociálních služeb. Strategie podpory poskytování sociálních služeb v maximální možné míře MUSÍ podporovat život člověka v jeho přirozeném prostředí, tj. v domácnosti.

Stárnutí pražské populace je vzhledem k šíři svého dosahu problémem komplexním, který ovlivňuje řadu oblastí společenského života (sociální, zdravotní, ekonomickou, právní, kulturní, rodinnou, komunální, regionální, státní atd.). Jeho důsledky si nutně vyžadují konkrétní změny v politice státu vůči seniorům, zejména v otázkách důchodového systému, daňového zatížení, sociálních a zdravotních služeb. Nezbytně nutné je také přehodnotit přístup společnosti, komunit, rodin i jednotlivců vůči seniorům.

Stárnutí populace představuje multidimenzionální problém, který není možné vyřešit bez aktivní spolupráce všech zainteresovaných.

Mezi hlavní úkoly patří:

- 1) Vytvořit společnost pro všechny věkové kategorie,
- 2) Zajistit plnou integraci a účast starších lidí ve společnosti – zamezit segregaci na základě věku,
- 3) Podporovat integraci starších lidí v komunitě - Posilovat mezigenerační vztahy,
- 4) Podpora trhu práce v regionu – zlepšit zaměstnatelnost starších pracovníků,

- 5) Podpora celoživotního učení
- 6) Usilovat o zajištění kvality života v každém věku a zachovat nezávislý život ve zdraví a pohodě,
- 7) Zajistit rovný přístup ke zdravotním a sociálním službám,
- 8) Prosazovat generový přístup ve stárnoucí společnosti,
- 9) Podpora rodin poskytující péči starším lidem

Praha se obtížně vyrovnává s narůstající neproduktivní složkou obyvatelstva a obtížně řeší vznikající a narůstající mezigenerační konflikty, neboť starost a péče o staré občany a osoby zdravotně postižené se nestala součástí stupnice hodnot a není ve většině případů tak lukrativní, aby vyvolala komerční zájem pomáhat.

O to méně lze do budoucna přeceňovat roli dobrovolníků. Západní Evropa již cítí jejich odliv, související především se snižováním zájmu o neplacenou práci. Výjimku tvoří dobrovolníci ze zvláště silně motivovaných skupin (např. etnických, náboženských nebo spojených s vážným onemocněním svých blízkých).

Je rovněž obtížné spoléhat na soustavnou pomoc starým občanům z jejich rodin, neboť sociálně ekonomická i bytová situace pražských rodin, změna životního stylu i posun hodnot, jsou spíše překážkou trvalé nebo alespoň dlouhodobé pomoci jejich starým rodinným příslušníkům.

Demografický a společenský vývoj směřuje ke zvyšování počtu osaměle žijících lidí. Pokud dojde ke snížení jejich soběstačnosti, budou převážnou měrou odkázáni na zdravotně sociální služby.

Ve světle těchto závěrů ustoupí aktivní role primárních rodin, kterou zákon o sociálních službách v rámci principu subsidiarity staví na první místo, komplexní domácí péči, zabezpečované vedle obce též pestrou paletou NNO v širokém spektru specializací a aktivit, za podpory návazných služeb (pobytových).

Rozvoj terénních zdravotně sociálních služeb je podmíněn ochotou zaplatit za péči a služby pro svého blízkého.

Reálný vývoj (nejen) v Praze směřuje k renesanci institucionální péče, ovšem na vyšší úrovni, formou zdravotně sociálních služeb komunitního typu a k jejich účelnému obohacení o nové, dosud netradiční formy. Zde je otevřen prostor pro poskytovatele služeb z řad NNO, ale také pro stávající zařízení zřizované HMP. Je nezbytné zvládnout tuto transformaci na moderní metody poskytování zdravotně sociálních služeb zdravotně handicapovaným a starým lidem. Sociální služby pro seniory jsou svým charakterem převážně poskytovány dlouhodobě a jejich hlavním cílem je zajistit podporu při sebeobsluze a péči o svoji osobu.

Z celkového počtu 201 registrovaných sociálních služeb, které sídlí na území hl. m. Prahy a jsou zaměřeny na cílovou skupinu seniorů, jsou nejčastějšími:

- pečovatelská služba (43),
- odlehčovací služby (29),
- odborné sociální poradenství (28)
- domovy pro seniory (26),
- tísňová péče (6),
- denní stacionáře (14).

V zařízení pobytových služeb, tj. domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem pro osoby s demencí, zařízení pro přechodný pobyt (odlehčovací služby) a sociálních službách ve zdravotnických zařízeních je na území hl. m. Prahy 3 113 míst. Pokud přičteme místa v zařízeních, která má hl. m. Praha k dispozici mimo své území nebo která jsou v jiném kraji ČR, ale slouží Pražanům, dospějeme k číslu 3 615 míst.

Pro pobytové sociální služby na území hl. m. Prahy platí následující fakta:

- výrazně nižší počet míst v domovech pro seniory
- významně se liší lůžková kapacita mezi jednotlivými městskými částmi,
- nejčastější právní formou jsou příspěvkové organizace MHMP a MČ,
- 40 % kapacity pobytových služeb (1 241 míst) je využíváno klienty, kteří nejsou příjemci příspěvku na péči

Kapacita ambulantních sociálních služeb v HMP :

Druh sociální služby	Počet služeb	Počet klientů
Centra denních služeb	1	2000
Denní stacionáře	14	182
Odborné sociální poradenství	28	6060
Odlehčovací služby	29	4
Pečovatelská služba	43	4 565
SAS pro seniory	17	3 070
Sociální rehabilitace	5	355

Kapacita terénních sociálních služeb v HMP

Druh sociální služby	Počet služeb	Počet klientů
Odborné sociální poradenství	28	96
Odlehčovací služby	29	148
Osobní asistence	14	1 715
Pečovatelská služba	43	13 633
SAS pro seniory	17	422
Sociální rehabilitace	5	98
Telefonická krizová pomoc	3	150
Terénní programy	1	50
Tísňová péče	6	3 220

Od roku 2011 je věnována zvýšená pozornost problematice odstraňování bariér ve veřejném prostoru, bránících osobám se zdravotním postižením a seniorům v plnohodnotné účasti na životě společnosti.

Ročně dochází k alokaci cca 3-4 mil. Kč na řešení uvedené problematiky a to v podprogramech

- a) zpřístupnění veřejných prostor,
- b) zpřístupnění veřejně přístupných vnitřních prostor staveb (zejména budov zdravotnických, sociálních, kulturních, sportovních, vzdělávacích a volnočasových zařízení),
- c) zpřístupnění veřejných technických kompenzačních zařízení (výtahů, schodišťových plošin apod.) a veřejných sociálních zařízení.

Program byl zaměřen na poměrně lehce odstranitelné překážky, které znesnadňují či brání přístupnosti veřejných prostor a veřejných staveb.

Nařízením ředitele Magistrátu hl. města Prahy č. 14/2008 ze dne 12. prosince 2008 byla na základě výzvy Radě hl. města Prahy „Za MHD přístupnou“, od občanského sdružení Asistence, pro zajištění činností při řešení oblasti kompletní bezbariérově přístupné městské hromadné dopravy v hl. městě Praze zřízena pracovní skupina Magistrátu Pro Prahu bezbariérovou a otevřenou, která je iniciativním a poradním orgánem ředitele Magistrátu hl. m. Prahy.

Činnost této pracovní skupiny byla zahájena dne 13. ledna 2009. Pracovní skupina, ve které mají zastoupení pracovníci neziskových organizací, Dopravního podniku hl. m. Prahy, Technické správy komunikací a odvětvových odborů Magistrátu hl. m. Prahy, posuzuje a navrhuje řešení metodických, organizačních a technických problémů v komplexním řešení problematiky bezbariérového přístupu na území hl. m. Prahy, a to nejen v městské hromadné dopravě.

Jednou z významných podskupin osob se zdravotním postižením jsou osoby se smyslovým postižením, konkrétněji se sluchovým postižením (které se dotýká řady osob seniorského věku). V rámci strategie HMP v oblasti postupného odstraňování bariér pro osoby se zdravotním postižením přichází Magistrát HMP s novou službou veřejnosti, která spočívá v tzv. online tlumočení pro osoby se sluchovým postižením, kteří v prostorách úřadu vyřizují agendu spojenou s chodem instituce (doklady, informace, stížnosti, správní podněty apod.). Tato služba bude vhodným doplňkem otevřenosti a vstřícného přístupu Magistrátu HMP k široké veřejnosti v oblasti odstraňování bariér. Realizace projektu je plánována v průběhu roku 2013.

Od února 2012 mají senioři možnost využívat bezplatné služby *Centra zdravotní prevence v budově Magistrátu hl. města Prahy*, konzultovat své zdravotní problémy a projít základním zdravotním vyšetřením.

Od roku 2009 je v rámci grantů HMP podporována realizace projektu Zdravé stárnutí, pro rok 2012 ve výši 755 tis. Kč. Zaměření projektu je na trénink paměti, tělesné cvičení, tanečních pohybových aktivit a vycházek pro seniory.

Významná je podpora rekondičních pobytů pro seniory, kteří prošli onkologickou péčí. Pro rok 2012 bylo poskytnuto 702 tis. Kč.

K podpoře zajištění zdravotní péče v pobytových zařízeních (jejich zřizovateli jsou zejména NNO, např. Sue Ryder, Charita, Židovská obec apod.) bylo pro rok 2012 poskytnuto 1 285 tis. Kč.

Komunitní ošetrovatelská péče, zejména péče domácí (home care) a pravidelná rehabilitační péče je ročně podporována cca 1 mil. Kč (pro rok 2012 částkou 1 505 tis. Kč), následná lůžková péče pak ve výši 1 075 tis. Kč.

Ve výčtu pomoci nelze opomenout *bezpečnost seniorů*.

Senioři patří dlouhodobě mezi nejohroženější skupiny naší společnosti. Jejich mnohdy osamocený způsob života, důvěřivost a především touha po sociálním kontaktu, z nich dělá snadný cíl a přitahuje k nim pozornost různých osob.

Např. v roce 2011 bylo na území hl. m. Prahy registrováno 74 122 tr. činů, ve stejném období bylo na území Prahy registrováno 247 případů majetkové kriminality spáchané na seniorech.

Na základě zvýšeného nápadu tr. Činnosti v počátečních měsících r. 2012 byl rozkazem ředitele Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy zřízen tzv. *pracovní týden „SENIOR“*. Zadrženo bylo 19 pachatelů a objasnit se podařilo 122 případů tr. činnosti. Nedílnou součástí působení týmu je jeho preventivní činnost. Od začátku roku 2012 bylo realizováno 31 přednášek pro seniory, 5 preventivních akcí pro seniory a 56 preventivních akcí pro celou veřejnost.

Častým společníkem v domácnosti seniorů je rozhlasový přijímač. S cílem oslovit ponejvíce seniorů a dostat mezi ně informace o problematice tr. činnosti, navázali policisté ČP spolupráci s Českým rozhlasem Regina. Výsledkem této spolupráce je společná kampaň s názvem „STOP kriminalitě“, během níž jsou vysílány krátké spoty popisující nejčastější situace, při kterých jsou senioři v ohrožení.

Městská policie Praha v roce 2012 realizovala projekt na téma *Týden se seniory*. Obsahem je týdenní cyklus školení a praktických cvičení z oblasti bezpečného chování, ochrany života a zdraví, prohloubení právního vědomí a zvýšení informovanosti o bezpečném provozu na komunikacích.

Školením projde cca 100 seniorů, na realizaci projektu se podílejí ÚMČ, participují i kluby seniorů.

Dalším realizovaným projektem je „STOP kriminalitě páchané na seniorech a zdravotně postižených občanech“. Účastníci projektu obdrží základní rady a informace k ochraně osob a majetku, osvojí si zásady prevence chování a jednání doma a na ulici.

Další zajímavý projekt s finanční podporou HMP je realizován obč. sdružením Rosa s názvem „Umění říci NE“. Cílem projektu je komplexní preventivní ochrana seniorů před různými formami násilí, kterému mohou být vystaveni doma či v zařízení, ve kterém žijí.

Zcela nově, poprvé byl pro rok 2013 vyhlášen v oblasti školství, sportu a volnočasových aktivit program zaměřený na seniory „Sportovně zdravotní projekty pro seniory“ – uzávěrka pro podání žádosti byla dne 14. 11. 2012.

V oblasti kultury je pořádáno tradičně několik významných celoměstských akcí, jako např. Brána seniorům otevřená, klub FRESH SENIOR a „Porte“. Pravidelné akce nejrůznějšího charakteru pro Pražany seniorského věku, které se konají nejen v historickém objektu Písecké brány, ale i na jiných místech hlavního města. Pro rok 2012 byly akce podpořeny dotací z rozpočtu HMP ve výši 700 tis. Kč.

Průměrná účast seniorů na akci: 60 účastníků.

VI. festival Rock´seniors – Catering Zlatá Praha, s.r.o. je dalším projektem podpořeným z rozpočtu HMP. Projekt probíhá již šestým rokem, hlavní snahou pořadatele je snaha i nadále doplňovat pražské kulturní spektrum o hudební nostalgii jedné posluchačské generace a podporovat tímto projektem aktivní trávení času generace seniorů při rockové hudbě vlastního mládí. Prostřednictvím stále aktivních muzikantů představovat významné hudební styly po II. světové válce, které jsou dodnes inspirativní i pro mladé. Pro tento ročník festivalu bylo připraveno 37 koncertů, především hudebníků narozených ve 40. a 50. letech 20. století.

Hudba spojuje generace – Sdružení Gabriel: Tento projekt, který je realizován od roku 2008, je založen na myšlence spojit hlavní dvě užitečné činnosti: rozvíjet hudební, divadelní a další umělecké schopnosti dětí, mladých lidí i dospělých a připraveným programem potěšit nejčastěji posluchače, kteří se na běžné koncerty dostat nemohou. Zvláštní péče je věnována přípravě programů pro obyvatele pobytových sociálních služeb a zdravotní péče.

EDGE: Původní inscenace v režii Petry Tejnorové – koláž ze života umělců starších 50 let, převážně „vysloužilých“ umělců v oblasti tanečního umění.

Jde o nestandardní divadelní představení, které realizuje velmi mladý inscenační tým v součinnosti se zahraničními umělci. Jedná se o vysoce stylizovaný divadelní tvar k propojování generací. Premiéra představení na Nové scéně ND proběhla dne 19. února 2013.

Ústecký kraj

Ústecký kraj má zájem na zvyšování kvality života seniorů a proto se možnostmi podpory této oblasti zabývá. Ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji je zahrnuta také oblast služeb pro seniory s cílem zajistit nabídku kvalitních a dostupných sociálních služeb pro seniory, zejména ambulantních a terénních, a vytvořit podmínky pro klubové a společenské setkávání seniorů. V současné době se tvoří SPRSS na období 2014 – 2017, jednotlivé pracovní skupiny zpracovávají, kromě jiného, popis aktuálního stavu sociálních služeb a formy pomoci v dané oblasti a lokalitě. Z dosavadních popisů je zřejmé, že kapacita terénních služeb se zvýšila. Ústecký kraj rovněž spolupracuje se krajskou radou seniorů a snaží se vycházet vstříc jejich plánům a požadavkům.

Každoročně jsou vyhlašovány dotační programy Podpora sociálních služeb a aktivit zaměřených na podporu rodiny a podpora vybraných služeb zdravotní péče, v rámci kterých je podporována i oblast týkající se seniorů. V roce 2010 byl vyhlášen dotační program Podpora zkvalitnění péče o seniory v pobytových zařízeních na území Ústeckého kraje, v rámci kterého bylo organizacím poskytnuto 18,753 milionů Kč.

Ústeckým krajem zřizované příspěvkové organizace, které poskytují sociální služby pro seniory, zajišťují aktivizační činnosti při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím, a to mimo jiné i prostřednictvím každoročně pořádaných mezigeneračních her, kulturních soutěží, pásem apod. V kraji se v letech

2008 – 2012 uskutečnilo mnoho aktivit podporujících aktivní stárnutí a mezigenerační solidaritu.

Příklady aktivit, které podpořili nebo kterých se zúčastnili představitelé Ústeckého kraje v roce 2012:

- 25. Sportovní hry seniorů v Litvínově
- Letní setkání seniorů v Mostě (počtrnácté)
- Senioři v akci – oslava Dne Evropy na zámku Červený Hrádek u Jirkova
- Slavnostní setkání seniorů Ústeckého kraje v Severočeském divadle opery a baletu

Dále v rámci dlouhodobého programu Zdravý kraj – Ústecký kraj se v Karlových Varech uskutečnil již 7. Ročník kongresu Gerontologické dny Severozápad. Pořádání této odborné akce je v souladu s evropskou strategií Zdraví 21 a naplňuje evropské trendy a požadavky na sociální a zdravotní orientaci regionů v oblasti péče o seniory. V letošním roce byl utvořen nový poradní orgán hejtmana Ústeckého kraje pro seniory a zdravotně postižené občany. Cílem činnosti orgánu je především zvýšení koordinace, ale zároveň pravidelná setkání, kde budou dotčené orgány v rámci svých kompetencí a možností řešit potřeby seniorů a zdravotně postižených občanů.

Kraj Vysočina

Národnímu programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 byla v Kraji Vysočina věnována patřičná pozornost. Naplňován byl na základě spolupráce jednotlivých odborů Krajského úřadu Kraje Vysočina. Stěžejní byly aktivity v oblasti sociálních věcí, zdravotnictví, dopravě a kultuře.

V oblasti sociálních služeb byla věnována pozornost metodické pomoci příspěvkovým i neziskovým organizacím, které pracují se seniory jako cílovou skupinou. Velký důraz je kladen na individualizaci a kvalitu poskytovaných sociálních služeb v pobytových organizacích, ale i v ambulantních a terénních službách, které kraj finančně podporuje. Zahrnout je třeba i pořádání veřejných aktivit na podporu seniorů a podporu rodinné politiky, která je pojímána coby jedna z plnohodnotných regionálních politik, do níž senioři náleží. Podstatný byl také nábor dobrovolníků z řad studentů, jejich proškolení a uplatňování v sociálních službách. V návaznosti na přeshraniční spolupráci v kraji nabývá na významu problematika aktivního stárnutí.

S aktivitami ze sociální sféry úzce souvisejí aktivity v oblasti školství, kdy byl podporován vznik studijních oborů zaměřených na vzdělávání pracovníků v sociálních službách (např. akreditace bakalářského studijního programu zdravotně-sociální pracovník na Vysoké škole polytechnické Jihlava), ale také rekvalifikační kurzy. V Kraji Vysočina tak došlo nárůstu veřejných služeb, které jsou dostupné široké veřejnosti.

V oblasti zdravotnictví byla nadále zkvalitňována zdravotnická péče a její dostupnost. Dbáno bylo také na rozvoj programů prevence a „zdravé“ stárnutí.

V dopravě byla zohledňována především otázka dopravní obslužnosti, s čímž se pojí rozvoj veřejné osobní dopravy.

Neméně podstatný byl také rozvoj kulturních a volnočasových aktivit, prostřednictvím kterých mohli senioři hodnotně využít volný čas, sdružovat se. S těmito aktivitami se pojí narůstající oblíbenost kurzů Univerzity třetího věku na Vysočině. Senioři jsou v kraji vzděláváni prostřednictvím informačních kampaní pro seniory či naučných publikací. Vydány byly tyto: Bezpečí a jistota pro seniory, Bezpečný region, Čistá Vysočina.

Kraj Vysočina dbá o pozitivní pohled veřejnosti na stáří, stárnutí a starší osoby a usiluje o zlepšení mediální kultury ve vztahu k seniorům. Děje se tak na základě vzdělávacích a aktivizačních programů pro seniory ve sdělovacích prostředcích. Dále Kraj Vysočina podporuje aktivity seniorů z řad veřejnosti i pobytových zařízení sociálních služeb pro seniory prostřednictvím tiskové medializace a zveřejňování informací o aktivitách seniorů.

Podstatným rysem současných snah jsou také plány a jejich postupné naplňování. Kraj Vysočina má ve výhledu vybudování Senior Pointů, které by se staly centrem poradenství, scházení seniorů, smysluplného naplňování jejich volného času a možnosti komunikace. Vzniknout by měl také další ze strategických dokumentů kraje, a to Koncepce (aktivní) seniorské politiky.

Informace o plnění cílů a opatření Programu, které spadají do působnosti kraje, a o průběhu a realizaci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 na Vysočině

26. 1. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Konference u příležitosti slavnostního zahájení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 na Vysočině

V rámci této konference byl představen záměr Kraje Vysočina zapojit seniory a ostatní veřejnost do aktivit Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Osvětleny byly důvody vyhlášení a zajištění Evropského roku v České republice. Podán byl odborný pohled na problematiku aktivního stárnutí a mezigeneračních vztahů. Zmíněny byly příklady dobré praxe v Kraji Vysočina a v Dolním Rakousku.

1. 3. 2012 Praha

Zahajovací konference k Evropskému roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 v ČR

Konference se účastnil radní Kraje Vysočina pro sociální oblast Mgr. et. Bc. Petr Krčál.

5. 3. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Seminář EU A MY „50+“ VE VAŠEM KRAJI

Zastoupení Evropské komise v České republice, ve spolupráci s Krajem Vysočina a informačními středisky Eurocentrum Úřadu vlády ČR a Europe Direct připravili seminář pro občany nad 50 let.

16. 3. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Seminář „Kalendář je když ...“

V rámci Národního týdne trénování paměti uspořádal Kraj Vysočina poznávací seminář pro seniory z příspěvkových organizací Kraje Vysočina a širokou seniorskou veřejnost. Lektorkou byla Jana Vejsadová.

22. 3. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Regionální konference „Aktivní stárnutí - přínos pro všechny generace“

Akce byla pořádána Krajem Vysočina a Europe Direct v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

7. 6. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Den otevřených dveří Kraje Vysočina

V rámci každoročně se opakující akce proběhly ukázky aktivizačních činností uživatelů domovů pro seniory a osob se zdravotním postižením z příspěvkových organizací Kraje Vysočina na úseku sociálních služeb. Stěžejním tématem akce byla mezigenerační solidarita.

18. 6. 2012 Ústav sociální péče Lidmaň, příspěvková organizace

Mezigenerační setkání seniorů, osob se zdravotním postižením a dětí

Setkání proběhlo v prostorách ÚSP Lidmaň. Jeho součástí byly hry, soutěže, vystoupení děti ze speciální školy a umělecké školy v Kamenici nad Lipou.

25. 8. 2012 Šiklův mlýn u Zvole

Mezigenerační setkání rodin ve westernovém městečku

Šiklův mlýn hostil největší setkání rodin v České republice, které se uskutečnilo v rámci projektu Rodinných pasů a Senior pasů. Jednalo se již o sedmý ročník této tradiční akce. Poprvé však byl rozšířen o program pro držitele Senior pasů. Do zábavního areálu tak zavítali nejen rodiče s dětmi, ale také jejich prarodiče. Všichni účastníci se mohli těšit z bohatého programu.

30. 8. 2012 Velké Meziříčí

Most mezi generacemi

Ve vzdělávacím středisku Chaloupky se uskutečnilo setkání seniorů z domovů pro seniory a dětí z dětských domovů zřizovaných Krajem Vysočina. Setkání se zúčastnilo 14 seniorů ze šesti domovů pro seniory a 17 dětí ze tří dětských domovů.

2. 9. 2012 Havlíčkův Brod

Roadshow Bezpečně na Vysočině – dopravně bezpečnostní akce

Havlíčkův Brod se dnes stal dějištěm první z akcí s názvem Bezpečně na Vysočině. Připraven byl program plný soutěží a her pro celou rodinu zaměřený na bezpečnost a prevenci úrazů především v dopravě. Ve stanu Kraje Vysočina se návštěvníci akce mohli zaregistrovat do projektu rodinných pasů a nově i senior pasů.

9. 9. 2012 Třebíč

Roadshow Bezpečně na Vysočině – dopravně bezpečnostní akce

16. 9. 2012 Pelhřimov

Roadshow Bezpečně na Vysočině – dopravně bezpečnostní akce

19. 9. 2012 Jihlava

Srdce na dlani

Kraj Vysočina pořádal již 9. rokem tradiční akci Srdce na dlani, na které se setkávají uživatelé domovů pro seniory, domovů pro osoby se zdravotním postižením a dětí z různých stupňů škol.

23. 9. 2012 Jihlava

Roadshow Bezpečně na Vysočině – dopravně bezpečnostní akce

29. 9. 2012 Žďár nad Sázavou

Roadshow Bezpečně na Vysočině – dopravně bezpečnostní akce

30. 9. 2012 Jihlava

Oslava Dne seniorů

Vyvrcholením informační kampaně bylo uspořádání setkání seniorů v Jihlavě v rámci oslavy Svátku seniorů. Druhý ročník oslav Svátku seniorů, který se uskutečnil 30. září na jihlavském Masarykově náměstí, doprovázela ze strany návštěvníků pouze slova chvály. Akce, která se konala pod záštitou hejtmána Kraje Vysočina Jiřího

Běhounka a primátora Statutárního města Jihlava Jaroslava Vymazala, přilákala více než pět tisíc návštěvníků. Těšit se mohli z bohatého doprovodného programu známých umělců.

6. 10. 2012 Žďár nad Sázavou

Oslava Dne seniorů

Druhé kolo oslav Svátku seniorů na Vysočině se uskutečnilo v sobotu 6. října ve žďárském Domě kultury. Na návštěvníky čekala čtyřhodinová show v podání známých osobností zábavy, místních umělců, začínajících hvězdiček či šikovných studentů. Na podiu se nejen zpívalo, ale také tančilo, či kouzličilo. V programu se počítalo také s módní přehlídkou a divadelním představením.

9. 10. 2012 Velké Meziříčí

Den otevřených dveří a mezigenerační setkání v Domově pro seniory Velké Meziříčí
Kraj Vysočina podpořil akci, kterou spolupředávali Domov pro seniory, Dům dětí a mládeže, Výchovný ústav a Základní umělecká škola ve Velkém Meziříčí.

10. 10. 2012 Ždírec

„Propojení generací“

Šlo o kulturní pořad, na jehož vzniku se podíleli Domov důchodců ve Ždírci a Havlíčkově Brodě, mateřské školy ve Ždírci a Havlíčkově Brodě.

12. 12. 2012 Jihlava, KrÚ Kraje Vysočina

Barevné Vánoce

Jedná se o tradiční a veřejnosti vyhledávanou akci, jejímž organizátorem je Kraj Vysočina. V průběhu této akce je možné zakoupit vánoční dárky. Jde o výrobky uživatelů zařízení sociálních služeb v Kraji Vysočina a studentů škol na Vysočině.

29. 12. 2012 ZOO Jihlava

Mámo, táto, babi, dědo, pojdte s dětmi do zoo! - Rodinný den v ZOO Jihlava

Kraj Vysočina uspořádal Rodinný den v ZOO Jihlava. V rámci připraveného programu proběhly komentované prohlídky a krmení zvířat, soutěže pro děti či kouzelnická show. Celý program byl koncipován v rámci mezigeneračního soužití nejen pro rodiny s dětmi, ale také pro jejich prarodiče.

Další akce pořádané průběžně v roce 2012

Akce příspěvkových organizací Kraje Vysočina

Zahrnuje početné akce pracovníků a uživatelů z příspěvkových organizací Kraje Vysočina v průběhu celého roku a následně v týdnu sociálních služeb (říjen 2012)

Univerzita třetího věku

Krajský úřad Kraje Vysočina ve spolupráci s Vysokou školou polytechnickou Jihlava připravil seniorům z Vysočiny zajímavou možnost jejich vzdělávání a v akademickém roce 2011/2012. V rámci Univerzity třetího věku Vysoké školy polytechnické Jihlava otevřel kurz s názvem „Zdravý životní styl seniorů“. Tento nově vzniklý kurz má jednu unikátní alternativu, protože je primárně určen seniorům z domovů pro seniory a uživatelům domovů pro osoby se zdravotním postižením na Vysočině. Přirozeně je kurz otevřen i široké seniorské veřejnosti ze spádové oblasti Velkého Meziříčí. Vzdělávání probíhalo v nově postaveném Domově pro seniory ve Velkém Meziříčí a od září 2012 pokračovalo dalším cyklem přednášek na oblíbené téma „Zdravý životní styl seniorů II.“ Vzhledem k velkému zájmu o vzdělávání seniorů na Vysočině se Kraj Vysočina rozhodl, že bude v této činnosti pokračovat i v dalších částech kraje, aby měli i další zájemci možnost vzdělávání v rámci Univerzity třetího věku. V průběhu jarních měsíců tak došlo k rozšíření možnosti vzdělání, a to v okrese Pelhřimov. V Domově pro seniory Pelhřimov se nejdříve konalo 5 zkušebních seminářů a v září 2012 byl zahájen oficiální studijní program na téma „Zdravý životní styl seniorů“.

Stolní kalendář na rok 2012 s úkoly na cvičení paměti a dalších poznávacích funkcí
Kalendář vydal Kraj Vysočina ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Europe Direct Jihlava a certifikovanou trenérkou paměti paní Janou Vejsadovou.

Přeshraniční spolupráce s Dolním Rakouskem

Cílem projektu „Aktivní seniorská politika Vysočina - Dolní Rakousko“, zkrácený název Senior plus, je sdílení a předávání zkušeností v oblasti aktivní seniorské politiky. V obou partnerských regionech populace stárne a dochází tu k rychlému nárůstu obyvatel starších 60 let. To přináší nové úkoly i výzvy. Každý z partnerů je nositelem určitých znalostí a poznatků. Kraj Vysočina má zkušenosti v oblasti seniorského vzdělávání, ale i v péči o zdravotně postižené seniory. Naopak země Dolní Rakousko má dlouhodobé zkušenosti s podporou aktivního stárnutí ve formě dolnorakouské Seniorskarte, tedy karty výhod. Realizace projektu byla zahájena 1. 7. 2012 a potrvá do 30. 9. 2014.

Senior pasy

Ve středu zájmu aktivní seniorské politiky je zapojení seniorů do společenského a rodinného života. Slouží k tomu rozvoj veřejných služeb, které seniorům umožňují setrvat v jejich přirozeném prostředí, dále kulturní a sportovní vyžití, celoživotní učení, ale také dobrovolnická činnost. To se bude dít v případě, že se bude nadále rozvíjet nabídka aktivit pro seniorskou generaci. Děje se tomu na základě systému Senior pasů. Jedná se o ucelený a jednotný systém slev na výrobky a služby poskytované držitelům karet SENIOR PAS.

Příspěvek do soutěže Evropské komise a Rady evropských obcí a regionů (CEMR)

Příspěvek se týká tématu Unikátní vzdělávání seniorů na Vysočině v novém prostředí a je uveden v sekci Ceny za prostředí přátelská k seniorům.

Zlínský kraj

Zlínský kraj ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb České republiky pořádal v srpnu 2012 III. ročník mezikrajské soutěže pro seniory ve hře petanque. Zúčastnili se jej obyvatelé domovů pro seniory z pěti krajů: Zlínského, Olomouckého, Moravskoslezského, Jihomoravského a kraje Vysočina, přičemž každý z krajů byl v turnaji zastoupen dvěma družstvy, finalisty jednotlivých krajských kol. Pořadatelem klání byl Zlínský kraj ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb České republiky.

17. září 2012 vyhlásil Zlínský kraj při příležitosti Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity fotografickou soutěže „Mládí a (versus) stáří“. Smyslem této soutěže bylo především upozornit na soužití a vztahy mladé a starší generace a napomoci vytvářet podmínky důstojného stárnutí. Do soutěže se mohli zapojit amatérští fotografové neomezeného věku s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji. Do soutěže se přihlásilo celkem 70 osob se 124 fotografiemi. Výstava nyní putuje po jednotlivých městech kraje.

Zlínský kraj ve spolupráci se zřizovanými organizacemi realizoval každoroční kulturně-společenskou akci Barvy života, která je určena obyvatelům domovů pro seniory. Cílem akce je mimo její kulturní rámec také aktivizace seniorů a posílení vzájemných vztahů.

Zlínský kraj zřizoval v roce 2012 Sociální fond za účelem poskytování finanční podpory a financování aktivit (akcí a projektů) v oblasti sociální, příp. zdravotní. Jedná se zejména o činnosti podporující rodiny, osoby se zdravotním postižením, seniory, apod. V roce 2012 bylo z tohoto fondu podpořeno 15 aktivit subjektů zaměřených na cílovou skupinu senioři v celkovém objemu cca 500 tis. Kč. Projekty byly zaměřené na podporu edukativních a rekondičních programů pro seniory.

Zlínský kraj prostřednictvím Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji 2012 – 2014 podporuje rozvoj služeb pro seniory zejména v regionech, v nichž dosud služby absentují. V roce 2012 zahájil provoz nový Domov pro seniory Zahrada v Bystřici pod Hostýnem, kde dosud pobytové služby pro seniory zajišťovány nebyly.

Ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Zlínského kraje je podporována humanizace pobytových sociálních služeb pro seniory na území obcí s rozšířenou působností Vsetín a Valašské Meziříčí a to jako výsledek humanizace velkokapacitního pobytového zařízení Domov pro seniory Podlesí.

Je podporován rozvoj terénních služeb na území, které dosud nejsou pokryta a to zejména v oblasti Morkovicka (na Kroměřížsku).

Výzva programu Sociálního fondu Zlínského kraje byla v roce 2012 zaměřena na projekty v oblasti posuzování zabezpečení bezbariérového užívání staveb v územním obvodu Zlínského kraje v souvislosti s vyhláškou č. 398/2009 Sb. Realizátor projektu v roce 2012 zpracoval 78 posudků staveb.

V roce 2012 probíhalo zpracování Krajského plánu vyrovnávání příležitostí na období 2013 – 2016. V rámci přípravy tohoto plánu byla vyhodnocována plnění opatření předchozího Krajského plánu vyrovnávání příležitostí na období 2010-2012. Jedním z opatření bylo zmapování bariérovosti objektů v oblasti sociálních a zdravotních organizací zakládaných a zřizovaných Zlínským krajem. Z této analýzy vyplynulo, že 95 % objektů užívaných k poskytování sociálních služeb je bezbariérových co do vstupu do objektu a vstupu do jednotlivých pokojů. V případě zřizovaných zařízení bude i nadále Zlínský kraj usilovat o zvyšování materiálně technické úrovně objektů.

Zlínský kraj v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb podporuje mimo jiné i sociální služby pro seniory, a to prostřednictvím dotačních programů z rozpočtu Zlínského kraje. Prostřednictvím Sociálního fondu byly v roce 2012 podporovány edukativní programy pro osoby pečující o osoby se zdravotním postižením a projekty domácí paliativní péče, jejichž cílem bylo poradenství pro rodiny pečující nejen o seniory se zdravotním postižením, ale i rodiny pečující o blízké v terminálním stádiu choroby.

Dlouhodobou prioritou Zlínského kraje je podporovat služby, jež mají terénní a ambulantní charakter. Z důvodu výsledků řádného kola dotačního řízení v roce 2012, kdy byly významně podfinancovány zejména služby sociální prevence, soustředil Zlínský kraj finanční podporu poskytovatelům služeb prevence tak, aby nedošlo k ohrožení finančního zajištění a poskytování těchto služeb v prvním pololetí roku 2012 mohlo i nadále pokračovat. Z prostředků, které po této intervenci bylo možno použít pro ostatní poskytovatele sociálních služeb, byly mimo jiné podporovány

služby pro seniory, zejména služby které by bez této podpory byly nuceny významně omezit svoji činnost.